

LOKALNI PROGRAM ZA MLADE
GRADA OPATIJE
2018. – 2021.

Lokalni program za mlade Grada Opatije 2018.-2021.

Siječanj, 2019.

<i>Temelj izrade Lokalnog programa za mlade Grada Opatije</i>	3
<i>Proces i metodologija izrade #lpzmGOPT</i>	4
<i>Struktura mladih u Opatiji</i>	8
<i>Analiza stanja mladih - problemi, potrebe i interesi mladih u Opatiji</i>	22
<i>Područja djelovanja mladih</i>	
<i>EU politike za mlade</i>	28
<i>Nacionalni kontekst</i>	29
<i>Opatijska priča</i>	31
<i>Kako čitati područja djelovanja i vezane ciljeve? (dostupni resursi, analiza problema i potreba mladih, ciljevi, mjere i aktivnosti po područjima djelovanja)</i>	32
<i>Pregled ulaganja u mlade iz proračuna Grada Opatije u 2016., 2017. i 2018. godini</i>	33
<i>ODGOJ, OBRAZOVANJE, PROFESIONALNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE (formalno i neformalno)</i>	34
<i>KULTURA I STVARALAŠTVO</i>	43
<i>ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE</i>	50
<i>DRUŠTVENA IS/UKLJUČENOST MLADIH</i>	56
<i>(SAMO)ZAPOŠLJAVANJE I PODUZETNIŠTVO</i>	62
<i>SUDJELOVANJE MLADIH, VOLONTIRANJE (MOBILNOST), MLADI I SVIJET (DRUŠTVENA POKRETLJIVOST, GLOBALNI IZAZOVI)</i>	68
<i>Imamo Lokalni program za mlade. Što i kako dalje?</i>	78
<i>Program izradili</i>	80
<i>Korisni izvori</i>	83
<i>Prilozi</i>	84

Temelj izrade Lokalnog programa za mlade Grada Opatovje

Na temelju članka 44. Statuta Grada Opatovje (SN PGŽ 25/09, 30/09-ispravak, 07/13, 3/18, 5/18-ispravak), Nacionalnog programa za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine, Zakona o savjetima mladih (NN 41/2014) te Strategije razvoja Grada Opatovje 2014.-2020., gradonačelnik Grada Opatovje donio je odluku o izradi Lokalnog programa za mlade Grada Opatovje (skraćeno LPZM). Temeljem poziva i prikupljenih prijava, za izradu Lokalnog programa za mlade odabrana je Udruga Žmergo iz Opatovje.

| 3

Riječ je o prvom strateškom dokumentu namijenjenom mladima, koji ima za cilj poboljšati kvalitetu života mladih u lokalnoj zajednici do kraja 2021. godine. Objedinjuje potencijale mladih i za mlade, njihove potrebe kao i mogućnosti koje su im dostupne u zajednici.

Sveobuhvatan i složen proces odvijao se u periodu od ožujka do studenog 2018. godine, a sastojao se od niza različitih aktivnosti kojima su ispitane potrebe mladih, dosadašnja i planirana ulaganja u mlade iz proračuna Grada te potencijali zajednice na raspolaganju mladima kao svojevrsna „mapa zajednice“. Proces je koordinirala Udruga Žmergo, najdugovječnija udruga koja se bavi mladima, a koju su i osnovali sami mladi, u uskoj suradnji s Gradom Opatovje i Savjetom mladih Grada Opatovje, potičući aktivno sudjelovanje svih mladih u zajednici kao i onih koji direktno djeluju za mlade.

Ovaj dokument sadrži pregled ciljeva, mjera i aktivnosti lokalne politike za mlade za razdoblje od 2018. do 2021. te predstavlja politiku prema mladima s područja Opatovje kojom se nastoji odgovoriti na ispitane potrebe i interese mladih. Time se želi unaprijediti položaj mladih Opatovjaca, potaknuti njihov ostanak te osnažiti kompetencije za aktivan doprinos i oblikovanje zajednice po mjeri mladih, ali i građana Opatovje općenito.

Iznimno ohrabruje podrška, uključenost i predanost velikog broja dionika u lokalnoj zajednici relevantnih za kvalitetan život mladih koji su se aktivno i s velikim zadovoljstvom uključili u sve faze procesa, sukladno svojim kompetencijama i mogućnostima. Posebno valja istaknuti kako su dali do znanja da su spremni preuzeti aktivnu ulogu i u provedbi LPZM.

Dokument je temelj za planiranje praćenja provedbe, njegove evaluacije te razvoja novog programa na temelju postignutih indikatora i rezultata ovog programa nakon perioda njegova djelovanja u 2021. godini.

Proces i metodologija izrade #lpzmGOPT

Dinamika procesa izrade LPZM temeljena je na aktivnom uključivanju mladih u dobi od 15 do 30 godina s područja cijele Opatovje, ali i građana koji direktno i/ili indirektno rade s mladima ili su jednostavno roditelji mladih. Mladi su bili uključeni u svaku od faza procesa izrade, doprinoseći razvoju ovog važnog dokumenta kako bi on bio što kvalitetniji.

| 4

U sljedećoj tablici (Tablica 1. Faze izrade LPZM) navedene su faze procesa, odnosno koraci izrade Lokalnog programa za mlade kronološkim redoslijedom.

1.	Razvoj medijske kampanje procesa izrade Lokalnog programa za mlade Grada Opatovje
2.	Provedba medijske kampanje
3.	Izrada „mape zajednice“ Grada Opatovje (struktura mladih, dostupni resursi i sl.)
4.	Formiranje stručnih radnih skupina u 6 tematskih područja <ul style="list-style-type: none"> - odgoj, obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje (formalno i neformalno) - zapošljavanje i poduzetništvo - zdravlje i blagostanje (sport i dr.) - društvena is/uključenost mladih - kultura i stvaralaštvo - sudjelovanje mladih, volontiranje, društvena pokretljivost (mobilnost)
5.	Javna tribina - strukturirani dijalog
6.	Tematske fokus grupe
7.	Izrada prioriteta i mjera Lokalnog programa za mlade
8.	Izrada Prijedloga Lokalnog programa za mlade
9.	Javno savjetovanje (30 dana)
10.	Eventualne izmjene Prijedloga Lokalnog programa za mlade nakon javnog savjetovanja
11.	Izrada Prijedloga Lokalnog programa za mlade
12.	Stavljanje u proceduru za usvajanje pročišćenog teksta Prijedloga Lokalnog programa za mlade <ul style="list-style-type: none"> - rasprava na Gradskom vijeću i usvajanje Lokalnog programa za mlade

Tablica 1. Faze izrade LPZM

U nastavku slijedi kratki opis svakog od koraka s opisima korištenih metoda, vremenskom dinamikom provedbe kao i rezultatima.

1. Razvoj medijske kampanje procesa izrade LPZM Grada Opatije

S ciljem informiranja čim većeg broja građana, posebice mladih, kao i poziva na uključivanje u proces izrade, osmišljena je „youth friendly“ kampanja. Nakon nekoliko „oluja mozgova“ i definiranja glavnih poruka, razrađen je vizualni identitet kampanje. Riječ je o jednom od najprepoznatljivijih opatijskih simbola - djevojke s galebom, koja je za potrebe kampanje, postala „djevojka sa selfijem“, odnosno djevojka s pametnim telefonom kako izrađuje *selfie* i budi se iz ravne crte defibrilatora, nastojeći mladenačkim žarom oživjeti „uspavanu“ Opatiju. Sva komunikacija o procesu izrade prema javnosti odvijala se pod oznakom (*hashtagom*) #lpzmGOPT. S prepoznatljivim vizualnim identitetom kampanje izrađeni su plakati, letci koji su osvanuli na oglasnim prostorima i lokalima diljem Opatije, kao i pripadajuće Facebook naslovne fotografije s porukama na uključivanje, sudjelovanje u procesu poput: „Bit će ti žal ako ne prideš!“, „Češ prit?“, „Si se prijavil?“.

15

2. Provedba medijske kampanje

Medijska kampanja lansirana je u utorak, 10. veljače 2018. kada je u Centru Gervais održana konferencija za medije putem koje su gradonačelnik Ivo Dujmić i Diana Kovačić, predsjednica Udruge Žmergo i voditeljica procesa izrade LPZM, najavili početak procesa. Prisutnima je predstavljen proces izrade te upućen poziv na uključivanje. Osim medija, pozvani su svi relevantni dionici da medijski podrže kampanju dijeljenjem informacija, organizacijom prezentacija o izradi LPZM samostalno ili od strane koordinatora i suradnika procesa izrade LPZM. Svi pozivi i informacije objavljujane su redovito na svim kanalima komuniciranja Žmerga (mrežna stranica, Facebook, Twitter, Instagram) te na mrežnoj stranici Grada Opatije. Srednje škole informirale su svoje učenike o izradi LPZM, naročito članove učeničkih vijeća te ih nastojali motivirati na uključivanje. Članovi Savjeta mladih prosljedili su informacije svojim kontaktima te redovito objavljujivali informacije i pozive na svojoj Facebook i mrežnoj stranici, oglasnoj ploči u centru grada i dr. Kontinuirano, tijekom cijelog procesa izrade dokumenta, pisane su i slane medijske objave vezane uz korake i rezultate procesa nastojeći podizati razinu svijesti o važnosti aktivnog uključivanja mladih i zajednice u procese donošenja odluka, osnažiti mlade za aktivan doprinos izradi LPZM.

3. Izrada „mape zajednice“ Grada Opatije

Kako bi se analizirala i sistematizirala postojeća ulaganja i mogućnosti za mlade, a na temelju kojih su se dalje definirali ciljevi i mjere te aktivnosti programa, izrađena je baza podataka strukture mladih i za mlade u Gradu Opatiji. Zatim, potrebno je bilo identificirati dionike s područja Grada te izraditi pregled ulaganja u javne potrebe kao i dostupnih resursa od interesa za mlade.

U sklopu ove faze osmišljeno je i provedeno ciljano istraživanje o potrebama, problemima i interesima mladih s područja Opatije i to putem online upitnika namijenjenog javnim ustanovama, organizacijama civilnog društva te poslovnim subjektima kao i cjelokupnoj zainteresiranoj javnosti u Opatiji. Osim mladih, svi građani Opatije mogli su iskazati svoja stajališta i procjene kroz upitnik bilo da rade s mladima, imaju mlade osobe kao članove svojih obitelji i sl.

Preko 550 poziva na uključivanje upućeno je na e-mail adrese organizacija civilnog društva, ustanova, mjesnih odbora, gradskih vijećnika, članova gradskih odbora, članova Savjeta mladih, stipendista Grada i drugih relevantnih dionika s područja Opatije.

Osim online upitnika, analiziran je cijeli niz baza podataka vođenih unutar različitih upravnih odjela, podataka u sklopu različitih strategija, proračuna Grada, informacija i podataka dostavljenih na upit od strane srednjih škola i fakulteta s područja Opatije, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, MUP-a i baze udruga.

4. Formiranje stručnih radnih skupina u 6 tematskih područja

Mladi, relevantni predstavnici Grada Opatije, javnih ustanova, poslovnih subjekata, organizacija civilnog društva iz različitih područja djelovanja, aktivnim sudjelovanjem u sastancima radnih skupina doprinijeli su sintetiziranju zaključaka provedenih istraživanja, odnosno ispitanih potreba i interesa mladih, a sve kako bi doprinijeli formuliranju ciljeva, mjera te aktivnosti koje su dijelom LPZM.

Odgoj, obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje (formalno i neformalno)	Zdravlje i blagostanje (sport i dr.)	Društvena is/uključenost mladih
Kultura i stvaralaštvo	Sudjelovanje mladih, volontiranje (mobilnost), „mladi i svijet“ (društvena pokretljivost, globalni izazovi)	(Samo)zapošljavanje i poduzetništvo

Tablica 2. Radne skupine za izradu LPZM prema 6 područja djelovanja

5. Javna tribina - strukturirani dijalog

6. Tematske fokus grupe

Javna tribina - strukturirani dijalog i tematske fokus grupe održane su u sklopu konferencije za mlade i o mladima

Cjelodnevnu konferenciju za mlade i o mladima održana je u ponedjeljak, 7. svibnja 2018. u Centru Gervais. Konferencija je okupila mlade, ali i sve relevantne dionike u zajednici koji su izravno i neizravno povezani s mladima kako bi se čule potrebe mladih Opatijaca i njihovi prijedlozi kako učiniti Opatiju boljim gradom za život. Tijekom jutro održano je 6 tematskih fokus grupa prema područjima od interesa mladih. Nakon stanke za ručak, koju su pripremili učenici Ugostiteljske škole Opatija, održana je javna tribina. Svi zainteresirani imali su priliku čuti sumirane glavne zaključke fokus grupa te prijedloge i ideje kao odgovore na probleme koje su zajedničkim snagama iznijedri sudionici fokus grupa. Nakon toga uslijedila je rasprava među sudionicima tribine.

7. Izrada prioriteta i mjera LPZM

8. Izrada Prijedloga LPZM

Na temelju dobivenih preporuka izrađeni su prioriteti i mjere, aktivnosti te indikatori postignuća kao i vrijeme provedbe koji su raspisivanjem postali Prijedlog LPZM.

| 7

9. Javno savjetovanje

Prijedlog LPZM Grada Opatije stavlja se u proceduru javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnosti putem službene mrežne stranice Grada Opatije (<http://www.opatija.hr/>) za komentare, povratne informacije i prijedloge svih zainteresiranih građana Opatije.

10. Eventualne izmjene Prijedloga LPZM nakon javnog savjetovanja

11. Izrada Prijedloga LPZM

Obzirom na pristigle komentare tijekom javnog savjetovanja, predviđene su izmjene teksta Prijedloga uz konzultacije članova radnih skupina te pročišćavanje teksta Prijedloga.

12. Stavljanje u proceduru za usvajanje pročišćenog teksta Prijedloga LPZM

Nakon rasprave pročišćenog teksta Prijedloga LPZM na Gradskom vijeću slijedi usvajanje LPZM Grada Opatije.

Struktura mladih u Opatiji

Prema posljednjem popisu stanovništva Državnog zavoda za statistiku, u Opatiji živi 1 787 mladih osoba u dobi od 15 do 30 godina, koji čine 15.33% ukupnog stanovništva Opatije.

	Dobna skupina mladih do 29 g.			Ukupno mladi do 29 g.	Ukupno stanovništvo	Udio mladih u ukupnom stanovništvu (postotak)
	15-19	20-24	25-29			
M	236	285	362	883	5.381	16,41
Ž	219	327	358	904	6.278	14,40
Ukupno	455	612	720	1.787	11.659	15,33

Tablica 3. Mladi u Opatiji prema popisu stanovništva iz 2011. godine

Prema zadnja dva službena popisa stanovništva Državnog zavoda za statistiku, u Opatiji je u 2001. godini živjelo ukupno 12 719 stanovnika, a prema popisu iz 2011. ukupno 11 659 stanovnika. Opadanje broja stanovnika prati i smanjivanje postotka mladih u udjelu ukupnog stanovništva.

Godina	Ukupno stanovništvo	Ukupno mladi	Postotak
2001.	12 719	2 409	18.94%
2011.	11 659	1 787	15.33%

Godina	15-19 godina	20-24 godina	25-29 godina
2001.	710	881	818
2011.	455	612	720

Tablica 4. Usporedba udjela mladih u ukupnom stanovništvu Opatiji prema popisima stanovništva iz 2001. i 2011. godine i prema dobnim skupinama

Ako se u obzir uzme trend smanjivanja ukupnog stanovništva, a zajedno s njime i broj mladih te povećavanja udjela starijeg stanovništva, činjenice govore u prilog manjem broju mladih u 2018. godini, čak 7 godina nakon posljednjeg službenog popisa stanovništva. Navedene promjene „tipičan su simptom procesa depopulacije koje ugrožavaju demografski razvoj.” „Ovakva slika dobne strukture, uključujući i dugoročne tendencije kretanja broja stanovnika u Republici Hrvatskoj, ukazuje na nepovoljna demografska obilježja Grada Opatije, te može predstavljati ograničenje budućem gospodarskom rastu i razvoju.” (iz *Strategije razvoja Grada Opatije 2014.-2020.*)

Kako bi se oslikala vjerodostojnija slika o strukturi mladih u Opatiji kao vrlo dinamičnoj skupini, a obzirom na zadnje službene podatke od prije 7 godina od zadnjeg službenog popisa, ispitali smo različite podatke o mladima iz raznih izvora. U prilog opadanju broja mladih govori i sljedeći tablični prikaz podataka o broju osoba s prebivalištem na području Grada Opatije ustupljenih od strane MUP-a.

Godina / Broj osoba	Dobna skupina		
	15 - 30		
	ukupno	m	ž
2016.	1706	819	887
2017.	1689	815	874
2018.	1625	782	843

Godina / Broj osoba	Dobna skupina								
	15 - 20			21 - 25			26 - 30		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
2016.	582	283	299	491	243	248	633	293	340
2017.	571	279	292	496	246	250	622	290	332
2018.	550	260	290	500	250	250	575	272	303

Tablica 5. Broj osoba s prebivalištem na području Grada Opatije (podaci MUP-a)

Obrazovanost mladih

Kako bismo dobili sliku mladih Opatijaca koji se školuju u sustavu formalnog obrazovanja na području Opatije, ispitali smo broj mladih s prebivalištem u Opatiji kao učenika opatijskih srednjih škola i studenata Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Iki. Ako samo uzmemo u obzir podatke vezane uz broj učenika i studenata koji se školuju u srednjim školama i fakultetu u Opatiji, dolazimo do vrlo malog broja mladih koji svoje dane provode u Opatiji.

Broj učenika – Gimnazija Eugena Kumičića Opatija

	Školska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj učenika	209	78	131	196	68	128	245	61	184
Broj učenika s prebivalištem u Opatiji	68	34	34	65	30	35	57	28	29

| 10

Broj učenika – Hotelijersko – turistička škola Opatija

	Školska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj učenika	315	99	216	310	93	217	309	103	206
Broj učenika s prebivalištem u Opatiji	37	17	20	31	13	18	33	16	17

Broj učenika – Ugostiteljska škola Opatija

	Školska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj učenika	400	246	154	387	243	144	386	248	138
Broj učenika s prebivalištem u Opatiji	21	12	9	23	14	9	21	18	3

Broj učenika – Obrtnička škola Opatovje

	Školska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj učenika	215	14	201	224	11	213	230	10	220
Broj učenika s prebivalištem u Opatovju	1	0	1	1	0	1	3	0	3

| 11

Broj studenata – Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

Preddiplomski studij	Akademska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj studenata	1578	472	1106	1618	475	1143	1710	527	1183
Studenti s prebivalištem u Opatovju	18	5	13	13	1	12	15	3	12

Broj studenata – Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

Diplomski studij	Akademska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj studenata	372	112	260	310	82	228	269	64	205
Studenti s prebivalištem u Opatovju	8	2	6	7	1	6	10	3	7

Broj studenata – Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

Poslijediplomski studij	Akademska godina								
	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž
Ukupan broj studenata	100	35	65	92	36	56	97	42	55
Studenti s prebivalištem u Opatovju (do 30 godina)	2	1	1						

Tablica 6. Mladi s prebivalištem u Opatovju kao učenici srednjih škola i studenti fakulteta na području Grada Opatovja u 2015./2016., 2016./2017., 2017./2018. školskoj / akademskoj godini

Iz prethodnih tablica, primjetan je iznimno mali broj učenika i studenata iz Opatije koji se školuju na području Opatije. Svega 114 učenika srednjih škola u sve 4 škole i 25 studenata fakulteta u prošloj školskoj, odnosno akademskoj godini 2017./2018.

Ovaj podatak možemo nadopuniti brojem od 238 učenika srednje škole s prebivalištem na području Grada Opatije kojima se sufinancirala nabava udžbenika sukladno Odluci o socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti (SN PGŽ 8/14, 37/15, 21/17, 11/18, 21/18) u visini od 750 kuna, od školske godine 2017./2018. Njime dolazimo do podatka kako se gotovo 48% mladih srednjoškolske dobi školuje izvan mjesta prebivališta.

Iz sljedeće tablice, vidljiva je visoka razina ukupne obrazovanosti mladih prema dobnim skupinama.

Ime grada ili općine	Starost	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola ¹⁾	Visoko obrazovanje				Nepoznato
									Svega	Stručni studij ²⁾	Sveučilišni studij ³⁾	Doktorat znanosti	
Opatija	Ukupno	sv.	10.408	37	23	317	1.118	5.972	2.783	854	1.862	67	158
Opatija	Ukupno	m	4.754	7	4	73	416	2.889	1.310	430	843	37	55
Opatija	Ukupno	ž	5.654	30	19	244	702	3.083	1.473	424	1.019	30	103
Opatija	15-19	sv.	455	1	-	3	333	118	-	-	-	-	-
Opatija	15-19	m	236	-	-	2	177	57	-	-	-	-	-
Opatija	15-19	ž	219	1	-	1	156	61	-	-	-	-	-
Opatija	20-24	sv.	612	1	-	-	24	494	92	18	74	-	1
Opatija	20-24	m	285	-	-	-	16	235	33	8	25	-	1
Opatija	20-24	ž	327	1	-	-	8	259	59	10	49	-	-
Opatija	25-29	sv.	720	1	-	-	19	430	266	57	209	-	4
Opatija	25-29	m	362	1	-	-	12	248	99	30	69	-	2
Opatija	25-29	ž	358	-	-	-	7	182	167	27	140	-	2

Tablica 7. Stanovništvo staro 15 do 30 godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, popis 2011.

Prema broju stipendija učenika i studenata, evidentno je da je obrazovanje mladima visoko na ljestvici prioriteta. Naredne tablice tiču se stipendija učenika i studenata u protekle tri školske / akademske godine, prema školama, odnosno fakultetima po izboru mladih Opatijaca.

Stipendije - učenici po školama

Škola	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.
Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka		1	
Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka	2	4	2
Gimnazija Eugena Kumičića Opatija	8	10	11
Građevinska tehnička škola *	1	1	4
Hotelijersko-turistička škola Opatija			2
Medicinska škola u Rijeci	1		1
Prirodoslovna i grafička škola Rijeka			1
Prva riječka hrvatska gimnazija	2	3	5

Salezijanska klasična gimnazija *		1	1
Srednja škola za elektrotehniku i računalstvo *			1
Srednja talijanska škola - Rijeka			1
Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja *		1	
Trgovačka i tekstilna škola u Rijeci			2
Ugostiteljska škola Opatovje	1	2	1
Ukupno	15	23	32

* u Rijeci

Tablica 8. Dodijeljene stipendije učenicima s prebivalištem na području Grada Opatovje za školske godine 2015./2016., 2016./2017., 2017./2018.

Stipendije - studenti po fakultetima

Fakultet	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci	1	1	2
Akademija umjetnosti Sveučilišta u San Franciscu		1	
Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu	1	1	1
Ekonomski fakultet, Sveučilište u Rijeci	2	1	4
Fakultet elektrotehnike i računarstva, Sveučilište u Zagrebu		2	1
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu	1		2
Fakultet zdravstvenih studija, Sveučilište u Rijeci	2	3	1
Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci	2	4	2
Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu			1
Geodetski fakultet, Sveučilište u Zagrebu			1
Grafički fakultet, Sveučilište u Zagrebu		1	1
Hrvatski studiji, Sveučilište u Zagrebu	1	1	
Katolički bogoslovni fakultet, Sveučilište u Zagrebu	1		
Kineziološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu			1
Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci	3	3	3
Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu		1	
Odjel humanističkih studija, Sveučilište u Trstu		1	
Odjel za biotehnologiju, Sveučilište u Rijeci		3	6
Odjel za matematiku, Sveučilište u Rijeci	1		
Pomorski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci	3	2	3
Pravni fakultet, Sveučilište u Rijeci	1		
Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu	1	1	
Stomatološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu	1	1	1

Sveučilište Lancaster			1
Sveučilište u Dubrovniku			1
Sveučilište u Trstu	1		
Sveučilište u Zadru			1
Sveučilište za glazbu i scensku umjetnost Beč	1	1	1
Tehnički fakultet, Sveučilište u Rijeci	3	5	6
Tekstilno-tehnološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu		1	1
Učiteljski fakultet, Sveučilište u Rijeci		1	3
Veleučilište u Rijeci			1
Ukupno	26	35	45
Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci - poslijediplomski studij			1
Akademija likovnih umjetnosti, Sveučilište u Zagrebu - poslijediplomski studij	1		

Tablica 9. Dodijeljene stipendije studentima s prebivalištem na području Grada Opatije za akademske godine 2015./2016., 2016./2017., 2017./2018.

Sukladno [Odluci o stipendiranju učenika i studenata](#) (SN PGŽ 34/15), situacija u vezi dodijeljenih stipendija prema kategorijama u posljednje tri akademske godine ukazuje da i dalje daleko najveći broj mladih stipendista ostvaruje pravo na potporu na temelju školskog, odnosno akademskog uspjeha, ali i da se s godinama povećava broj stipendija za deficitarna zanimanja (prema Preporuci za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje), što ukazuje na povećanu svijest mladih da će odabirom deficitarnog zanimanja lakše doći do prilike za (sigurno) zaposlenje.

Školska / akademska godina	2015./2016.			2016./2017.			2017./2018.		
	Školski / akademski uspjeh	socijalni status	deficitarna zanimanja	Školski / akademski uspjeh	socijalni status	deficitarna zanimanja	Školski / akademski uspjeh	socijalni status	deficitarna zanimanja
studenti	21	1	4	27	3	5	35	2	8
učenici	13	2		20	2	1	31	1	
poslijediplomski	1						1		
UKUPNO	42			58			77		

Tablica 10. Broj dodijeljenih stipendija mladima s područja Grada Opatije prema kategorijama u akademskoj godini 2015./2016., 2016./2017., 2017./2018.

I podatak o broju studenata s prebivalištem na području Grada Opatije kojima se sufinancira trošak javnog prijevoza za redovne studente visokoškolskih ustanova na području Primorsko-goranske županije (u visini od 33% cijene mjesečne putne karte) posljednje tri akademske godine, govori o smanjenju broja korisnika. No, to, osim manjeg broja mladih studentske dobi, može značiti i da se mladi Opatijci više odlučuju za studiranje izvan Primorsko-goranske županije, jednostavno ne studirati ili ne koriste javni prijevoz.

Ak. godina	Broj studenata
2015./2016.	154
2016./2017.	132
2017./2018.	117

Tablica 11. Broj studenata s prebivalištem na području Grada Opatije kojima se sufinancira trošak javnog prijevoza za redovne studente visokoškolskih ustanova na području Primorsko-goranske županije u školskoj godini 2015./2016., 2016./2017., 2017./2018.

Zaposlenost mladih

„Nezaposlenost mladih u Hrvatskoj trajan je i masovan fenomen. Prema podacima o nezaposlenosti u Europi Hrvatska je, s 30,1% nezaposlenih u dobi od 15 do 29 godina, u samom europskom vrhu, uz Grčku, Španjolsku i Italiju.“ ([Mladi u Hrvatskoj: sudjelovanje na tržištu rada i prostorna mobilnost](#); Dunja Potočnik, Vedrana Spajić Vrkaš; Institut za društvena istraživanja, Zagreb, 2017.)

Prema tablici s pregledom nezaposlenih mladih osoba s područja Opatije od 2015. do 2017. godine, nešto manji postotak primjećuje se tijekom ljetnih mjeseci što se može povezati sa sezonskim zapošljavanjem mladih tijekom turističke sezone koja uvelike određuje mogućnosti za zapošljavanje i karijeru mladih u Opatiji.

Godina	Dobna skupina mladih do 29 g.			Ukupno nezaposlenih		Udio mladih do 29 g. u ukupnoj nezaposlenosti
	15-19	20-24	25-29	Ukupno mladi do 29 g.		
2015.						
siječanj	24	59	107	190	693	27,4
veljača	22	58	103	183	684	26,8
ožujak	18	50	94	162	603	26,9
travanj	15	40	78	133	535	24,9
svibanj	11	35	62	108	472	22,9
lipanj	9	29	57	95	440	21,6
srpanj	10	33	54	97	435	22,3
kolovoz	14	29	53	96	433	22,2
rujan	21	42	55	118	468	25,2
listopad	23	58	62	143	521	27,4
studeni	28	57	65	150	574	26,1
prosinac	21	50	72	143	559	25,6
Prosjek 2015.	18	45	72	135	535	25,2

2016.						
siječanj	21	56	81	158	649	24,3
veljača	20	52	74	146	637	22,9
ožujak	15	48	61	124	545	22,8
travanj	14	40	47	101	473	21,4
svibanj	9	33	44	86	420	20,5
lipanj	7	26	41	74	380	19,5
srpanj	9	22	36	67	371	18,1
kolovoz	13	18	30	61	360	16,9
rujan	15	27	37	79	384	20,6
listopad	14	40	45	99	430	23,0
studen	14	46	50	110	464	23,7
prosinac	9	43	51	103	458	22,5
Prosjek 2016.	13	38	50	101	464	21,7
2017.						
siječanj	11	46	65	122	542	22,5
veljača	9	46	59	114	504	22,6
ožujak	7	33	57	97	422	23,0
travanj	7	26	42	75	367	20,4
svibanj	7	24	29	60	329	18,2
lipanj	7	20	29	56	313	17,9
srpanj	8	15	27	50	314	15,9
kolovoz	10	13	28	51	315	16,2
rujan	12	21	32	65	305	21,3
listopad	15	38	39	92	350	26,3
studen	17	39	44	100	389	25,7
prosinac	17	35	43	95	389	24,4
Prosjek 2017.	11	30	41	81	378	21,5

Tablica 12. Pregled nezaposlenih osoba u evidenciji HZZ RU Rijeka s mjestom stanovanja na području Grada Opatovje u 2015., 2016. i 2017. godini po mjesecima

Obzirom na visoku razinu obrazovanosti mladih u Opatovji, zanimljiv je pregled nezaposlenih mladih s područja Grada Opatovje prema razini obrazovanja i spolu. Od 2015. do 2017. godine, primjećuje se veliki pad broja nezaposlenih mladih kao i kontinuiran pad mladih u svim razinama obrazovanja.

Stanje na dan 31.12.	Završena OŠ			S.Š. do 3 godine te za KV i VKV radnike			S.Š. u trajanju od 4 i više godina			Gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakultet, akademija, magisterij, doktorat			Ukupno
	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	
2015.	1	1	2	15	10	25	25	17	42	8	9	17	5	13	18	7	32	39	143
2016.	1	2	3	12	4	16	18	16	34	9	6	15	7	6	13	6	16	22	103
2017.	2	1	3	14	2	16	11	20	31	4	8	12	4	8	12	3	18	21	95

Tablica 13. Nezaposlene osobe do 29 godina starosti u evidenciji HZZ RU Rijeka s prebivalištem na području grada Opatije prema razini obrazovanja i spolu u 2015., 2016. i 2017. godini

Da su mladi u Opatiji svjesni potrebe za dodatnim usavršavanjem i ulaganjem u razvoj vlastitih kompetencija govori činjenica o broju zatraženih potpora namijenjenim usavršavanju, a ostvarenih kroz Gradski program poticanja zapošljavanja mladih (SN PGŽ 46/06, 10/09).

Godina	Dodijeljene potpore	
2007.	12	njemački jezik i program specijaliste uredske primjene osobnih računala
2008.	13	njemački jezik i program specijaliste uredske primjene osobnih računala
2009.	12	AUTOCAD specijalist, ECDL, web dizajn, talijanski jezik, njemački jezik
2010.	13	ECDL, grafički dizajn, njemački jezik, turistički vodič, vizažist, kozmetičar
2011.	14	ECDL, web dizajn, grafički dizajn, talijanski jezik, ruski jezik, engleski jezik, vizažist
2012.	12	ECDL, AUTO CAD specijalist, ruski jezik, talijanski jezik
2013.	10	web dizajn, ECDL, talijanski jezik, njemački jezik, aromamaser, knjigovođa
2014.	10	njemački jezik, engleski jezik, ECDL, aromamaser
2015.	19	njemački jezik, francuski jezik, engleski jezik, španjolski jezik, web dizajner, grafički dizajner, web programer PHP aplikacija, sistemski i mrežni administrator, ECDL specijalist, prekvalifikacija za kozmetičara, škola barmena, maser, rukovatelj viličarom, trener psihofizičke rekreacije
2016.	3	njemački jezik, grafički dizajn, program ugradnje umjetnih noktiju
2017.	10	njemački jezik, ECDL specijalist, web dizajner
Ukupno	128	

Tablica 14. Broj i vrsta dodijeljenih potpora nezaposlenim građanima Opatije do 29 godina starosti u svrhu stjecanja dodatnih znanja s ciljem povećanja (samo)zapošljavanja u periodu od 2007.-2017.

Kada je riječ o (samo)zapošljavanju mladih, u sljedećoj tablici donosimo pregled dodijeljenih potpora za (samo)zapošljavanje mladih u okviru programa poticanja zapošljavanja i poduzetništva u 2016. i 2017. godini te Programa poticanja zapošljavanja i poduzetništva te razvoja zaleđa u 2018. godini. Pregledom zaprimljenih prijava naveden je broj osoba zaposlenih po odobrenim prijavama, odnosno odobrenim potporama.

	2016. godina	2017. godina	2018. godina
ukupno primljeno zahtjeva:	34 zahtjeva / 37 osoba	31 zahtjev / 32 osobe	32 zahtjeva / 33 osobe
ukupno dodijeljeno poticaja:	30 ugovor / 31 osoba	27 ugovora / 28 osoba	29 ugovora / 30 osoba
ukupno za zapošljavanje:	19 osoba	11 osoba	17 osoba
ukupno za početak obavljanja djelatnosti (obrta i OPG-a):	12 osoba	17 osoba	12 osoba
ukupno za zaleđe:			1 osoba
od toga mladi:			
ukupno:	11 osoba	2 osobe	8 osobe
za zapošljavanje:	8 osoba	1 osoba	5 osoba
obrta:	3 osobe	1 osoba	3 osobe
djelatnosti (obrta):	10.71 - proizvodnja kruha, proizvodnja svježivih peciva, slastičarskih proizvoda i kolača	96.02.03 - kozmetički saloni	79.90 - ostale rezervacijske usluge i djelatnosti povezane s njima - turistički vodič
	43.34.01 - izvođenje soboslikarskih i ličilačkih radova na građevinama		79.12 - djelatnosti organizatora putovanja (turoperatora)
	81.29 - ostale djelatnosti čišćenja - čišćenje i pranje plovila kod naručitelja usluge		56.10 - djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
djelatnosti (zapošljavanje):	6920 - računovodstvo, knjigovodstvo i rev. djelat.	4775 - trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijaliziranim prodavaonicama	7311 - Agencije za promidžbu (reklamu i propagandu)
	13.92 - proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće		93.02.0 - frizerski saloni
	9002 - pomoćne djelatnosti u izvođačkoj umjetnosti (ozvučenje)		5610 - djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
	56.10 - ugostiteljstvo, objekt brze prehrane tip II		47.76 - trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, gnojivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijaliziranim prodavaonicama
	71.11 - arhitektonske djelatnosti, 71.12 - inženjerstvo te s njim povezano teh. savjetovanje		
	4520 - održavanje i popravak motornih vozila		NAPOMENA:
	4799 - ostala trgovina na malo izvan prodavaonica, štandova i tržnica		Podaci za 2018. godinu odnose se na zahtjeve primljene do 01.06.2018. g. (obrađene Zahtjeve).
	6920 - računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje		

Tablica 15. Broj i vrsta dodijeljenih potpora za (samo)zapošljavanje mladih u okviru programa poticanja zapošljavanja i poduzetništva te razvoja zaleđa u 2016. i 2017. i 2018. godini

Iz podataka je razvidno da unatoč mogućnostima za ostvarivanje potpora, poslodavci zapošljavaju jako mali broj mladih, a još manji broj mladih se odlučuje na samostalno poduzetništvo, svega po jedna osoba u 2016. i 2017. godini s laganim porastom od 3 osobe u prvoj polovici 2018. godine.

Civilni sektor mladih i za mlade

Iako je sustav javnih potpora u svim područjima relevantnim za mlade na zavidnoj razini, još su i u SWOT analizi društvenih djelatnosti Grada Opatije izrađenoj za potrebe Strategije Grada prepoznate slabosti vezane uz sadržaje za mlade i organizirano provođenje slobodnog vremena mladih.

U bazi udruga registrirane su ukupno 242 aktivne udruge sa sjedištem na području Grada Opatije. Iz proračuna Grada Opatije (su)financira se niz udruga iz različitih područja djelovanja kojim se ostvaruje djelovanje građana u lokalnoj zajednici.

Popis udruga korisnika sredstava Proračuna Grada Opatije u 2018. godini na osnovi prijave pristiglih na raspisani Javni poziv za financiranje javnih potreba

Zdravi grad

- 1 Klub za športsku rekreaciju Gorovo
- 2 Udruga Maslina
- 3 Lovačko društvo Lane
- 4 Udruga Žmergo
- 5 Liburnijsko društvo za dobrobit životinja Lunjo i Maza
- 6 Planinarsko društvo Opatija
- 7 Udruga AKT

Javne potrebe u osnovnoškolskom obrazovanju

- 8 Društvo Naša djeca Opatija
- 9 Udruga za promicanje kreativnosti Merlin

Tehnička kultura

- 10 Aeroklub "Cumulus" - Opatija
- 11 Multimedijalna udruga Lapiš
- 12 Jedriličarski klub Opatija

Javne potrebe u kulturi

- 13 Ogranak Matice Hrvatske u Opatiji
- 14 Udruga Mažoretkinje Grada Opatije
- 15 Kulturno društvo Leprinac
- 16 Udruga ljubitelja kamelija
- 17 Udruga za razvoj kulture mladih Kulturni front
- 18 Tinta 910
- 19 Udruga LUMBER klub
- 20 Udruga PaRiter

21	Zmešani Volosko Javne potrebe u predškolskom odgoju i obrazovanju
22	Udruga Srce za Volosko Manifestacije i obljetnice u kulturi
23	Pjevački zbor DVD
24	Udruga Komitet
25	Plesni art laboratorij
26	Udruga Liburnia Film Festival
27	Puhački orkestar Lovran
28	Kulturno društvo Leprinac
29	Opatijski komorni orkestar OKO
30	Liburnia classic club
31	Folklorni ansambl Zora
32	KZU Volosko Javne potrebe u socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti
33	Udruga za unapređenje kvalitete života "Na drugi način"
34	Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije
35	Udruga liječenih alkoholičara Opatija
36	Društvo multiple skleroze PGŽ
37	Udruga gluhih i nagluhih PGŽ
38	Gradsko društvo Crvenog križa Opatija Obilježavanje datuma
39	Udruga antifašističkih boraca
40	Udruga veterana i dragovoljaca domovinskog rata Potpore aktivnostima drugih korisnika
41	Agro Opatija
42	Ikarski barkajoli
43	Udruga turističkih vodiča Liburnia
44	Udruga umirovljenika Opatija
45	Zajednica Talijana Opatija
46	Udruga za promicanje kreativnosti Merlin

Tablica 16. Popis udruga korisnika sredstava Proračuna Grada Opatije u 2018. godini

Kada govorimo o civilnom sektoru mladih, u Opatiji postoji svega jedna udruga mladih. Riječ je o Udruzi za razvoj kulture mladih „Kulturni front” osnovanoj 2002. godine, a koja i dan - danas okuplja veliki broj mladih oko niza zanimljivih i specifičnih projekata.

Iako se po svom primarnom području djelovanja svrstava u okolišne udruge, od samog osnivanja Udruga Žmergo se bavi mladima i okuplja mlade te im pruža niz mogućnosti i usluge kroz svoje programe, projekte i aktivnosti. Naročito je riječ o volonterskim programima, okolišnim akcijama u lokalnoj zajednici te međunarodnoj mobilnosti mladih.

Nadalje, Gradsko društvo Crvenog križa Opatija značajan je čimbenik sektora mladih. Posebice je riječ o Klubu mladih koji djeluje unutar opatijskog Crvenog križa te o nizu edukativnih i volonterskih aktivnosti u zajednici za mlade i s mladima.

Tu je zatim još nekoliko udruga koje djeluju sporadično i ciljano organizirajući manji broj aktivnosti i/ili manifestacija tijekom godine. Riječ je o udrugama poput Udruge Komitet, AKT, Liburnia film festival koje predstavljaju vitalan dio sektora mladih koji ukazuje na važnost kontinuiteta rada mladih i s mladima, uvažavajući ujedno i dinamičnost sektora, okupljajući mlade manjim ili većim intenzitetom ovisno o interesima i kapacitetima mladih generacija okupljenih oko istih.

Analiza stanja mladih - problemi, potrebe i interesi mladih u Opatiji

Kako bi razvili ciljne mjere i aktivnosti LPZM, potrebno je prvo bilo ispitati potrebe i interese mladih, ispitati njihova viđenja problema mladih u lokalnoj zajednici, i što je važnije, čuti njihove prijedloge za rješavanje istih, ispitati načine njihova aktivnog doprinosa u procese odgovaranja na navedene potrebe, uključivanje i doprinos kvaliteti života mladih. Upravo s ciljem navedenog, osmišljeno je nekoliko metoda unutar procesa za dobivanje povratnih informacija mladih. Riječ je o online upitniku kroz koji su mladi kao pojedinci te kao mladi iz organiziranih oblika djelovanja mogli izraziti svoja viđenja problema i procjene, kroz sudjelovanje u fokus grupama te javnoj tribini u sklopu konferencije za mlade, a potom i kao članovi radnih skupina za izradu ciljeva LPZM.

I. Online istraživanje problema, potreba i interesa mladih

Kako bi se svima osigurao prostor za izražavanje procjene problema, potreba, stanja i interesa mladih s fokusom na detektiranje mogućih prijedloga, ideja i potencijalnih rješenja koji mogu biti dijelom LPZM, kreirani su online obrasci upitnika i to tri njegove verzije, namijenjene građanima, predstavnicima organizacija civilnog društva i javnih ustanova te poslovnih subjekata.

Struktura upitnika i rezultati

Upitnik je jedan od niza aktivnosti u sklopu procesa izrade LPZM kojemu je cilj utvrđivanje kapaciteta (kadrovskih/ljudskih, idejnih, prostornih i dr. resursa) organizacija civilnog društva/udruga i ustanova koje djeluju na području Grada Opatije kao i razine uključivanja mladih u djelovanje kao članova, volontera, korisnika. Zatim, ispitan je doprinos zajednici, naročito kvaliteti života mladih u lokalnoj zajednici, razvoj, vrednovanje i priznavanje volonterskog doprinosa. U zadnjem dijelu upitnika ispitane su procjene problema, potreba i interesa mladih u zajednici iz pozicije građana/organizacije, ustanove/poslovnog subjekta za svako od 6 područja djelovanja mladih. Na samom kraju upitnika ispitanici su mogli izraziti načine i oblike uključivanja u daljnji proces izrade Programa (tematske fokus grupe, javna tribina).

Od 67 ispunjenih upitnika, njih 47 ispunili su građani, 11 ustanove te 9 organizacije civilnog društva s područja Opatije. Riječ je o sljedećim: Udruga Liburnia film festival, Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije, UFONEUNO, Gradsko društvo Crvenog križa Opatije, Udruga za razvoj kulture mladih "Kulturni front", Društvo Naša djeca Opatija, Udruga Festival Kvarner, Udruga Komitet i Udruga Žmergo. Od ustanova svoje mišljenje putem opsežnog upitnika izrazili su: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija, Hrvatski muzej turizma, Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin" Opatija, Gimnazija Eugena Kumičića Opatija, Ugostiteljska škola Opatija, Obrtnička škola, Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ (ispostava Opatija), Dom zdravlja PGŽ (ispostava OPATIJA), Festival Opatija, Glazbena škola "Mirković" te Grad Opatija.

Ispunjavanjem upitnika različiti dionici doprinijeli su izradi "mape zajednice" koja predstavlja stanje infrastrukture, potencijala i podrške na raspolaganju mladima kao osnove

za izradu prioriteta i mjera na temelju utemeljenih javnih potreba mladih s područja Opatije.

Glasovi mladih

Od 47 građana koji su ispunili online upitnik, njih 28 je mladih u dobi od 15-30 godina. Što se tiče njihova profila, riječ je o mladima s različitih područja Opatije i to iz Ike, Veprinca, Oprića, Ičića, Voloskog i Opatije. Od njih 28, ukupno je 9 učenika srednjih škola, 11 studenata, 6 zaposlenih i 2 nezaposlene mlade osobe.

Ispunjeni upitnici mladih pojedinaca kao i predstavnika udruga mladih i za mlade predstavljaju glas preko 60 mladih Opatijaca koji su svoje vrlo konkretne prijedloge iskazali sudjelovanjem u online istraživanju. Riječ je o mladim pojedincima kao i mladima okupljenima u udruhu mladih te Savjet mladih.

Neke od najčešće spominjanih problema i potreba mladih prepoznatih od strane ustanova i organizacija u sklopu online istraživanja su:

- *Nedostatak neformalnih odgojno-obrazovnih sadržaja i aktivnosti*
- *Nedostatak sustavne potpore za samoorganiziranje mladih, tj. za pokretanje vlastitih inicijativa koje idu 'od mladih prema mladima'*
- *Nedovoljna suradnja, umreženost obrazovnih institucija sa poslovnim subjektima, organizacijama civilnog društva*
- *Nedovoljno programa neformalnog obrazovanja za mlade (građanski odgoj, zdravstveni odgoj, poduzetništvo...) i nedovoljna informiranost mladih o postojećim*
- *Nedovoljno umrežavanje mladih s mogućim poslodavcima s lokalnog područja*
- *Nedovoljno sudjelovanje mladih u aktivnom kreiranju kulturne politike i događanja u zajednici*
- *Nedovoljna informiranost i zainteresiranost mladih o volontiranju i općenito organizacijama civilnog društva u zajednici*
- *Premala povezanost svih dionika u zajednici koji se bave promicanjem zdravlja mladih (kroz edukacije, aktivnosti...)*
- *Premala promocija važnosti rekreativnog bavljenja sportom*
- *Premala informiranost mladih o važnosti i načinu očuvanja zdravlja*
- *Preskupo stanovanje, nedostatak kvalitetnih i cjenovno pristupačnih stanova*
- *Prostori i aktivnosti koje omogućavaju uključivanje mladih lošijeg socio-ekonomskog statusa, ali i mladih s invaliditetom*
- *Podrška mladima: prostor, sredstva, prilika za suradnju*
- *Ne postojanje mjesta okupljanja za mlade kojeg će sami osmisliti, kreirati i koristiti.*

Organizacije civilnog društva i javne ustanove

Osim općih podataka o organizaciji / ustanovi, ispitani su organizacijski aspekti (prostor za djelovanje, posjedovanje osnovne opreme za rad i izvori financiranja). **Gotovo sve ispitane**

organizacije (osim dvije udruge) i ustanove djeluju u gradskom prostoru bez naknade te posjeduju osnovnu opremu za rad što predstavlja odlične uvjete za rad i dugoročnost.

Kada je riječ o izvorima financiranja, primjećuje se primarno financiranje rada uglavnom iz proračuna Grada Opatovje te Primorsko-goranske županije i eventualno državnog proračuna kroz javne natječaje. Također, ispitane organizacije financiraju se iz članarina, donacija građana i poslovnog sektora. Četiri od 9 organizacija ističu financiranje iz EU fondova. Navedeno govori o ovisnom položaju funkcioniranja civilnog sektora o gradskom proračunu te indicira potrebu za unaprjeđenju načina financiranja civilnog društva. U tom smislu potrebno je razlikovati organizacije temeljene na volonterskom doprinosu građana, sa sporadičnim djelovanjem, koje okupljaju građane koji ostvaruju interese koji nisu od većeg značaja za cijelu zajednicu. Kada je riječ o organizacijama/udrugama s višegodišnjim i kontinuiranim programima, brojnim aktivnostima koje uključuju veći broj građana i od značajnijeg su utjecaja na zajednicu, ali i šire, ukazuje se potreba za institucionalnom potporom, odnosno višegodišnjim financiranjem koji će omogućiti stabilnost, razvoj i jačanje na korist zajednice. U svakom slučaju, cijelom sektoru nužno je jačanje kapaciteta za osiguravanje drugih izvora financiranja koje omogućuju stabilnost i dugoročnost u djelovanju neovisno o sredstvima jedinice lokalne i regionalne samouprave. Pojedine udruge iskazuju potrebu za sufinanciranjem europskih projekata iz proračuna Grada.

„...realizacijom EU projekata (čije je sufinanciranje nužno od lokalne zajednice!) pruža se mogućnost mladima za uključivanje i djelovanje na internacionalnoj kulturnoj sceni, a što otvara mogućnost učenja, povezivanja i provedbe vlastitih projekata, prema vlastitim područjima interesa.“ (komentar ispitanika online upitnika)

Važan dio upitnika tiče se sudjelovanja mladih kako bi se identificirali načini, oblici i intenzitet sudjelovanja mladih u dobi od 15 do 30 godina te koliko su oni obuhvaćeni kroz tijela i djelovanje organizacije, odnosno ustanove. **Iznenaduje visoka razina uključenosti mladih u tijelima organizacija koje su sudjelovale u istraživanju i to kroz tijela organizacije kao što je skupština, upravni odbor i druga radna tijela, zatim kao članova, korisnika i volontera, ali i zaposlenika udruga.**

Ispitanici su ujedno procjenjivali profil mladih osoba kao predstavnika tijela organizacije, članova, zaposlenika, korisnika, volontera.

Kada je riječ o organizacijama civilnog društva, najveći broj mladih u njima djeluju kao volonteri, u čemu prednjače mlade djevojke i žene te nezaposleni mladi te studenti. Ispitane udruge imaju visoki udio mladih koji su članovi tijela organizacije (npr. skupština, upravni odbor i dr. radna tijela).

Kod javnih ustanova situacija je bitno drugačija, a ide u prilog mladih kao korisnika, što je za očekivati budući su javne ustanove u funkciji pružanja usluga mladima (obrazovanja, zdravstvenih usluga, usavršavanja, kulture i zabave, sporta i dr.).

U narednom dijelu slijedio je opis doprinosa organizacije lokalnoj zajednici i unaprjeđenju položaja mladih kroz redovan rad i djelovanje te procijene doprinosa volontiranju, načini vrednovanja i priznavanja volonterskog doprinosa.

Gotovo sve ustanove ističu svoje programe, bilo kroz redovitu djelatnost, bilo kroz programe izvan standarda koji omogućuju mladima kvalitetno obrazovanje, zdravstvenu skrb i prevenciju, zadovoljavanje potreba u kulturi, potpora za (samo)zapošljavanje, socijalnu skrb i drugo, dok organizacije/udruge pružaju niz programa i usluga mladima u različitim područjima njihova interesa. Riječ je uglavnom o uslugama, organizaciji manifestacija i programa namijenjenih građanima, pa tako i mladima i/ili u kojima sudjeluju i mladi. **Ono što se može zaključiti iz primjera najprepoznatijih projekta / programa / aktivnosti ustanova i organizacija u zajednici kojima utječu na kvalitetu života mladih u lokalnoj zajednici je da postoji jako mali broj istih koji su namijenjeni isključivo mladima te osmišljeni na način da aktivno uključuju mlade u osmišljavanje pa tako i realizaciju. Za razliku od ustanova, organizacije / udruge nude nešto veći izbor aktivnosti i programa za mlade, od rada s mladima s teškoćama, odnosno invaliditetom, preko programa neformalne edukacije u različitim područjima, volonterskih programa, kvalitetnog provođenja slobodnog vremena i sl. Iako postoje, prilike za mlade su vrlo sporadične, nesustavno organizirane, nedovoljno vidljive i dostupne te kao takve ostaju neiskorištene od strane mladih, osim onima koji su ionako već aktivno uključeni u zajednicu.**

U području volontiranja, svi uključeni dionici prepoznaju važnost volontiranja mladih, izražavaju visoku razinu upoznatosti sa zahtjevima rada s volonterima i priznavanja volonterskog doprinosa. Ukupno 5 od 9 organizacija ima volonterski program, vodi evidenciju volonterskog rada, ima educirane/kompetentne koordinateure volontiranja, podnosi godišnje izvješće organizatora volontiranja nadležnom ministarstvu, ispunjava i uručuje volonterske knjižnice volonterima, izdaje potvrde o stečenim kompetencijama kroz volontiranje i ima svoju bazu volontera. **Prostora za unaprjeđenje područja volontiranja (mladih) ima kod javnih ustanova.** Svega 3 ustanove imaju volonterski/e program/e, izdaju volonterske knjižice te izvještaje o stečenim kompetencijama volontera, dok ostale ističu kako se ne bave volontiranjem. **Prepoznaje se potreba za njihovo osnaživanje za razvoj volonterskih programa, kvalitetan rad s volonterima, kao i povezivanje s organizatorima volontiranja u zajednici.**

Najveći dio upitnika posvećen je samoprocjeni problema, potreba i interesa mladih u Opatiji u 6 područja od interesa mladih stavljajući naglasak na procjenu problema, ali i viđenja potencijalnih rješenja prepoznatih problema te načina doprinosa organizacije / ustanove u odgovaranju na iste. Kratki pregled prepoznatih problema, iskazanih potreba te interesa mladih prema područjima, nalaze se u narednim dijelovima Programa u kojima je opisano svako od 6 područja.

Sukladno analiziranim povratnim informacijama mladih, ali i onih koji direktno i indirektno rade s mladima, usmjeravane su rasprave u sklopu fokus grupa te javne tribine u sklopu cjelodnevne konferencije za mlade i o mladima.

II. Fokus grupe i javna tribina u sklopu konferencije za mlade i o mladima

Cjelodnevna konferencija za mlade okupila je u Centru Gervais 93 sudionika iz cijele zajednice radi doprinosa strateškom dokumentu za unaprjeđivanje kvalitete života mladih Opatijaca kroz strukturirani dijalog. Kroz 6 tematskih fokus grupa mladi i predstavnici javnih

ustanova i organizacija u Opatiji imali su zadatak detektirati prepoznate probleme i izazove te predložiti konkretne prijedloge rješenja u sljedećim područjima od interesa mladih, a sukladno EU strategiji za mlade: obrazovanje i stručno usavršavanje (formalno i neformalno), zdravlje i blagostanje (sport), društvena is/uključenost mladih, kultura i stvaralaštvo, zapošljavanje i poduzetništvo, sudjelovanje mladih, volontiranje i mobilnost.

Sumirane komentare sudionika fokus grupa u obliku ključnih problem i rješenja, kao i dionike koji mogu pomoći u ostvarenju tih rješenja te uvjete koji bi se trebali ostvariti, voditelji fokus grupa predstavili su sudionicima javne tribine na kojoj su svi zainteresirani mogli čuti potrebe i ideje mladih te iste komentirati nudeći svoje kapacitete i podršku na raspolaganje. Vrlo zanimljiva rasprava odužila je javnu tribinu gotovo sat vremena, što je pokazatelj velikog interesa i želje građana da se učine konkretni koraci za podizanje kvaliteta života mladih u Opatiji. Tribina je ujedno predstavljala priliku za informiranje javnosti o politikama za mlade, načinima i oblicima sudjelovanja mladih u procesima donošenja politika za mlade na lokalnoj, nacionalnoj te EU razini kao i o strukturiranom dijalogu.

Prepoznata je važnost ovog procesa i potreba ulaganja u mlade u Opatiji te osnaživanje za aktivno sudjelovanje u zajednici i u donošenju odluka, stvaranje prilika za stjecanje dodatnih kompetencija kroz neformalno obrazovanje, (međunarodno) volontiranje, poduzetničke inicijative.

Izdvojeni prioriteti koji su se nametnuli tijekom konferencije proizlaze iz prepoznate potrebe mladih za Centrom za mlade kao jedinstvenim, multifunkcionalnim prostorom dostupnom i otvorenom cijeli dan koji objedinjuje različite usluge informiranja, savjetovanja, mentorstva i podrške mladima kao i druženje u „dnevnom boravku“ uz društvene igre, rekreativne aktivnosti i zabavni sadržaj koji osmišljavaju oni sami i u njemu djeluju uz kontinuiranu podršku profesionalaca u radu s mladima. Što se tiče zadovoljavanja osnovnih potreba koje su od iznimnog interesa mladih je stambeno pitanje i zapošljavanje u turizmu, ali i u drugim područjima njihova interesa - kultura, IT sektor.

Na konferenciji je sudjelovalo ukupno 48 mladih u dobi od 15 do 30 godina iz Gimnazije Eugena Kumičića, Ugostiteljske škole Opatija, s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, iz Udruge za mlade Kulturni front, Savjeta mladih te zaposleni i nezaposleni mladi Opatijci. Poticajno je da su čak 11 sudionika konferencije mladi u dobi od 30-35 godina što govori o interesu i mladih starijih od 30 godina za sudjelovanje u unaprjeđenju položaja mladih u Opatiji.

III. Radne skupine za izradu LPZM i definiranje ciljeva Programa

U periodu od 5.-20. lipnja 2018. održano je 6 sastanaka radnih skupina za izradu LPZM Grada Opatije po područjima od interesa mladih. Ukupno 28 članova radnih skupina sudjelovalo je u definiranju ciljeva, mjera i aktivnosti na temelju prethodno ispitanih potreba tijekom dosadašnjeg procesa, koje su postale dijelom strateškog dokumenta.

Članovi radnih skupina redom su predstavnici sektora mladih i to troje ispred jedinice lokalne samouprave, predstavnici 6 organizacija civilnog društva, 6 predstavnika javnih

ustanova (srednjih škola i fakulteta), dvoje predstavnika Savjeta mladih Grada Opatije, a naročito ohrabruje činjenica da je 15 mladih do 30 godina od ukupno 28 članova radnih skupina sudjelovalo u ovoj fazi procesa, a njih još 5 su mlade osobe od 30 do 35 godina.

IV. Konzultacije s mladima oko ciljeva, mjera i aktivnosti prijedloga LPZM

U sklopu procesa, u periodu od održane konferencije za mlade te do predaje teksta Prijedloga, održano je nekoliko konzultacijskih sastanaka s mladim Opatijcima s ciljem prikupljanja njihovih povratnih informacija i savjetovanja oko definiranih ciljeva te mjera i aktivnosti koje će biti dijelom LPZM. U ovoj fazi procesa mladi su dobili priliku komentirati ih, i to 14 učenika Gimnazije Eugena Kumičića (u sklopu radionice održane za učenike 3. i 4. razreda u Vili Antonio 9. svibnja 2018. godine). Konzultacije su bile omogućene u sklopu manifestacije obilježavanja Dana mladih u suradnji sa Savjetom mladih 13. kolovoza 2018. godine.

Kroz 27 ispunjenih online upitnika oko 60 mladih Opatijaca dalo je svoj doprinos izradi LPZM kao pojedinci, ali i kao članovi udruga mladih i za mlade. Zatim, 50 mladih sudionika konferencije za mlade, 15 mladih članova radnih skupina za izradu ciljeva LPZM te 14 mladih konzultirano je oko ciljeva, mjera i aktivnosti, što čini ukupno 140 mladih s područja Opatije koji su iskoristili priliku aktivno se uključiti na različite načine u kreiranje lokalne politike za mlade na temelju njihovih stvarnih potreba i interesa. Iako po broju mladih koji su direktno uključeni u izradu LPZM Grada Opatije ne odskakće od prosjeka istih procesa razvoja lokalnih politika za mlade u drugim gradovima Hrvatske, nipošto se ovim rezultatom ne treba zadovoljiti. Unaprjeđenje kompetencija mladih za aktivno sudjelovanje, naročito u sudjelovanju u donošenju odluka, osiguravanje mogućnosti i prilika za učenje, vježbanje i prakticiranje nužnih vještina, neki su od primarnih ciljeva cjelokupnog LPZM koji ima za cilj povećati broj mladih koji sudjeluju u strukturiranom dijalogu, kao i nizu drugih procesa u lokalnoj zajednici u svim područjima od interesa mladih.

Područja djelovanja mladih

EU politike za mlade

| 28

Sukladno europskim standardima i smjernicama „Europske strategije za mlade - ulaganje i osnaživanje“ za razdoblje od 2010. do 2018. godine, a vođeni ciljevima same strategije koji su prilagođeni specifičnostima lokalne zajednice i uvjetima života mladih u Opatovju, područja Programa podijeljena su u 8 tematskih podskupina: obrazovanje, zapošljavanje, stvaralaštvo i poduzetništvo, zdravlje i sport, sudjelovanje, socijalno uključivanje, volontiranje, mladi i svijet, odnosno u konačnih 6, budući su područja volontiranja, aktivnog sudjelovanja i mobilnosti mladih povezani u jednu zasebnu skupinu kao načini i oblici kojima se postiže njihovo sudjelovanje u civilnom i političkom životu u zajednici, ali i na globalnoj razini.

Strukturirani dijalog - što je to?

Ulaskom u Europsku uniju, Hrvatska se priključila procesu strukturiranog dijaloga (od srpnja 2013.), jednom od alata kojim mladi aktivno sudjeluju u kreiranju EU politika za mlade koje se nakon usvajanja spuštaju na nacionalnu, odnosno lokalnu razinu svake od zemalja članica. Nacionalna radna skupina za strukturirani dijalog koju je osnovalo Ministarstvo socijalne politike i mladih zadužena je za koordinaciju procesa, a osim Ministarstva čine je predstavnici Agencije za mobilnost i programe Europske unije, Zajednice informativnih centara za mlade u Hrvatskoj i Mreže mladih Hrvatske.

„Strukturirani dijalog jest proces konzultacija između donositelja odluka i mladih, koji osigurava da mišljenja i preporuke mladih budu jedan od ključnih impulsa prilikom donošenja odluka i oblikovanja politika za mlade. On se sastoji od jasno definiranih faza u kojima donositelji odluka i organizacije mladih postavljaju pitanja o temama koje su važne mladima diljem Europe, prikupljaju odgovore mladih, oblikuju prijedloge te ponovno prikupljaju komentare mladih na prijedloge prije nego što predstave konačne preporuke koje potom postaju dio politika za mlade. Na ovaj način mladi mogu izravno utjecati na donošenje odluka, a institucije mogu svoje odluke temeljiti na stvarnim potrebama mladih.“ (publikacija Strukturirani dijalog s mladima; izdavač Mreža mladih Hrvatske)

Uspješno završeni 5. ciklus strukturiranog dijaloga (dalje: SD) koji se provodio od 1. siječnja 2016. do 30. lipnja 2017. godine pod temom “Omogućimo svim mladim ljudima da sudjeluju u raznolikoj, povezanoj i uključivoj Europi - Spremni za život, spremni za društvo”, rezultirao je sa 16 preporuka u raznim područjima od važnosti za mlade. U sklopu ovog ciklusa održane su konzultacije s mladima.

U srpnju 2017. godine započeo je 6. ciklus strukturiranog dijaloga i traje do prosinca 2018. godine, pod predsjedanjem Estonije, Bugarske i Austrije. Tema ovog ciklusa je "Youth in Europe: What's next?", a fokus je na doprinosu novoj EU strategiji za mlade.

U trenutku pisanja ovog dokumenta, objavljeni su Ciljevi za mlade koji su rezultat procesa Strukturiranog dijaloga s mladima 2017.-2018. te predstavljaju mišljenja oko 50 000 mladih iz cijele Europe koji su sudjelovali u procesu konzultacija.

Ciljevi za mlade

1. Poticati kod mladih osjećaj pripadnosti europskom projektu i graditi mostove između EU i mladih kako bi se povratilo povjerenje i povećala razina sudjelovanja.
2. Osigurati ravnopravnost svih rodova i rodnih pristupa u svim područjima života mladih ljudi.
3. Omogućiti i osigurati uključivanje svih mladih ljudi u društvo.
4. Osigurati da mladi ljudi imaju bolji pristup pouzdanim informacijama, poduprijeti njihove sposobnosti kritičkog vrednovanja informacija i uključivanja u sudionički i konstruktivni dijalog.
5. Povećati razinu mentalne dobrobiti i zaustaviti stigmatizaciju vezanu za probleme mentalnog zdravlja, te na taj način promicati socijalnu inkluziju svih mladih ljudi.
6. Osigurati uvjete koji će omogućiti mladima iz ruralnih sredina da ispune svoje pune potencijale.
7. Jamčiti pristupačno tržište rada s prilikama koje vode kvalitetnim poslovima za sve mlade ljude.
8. Integrirati i unaprijediti različite oblike učenja kako bi mladi bili spremni za izazove koje nosi dinamični život u 21. stoljeću.
9. Osnažiti demokratsko sudjelovanje i autonomiju mladih te osigurati prostore za mlade u svim domenama društva.
10. Izgraditi društvo u kojem su svi mladi aktivno uključeni, educirani i sposobni doprinijeti zaštiti okoliša u svakodnevnom životu.
11. Osigurati svim mladim ljudima jednaki pristup organizacijama mladih i europskim programima za mlade, s ciljem razvoja društva koje počiva na europskim vrijednostima i identitetu.

Nacionalni kontekst

Kada je riječ o politikama prema mladima u Hrvatskoj, krovni dokument u ovom području je Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine. Do trenutka stvaranja ovog LPZM poznato je da je u procesu osnivanja radnih skupina za izradu novog Nacionalnog programa za razdoblje od 2018. do 2021. godine.

Nacionalna radna skupina za provedbu strukturiranog dijaloga u Republici Hrvatskoj podržala je i usvojila šest preporuka 5. ciklusa SD. U sljedećoj fazi predstoji provesti regionalne konzultacije s mladima na kojima će se predstaviti rezultati ciklusa i prikupiti povratne informacije mladih diljem Hrvatske o preporukama aktualnog ciklusa, odnosno

smjernicama za izradu nove Europske strategija za mlade, nakon čega kreće implementacija istih. Konzultacije su prilika za razgovor o ulozi Hrvatske u ovom procesu na razini Europske unije budući će Hrvatska u idućem ciklusu strukturiranog dijaloga biti jedna od predsjedavajućih zemalja EU.

Zaključci provedenih konzultacija s mladima diljem Hrvatske provedenih sredinom 2016. godine u sklopu 5. ciklusa SD:

- zabrinutost nepovoljnom socioekonomskom situacijom koja utječe na porast nezaposlenosti (egzistencijalna nesigurnost nakon završenog školovanja)
- nedostatak kompetencija potrebnih za uspješno suočavanje s društvenim promjenama vezane ne samo uz stjecanje konkretnih znanja i vještina koje su aktualne na tržištu rada (a nije ih moguće steći tijekom formalnog obrazovanja), već i izgradnju samopouzdanja i osobne poduzetnosti, proaktivnosti u rješavanju vlastitih problema
- sudjelovanje u programima mobilnosti, volonterstvo, organiziranje i sudjelovanje u međunarodnim kulturnim i sportskim manifestacijama, kao i okruglim stolovima, debatama o temama vezanim za uvažavanje različitosti radi snažnijeg povezivanja i izgradnju odnosa povjerenja, naročito s „drugacijima“
- nužna koordinirana suradnja i zajedničko djelovanje odgojno-obrazovnih institucija, civilnog društva, obitelji, medija u cilju podizanja razine društvenog povjerenja, naročito prema mladima
- umrežavanje formalnih i neformalnih obrazovnih programa radi senzibiliziranja za probleme i potrebe različitih ranjivih skupina, učenje o interkulturalnom dijalogu, solidarnosti, građanskoj i međuljudskoj kompetenciji te komunikacijskim vještinama
- potrebno poticati i educirati mlade da koriste mehanizme političkog i društvenog utjecaja na donositelje odluka - pritom, trebala bi se osigurati bolja responzivnost institucija kako bi se mladima dalo do znanja da se njihov doprinos uvažava i poštuje.

Sve veći broj jedinica lokalne i regionalne samouprave prepoznaje važnost politika prema mladima i aktivnu ulogu mladih u kreiranju istih stoga se iz godine u godinu povećava broj izrađenih i usvojenih regionalnih i lokalnih programa za mlade. Primjećuje se to i po broju aktivnih Savjeta mladih pri JLP(R)S. Iako je konstituiranje Savjeta mladih zakonska obaveza JLP(R)S, veliki broj njih suočava se s manjkom (političke) volje za njihovo formiranje i/ili jednostavno s nemogućnosti njihova saziva iz različitih razloga. Najčešće je riječ o nezainteresiranosti mladih za sudjelovanje u donošenju odluka zbog predrasuda prema politici, političarima te vezanim procesima, manjku aktivnih mladih ili mladih općenito.

Opatijska priča

Nakon provedenog istraživanja kroz faze procesa izrade LPZM Grada Opatije, utvrđeno je da su dva opća cilja EU strategije za mlade u korelaciji s temeljnim ciljem LPZM proizašlih iz iskazanih potreba i interesa mladih Opatijaca. Riječ je o pružanju više i jednakih mogućnosti za mlade u obrazovanju i na tržištu rada te poticanju mladih da budu aktivni građani i sudjeluju u društvu.

| 31

Prethodno navedeni zaključci provedenih konzultacija s mladima diljem Hrvatske srodni su iskazanim potrebama mladih Opatijaca uz dodatak onih problema uvjetovanih specifičnostima Opatije kao turističkog grada u kojem mladi već tradicionalno naginju Rijeci. Situaciju otežava trend iseljavanja mladih zbog pronalaska posla od interesa te nemogućnosti rješavanja stambenog pitanja uzrokovanih visokom cijenom najma i kupovine stambenog prostora.

Uspoređujući povratne informacije mladih Opatijaca s mišljenjima oko 50 000 mladih iz cijele Europe, mladi iz Opatije dijele sudbinu svojih vršnjaka u ciljevima koji se tiču:

- boljeg pristupa pouzdanim informacijama, sposobnosti kritičkog vrednovanja informacija i uključivanja u sudionički i konstruktivni dijalog
- pristupačnog tržišta rada s prilikama koje vode kvalitetnim poslovima za sve mlade ljude
- integriranja i unaprjeđenja različitih oblika učenja kako bi mladi bili spremni za izazove koje nosi dinamični život u 21. stoljeću
- demokratskog sudjelovanja i autonomije mladih te osiguranog prostora za mlade u svim domenama društva.

Grad Opatija ima aktivan saziv Savjeta mladih u trogodišnjem mandatu (od prosinca 2017. do prosinca 2020. godine). No, činjenica o konstituiranju iz trećeg pokušaja upućuje na prostor za poboljšanje percepcije uloge i funkcije Savjeta mladih u zajednici te u sektoru mladih na lokalnoj razini. To je prepoznato i kroz proces izrade ovog dokumenta na što se odnose i ciljevi u nastavku, unutar područja Sudjelovanje mladih.

Proces izrade ovog Programa prilika je za ujedinjenje cijelog sektora mladih s ciljem osiguravanja kvalitetne podrške mladima kao i postizanje zacrtanih ciljeva ovim dokumentom.

Kako čitati poglavlja područja djelovanja i vezane ciljeve?

Radi lakšeg snalaženja i preglednosti, sljedećih šest područja djelovanja mladih podijeljena su u 3 identična dijela:

a) **Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade**

Uvodni dio sadrži pregled infrastrukture, izdvajanja iz javnog proračuna za programe svakog pojedinog područja koji predstavljaju resurse dostupne mladima u zajednici. Navedeni su svi programi financirani iz proračuna bilo da je riječ o redovnim programima ili je riječ o sredstvima za sufinanciranje programa i projekata koji se raspoređuju prema pristiglim prijavama na Javni poziv za financiranje javnih potreba u skladu sa zakonskim odredbama, te kroz Potpore malih vrijednosti za koje se početkom godine objavljuje javni poziv koji je otvoren dok se ne utroše sredstva. Navedeno služi kao temelj za nastavak provedbe kontinuiranih programa prepoznatih kao obveznih, nužnih, kvalitetnih i prepoznatih od zajednice te naročito koristi mladih, ali i kao polazna točka za unaprjeđenje, dopunu i doradu postojećih, kao i razvoj novih tamo gdje oni ne odgovaraju na potrebe mladih.

b) **Analiza potreba i interesa mladih**

U ovom dijelu predstavljena je sažeta analiza istraživanja te konkretni rezultati provedenih metoda kojima su ispitane potrebe, interesi i stavovi mladih za svako od 6 područja. Rezultati istraživanja, kao i radnih skupina temelj su za izradu ciljeva, mjera i aktivnosti kojima se nastoji dokumentom, odnosno politikom prema mladima unaprijediti kvaliteta njihova života u zajednici. Posebno su označeni izdvojeni citati koji predstavljaju glas mladih i onih koji rade s njima.

c) **Ciljevi, mjere, aktivnosti**

Kako bi se odgovorilo na prepoznate i utvrđene probleme i interese mladih, a uvažavajući postojeću infrastrukturu te resurse dostupne mladima, postavljeni su ciljevi te mjere, a zatim i aktivnosti kojima će se navedeni i ostvariti. Definiranim rokom provedbe olakšat će se planiranje ulaganja iz javnog proračuna, kao i odrediti godišnji prioritete radi lakše sistematizacije, ali i angažiranja nositelja te partnera i suradnika na provedbi aktivnosti kao i podrške cijele zajednice.

Pregled ulaganja u mlade iz proračuna Grada Opatije u 2016., 2017. i 2018. godini

Radi preglednosti, na samom početku, a prije pregleda svakog od područja djelovanja mladih, donosimo tablični prikaz ukupnog ulaganju u mladi iz proračuna Grada za posljednje tri godine. Usporedbom ukupnog proračuna, izdvajanja za javne potrebe pa onda i za mlade, dobivamo sliku o visini iznosa uloženog u programe namijenjene mladima.

| 33

	2016.	2017.	2018.
Ukupno proračun	186.221.421	146.604.360	214.667.672
Javne potrebe	42.196.519	44.119.164	56.826.040
Mladi	39.399.007	41.419.823	50.730.540

Tablica 17. Ulaganje u mlade iz proračuna Grada Opatije u 2016., 2017. i 2018. godini

Sljedeća tablica prikazuje navedena ulaganja po područjima djelovanja za mlade koja su pojašnjena i detaljnije opisana te prikazana u svakom od zasebnih područja u nastavku.

	2016.		2017.		2018.	
	Mladi	Javne potrebe	Mladi	Javne potrebe	Mladi	Javne potrebe
Obrazovanje	18.220.208	18.220.208	18.522.749	18.522.749	23.093.507	23.093.507
Poduzetništvo i (samo)zapošljavanje	130.698	450.537	128.263	440.732	989.000	1.669.000
Kultura i stvaralaštvo	12.420.906	12.592.606	14.406.567	14.418.567	16.995.533	17.025.533
Zdravlje i blagostanje (sport)	7.552.389	8.130.210	7.323.860	8.121.949	7.995.200	8.605.700
Društvena is/uključenost	1.036.181	2.764.333	953.896	2.530.679	1.517.300	6.292.300
Sudjelovanje mladih, volontiranje (mobilnost), mladi i svijet	38.625	38.625	84.488	84.488	140.000	140.000
	39.399.007	42.196.519	41.419.823	44.119.164	50.730.540	56.826.040

Tablica 18. Ulaganje u mlade iz proračuna Grada Opatije u 2016., 2017. i 2018. godini po područjima

PODRUČJE DJELOVANJA: ODGOJ, OBRAZOVANJE, PROFESIONALNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE (formalno i neformalno)

EU strategija za mlade postavlja sljedeće ciljeve u području obrazovanja: razviti bolju povezanost između formalnog i neformalnog obrazovanja, povećanje zapošljivosti, olakšati tranziciju iz obrazovnog sustava na tržište rada kao odgovore na probleme ranog napuštanja obrazovnog sustava i cjeloživotnog obrazovanja, loših obrazovnih postignuća / nedostatka kompetencija, malog udjela mladih s tercijskim obrazovanjem.

| 34

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

Kroz javne potrebe u području formalnog i neformalnog **odgoja i obrazovanja** osiguravaju se institucionalni i izvaninstitucionalni oblici potpore odgoju i obrazovanju djece čime se pomaže (mladim) roditeljima u odgoju i skrbi o djeci. Od iznimnog je značaja podržati mlade roditelje u osiguravanju kvalitetne skrbi djece, kako bi se u isto vrijeme, ukoliko za to imaju interes, uspjeli posvetiti karijeri, daljnjem usavršavanju i napredovanju. Također, gradskim se proračunom u ovom području omogućuje mladima kvalitetno obrazovanje te stjecanje uvjeta za daljnje školovanje, osposobljavanje, usavršavanje i napredovanje u profesionalnom životu.

Grad Opatija je osnivač ustanove **predškolskog odgoja i obrazovanja**, koja djeluje na području Grada Opatije i Općine Lovran - Dječjeg vrtića Opatija (<http://www.djecji-vrtic-opatija.hr/>) s objektima u Opatiji, Lovranu, Voloskom, Ičićima i Veprincu u kojima se odvijaju redovni programi (cjelodnevni, poludnevni, kombinirani i program na talijanskom jeziku za djecu pripadnika talijanske nacionalne manjine). Zatim dodatni programi (rano učenje engleskog jezika), predškolski program te kraći specijalizirani programi (učenja talijanskog jezika, igraonica na talijanskom jeziku, kraći specijalizirani program ranog učenja engleskog jezika). Ekonomska cijena za cjelodnevni program iznosi 2.108,89 kuna, a za poludnevni program 1.588,70 kuna. Roditelji sufinanciraju vrtić sa 650 kuna mjesečno za cjelodnevni, odnosno s 290 kuna mjesečno za poludnevni program. Nova pedagoška godina 2018./2019. započela je s radom u novoj zgradi vrtića.

Grad Opatija po potrebi i zahtjevu roditelja za svako dijete s prebivalištem na području Grada Opatije sufinancira troškove programa u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja u drugim jedinicama lokalne samouprave, kao i kod drugih pravnih osoba te u registriranim obrtima za čuvanje djece, a prema propisanim kriterijima i iskazanim potrebama roditelja.

Izvaninstitucionalna briga i skrb za djecu predškolskog uzrasta se realizira kroz programe i aktivnosti organizacija civilnog društva i ustanova kojima Grad Opatija nije osnivač. Sredstva za sufinanciranje programa i projekata se raspoređuju prema pristiglim prijavama na Javni poziv za financiranje javnih potreba te kroz Potpore malih vrijednosti poput:

- aktivnosti prema verificiranim programima za djecu predškolskog uzrasta (Društvo Naša djeca Opatija, <http://dnd-opatija.hr/>)
- projekti sportske rekreacije za djecu predškolskog uzrasta (KŠR Gorovo).

Program javnih potreba u osnovnoškolskom obrazovanju obuhvaća aktivnosti i projekte kojima se unapređuje kvaliteta života djece, a odnosi se na:

- osiguranje sredstava za financiranje prijevoza učenika koji udovoljavaju zakonskim kriterijima
- ostvarivanje prava i potreba djece na području dječjih prava
- rad Dječjeg gradskog vijeća Grada Opatije
- razvoj i unapređenje životnih vještina i sposobnosti djece
- poticanje dječjeg stvaralaštva i poticanje na kreativno provođenje slobodnog vremena
- sufinanciranje nabave udžbenika za učenike
- sufinanciranje programa škola koje provode alternativne obrazovne programe
- sufinanciranje produženog boravka za učenike od 1.-4. razreda s područja Grada Opatije, a koji pohađaju školu u Lovranu
- događanja za djecu (obilježavanje dječjih blagdana i važnih datuma te događaja za djecu, Opatijski dječji dan, pohvala uspješnih učenika i mentora OŠ R. K. Jeretov Opatija, sudjelovanje u akciji „Gradovi i općine - prijatelji djece“ i programu Eko škola, Božićna bajka Parka prirode Učka).

Grad Opatija je osnivač osnovnoškolske ustanove Osnovna škola Rikard Katalinić Jeretov Opatija (<http://os-rkatalinic-jeretov-opatija.skole.hr/>) te financira osnovnu djelatnost osnovnoškolskog obrazovanja (minimalni standard) i dodatne programe i aktivnosti osnovnoškolskog obrazovanja iznad minimalnog standarda (program produženog boravaka za učenike razredne nastave, grupe dopunske i dodatne nastave, program Eko škole, natjecanja učenika, međuškolska suradnja, stručna služba, događanja za djecu, školsko sportsko društvo, pomoćnici u nastavi, kapitalna ulaganja).

Kako su učenici s područja Grada Opatije upisani i u susjedne škole sufinancira se i:

- Osnovna škola Viktor Car Emin Lovran (<http://os-vcemina-lovran.skole.hr/>), produženi boravak djece s područja Grada Opatije i rad stručnog suradnika socijalnog pedagoga.
- Glazbena škola Mirković - <http://gs-mirkovic-opatija.skole.hr/> i to održavanje manifestacije Veliki i mali za Opatiju i školarine za darovite učenike.

Zatim, sufinanciraju se programi **izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja** poput:

- projekata za osnaživanje djece za aktivno i odgovorno sudjelovanje u društvu i javnom odlučivanju, kreativne intervencije u lokalnoj zajednici, razvijanje inovativnih programa za djecu i s djecom koje provodi Društvo Naša djeca Opatija
- kreativne strip radionice za djecu i mlade, radionice krojenja i šivanja i sl.

Dodatno se olakšava pristup obrazovanju kroz sufinanciranja prema mogućnostima i potrebama kao što su:

- nabava udžbenika i radnih bilježnica za obvezne predmete učenicima osnovne škole sukladno Odluci o socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti
- rad pomoćnika u nastavi za učenike s teškoćama u razvoju.

Sve aktivnosti za djecu su objedinjene u programu Akcije Gradovi i općine - prijatelji djece (<http://www.opatija.hr/hr/grad-prijatelj-djece/>).

Program srednjoškolskog i ostalog obrazovanja obuhvaća ulaganja u dodatne programe koje provode srednje škole na području Grada Opatije kojima Grad nije osnivač, ali ih pohađaju učenici s područja Grada.

Gimnazija Eugena Kumičića - <http://gimnazija-ekumicica-opatija.skole.hr/>

Hotelijersko-turistička škola - <http://ss-hotelijersko-turisticka-opatija.skole.hr/>

Obrtnička škola - <http://ss-obrtnicka-opatija.skole.hr/>

Ugostiteljska škola - <http://ss-ugostiteljska-opatija.skole.hr/>.

Grad sufinancira dodatne programe srednjih škola, odnosno izvannastavne aktivnosti, posebno one projekte koji su namijenjeni unapređenju specifičnih kompetencija učenika, natjecanja u znanju, njegovanje zavičajne i kulturne baštine, međunarodni projekti i slično. Ovi programi se odnose na one aktivnosti kojima se stvaraju uvjeti za kvalitetnije obrazovanje, razvoj vještina i kompetencija specifičnih za razvoj sredine. Osim toga, program obuhvaća aktivnosti i projekte organizacija civilnog društva i drugih obrazovnih ustanova koje se bave unapređenjem kvalitete života mladih, u onim aspektima koji nisu obuhvaćeni redovnim i obaveznim programima srednjoškolskog obrazovanja.

Aktivnosti i projekti čiji nositelj je Grad, odnose se na mlade od 15 do 30 godina, a obuhvaćaju program stipendiranja - gradske stipendije za učenike i studente, stipendije za poslijediplomske studije, nagrađivanje učenika i profesora, potpore za dodatno osposobljavanje i usavršavanje mladih nezaposlenih osoba, aktivnosti koje se odnose na sudjelovanje mladih u političkom odlučivanju (Savjet mladih) te sufinanciranje mjesečnih karata u javnom prijevozu za studente.

Kako bi se mladima olakšao pristup obrazovanju, Grad Opatija provodi niz mjera:

- stipendiranje učenika i studenata (prema kriteriju akademskog/školskog uspjeha, socijalnog statusa i stipendije za deficitarna zanimanja, stipendija za poslijediplomski sveučilišni studij)
- sufinanciranje prijevoza studenata s prebivalištem na području Grada Opatije (sufinancira se trošak javnog prijevoza za redovne studente visokoškolskih ustanova na području Primorsko-goranske županije s prebivalištem na području Grada Opatije u visini od 33% cijene mjesečne putne karte)
- sufinanciranje nabave udžbenika za učenike srednje škole (sukladno Odluci o socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti učenika srednjih škola s prebivalištem na području Grada Opatije sufinancira se nabava udžbenika u visini od 750 kuna).

Sufinanciranje noćne linije br. 32 - Skupina opatijskih učenika Gimnazije Eugena Kumičića iz Opatije pokrenula je 2015. godine inicijativu za ponovnim uvođenjem noćne Autotrolejeve linije broj 32 koja prometuje na relaciji Rijeka - Opatija - Lovran prijavivši se na natječaj samoorganiziranja mladih Savjeta mladih Grada Opatije čime su dobili financijsku potporu kako bi provedi kampanju, aktivnosti skupljanja potpisa, održali sastanke tima s važnim dionicima i dobili uvid o interesu i potrebi mladih i građana. Nakon održanih sastanaka s predstavnicima Grada i Autotroleja i prezentacije njihove inicijative, nakon izvjesnog vremena noćna linija je sredinom 2017. i pokrenuta, a sredstva za trošak noćne linije osigurana su u proračunu Grada.

Na području Grada Opatije nalazi se i visokoškolska ustanova - **Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu** - <http://www.fthm.uniri.hr/>.

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
ODGOJ, OBRAZOVANJE, PROFESIONALNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE	18.220.208	18.220.208	18.522.749	18.522.749	23.093.507	23.093.507
PREDŠKOLSKI ODGOJ i OBRAZOVANJE	11.609.804	11.609.804	11.677.447	11.677.447	15.346.850	15.346.850
- osnovni program	10.184.965		10.516.619		14.137.800	
- posebni programi	573.335		530.109		665.190	
- kapitalna ulaganja	459.093		309.939		203.860	
- smještaj djece u vrtićima drugih JLS	224.149		155.219		120.000	
- dailje	119.142		160.562		180.000	
- izvaninstitucionalna potpora - programi udruga	49.120		5.000		40.000	
OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE	5.862.772	5.862.772	6.111.063	6.111.063	6.097.857	6.097.857
- obvezno osnovno školsko obrazovanje	855.523		856.671		856.671	
- obvezno osnovno školsko obrazovanje - iznad standarda	277.407		328.256		243.675	
- dodatni programi	3.137.347		3.039.731		3.175.167	
- kapitalna ulaganja	198.279		202.705		202.705	
- kapitalna ulaganja iznad standarda	384.923		300.546		67.500	
- prijevoz učenika	156.966		132.606		185.000	
- zaštita i promicanje dječjih prava (Dječje gradsko vijeće i ostale aktivnosti), događanja za djecu	173.828		95.592		97.100	
- sufinanciranje programa OŠ Lovran	46.000		35.500		46.000	
- sufinanciranje nabave udžbenika	30.272		435.250		500.000	
- pomoćnici u nastavi	122.528		146.442		54.039	
- izvaninstitucionalna potpora - programi udruga	479.699		537.764		570.000	
- Eurochild konferencija					100.000	
SREDNJE ŠKOLSKO I OSTALO OBRAZOVANJE *	747.632	747.632	734.239	734.239	1.648.800	1.648.800
- dodatni programi srednjih škola	60.000		60.000		60.000	
- program stipendiranje	574.000		562.227		750.000	
- poticanje i olakšavanje pristupa obrazovanju (nagrađivanje učenika i profesora, programi za mlade, sufinanciranje javnog prijevoza studenata, sufinanciranje udžbenika)	107.632		89.513		710.000	
- programi udruga/ustanova	6.000		22.499		48.800	
- sufinanciranje noćne linije br. 32					80.000	

Tablica 19. Ulaganja iz proračuna Grada Opaticije za javne potrebe u srednjoškolskom i visokom obrazovanju za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

Analiza stanja u Opatiji ukazala je na visoku razinu kvalitete i uvjeta za formalno srednjoškolsko i visoko obrazovanje, podrške integraciji učenika s teškoćama u razvoju u formalni odgojno-obrazovni sustav, mladim roditeljima za lakše usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života te nezaposlenim mladima za stjecanje dodatnih/stručnih kompetencija i/ili prekvalifikacije, zapošljavanje kao i mladim poduzetnicima.

| 38

Niz kvalitetnih mjera kojima Grad Opatija osigurava ove uvjete nastaviti će se primjenjivati i dalje, dok će se više pažnje posvetiti odgovaranjem na glavne prepoznate probleme:

- nedostatak infrastrukture (prostora i kontinuirane i sveobuhvatne podrške mladima) za informiranje i savjetovanje, provedbu vlastitih programa / aktivnosti, identificiranje afiniteta mladih i usmjeravanje u daljnje edukacije i stjecanje kompetencija (s fokusom na stjecanje 8 ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje)
- nemogućnost stručnog usavršavanja / prakse / doškoloavanja u područjima formalnog obrazovanja (hotelijerstvo, turizam, ugostiteljstvo i sl.), ali i ostalih područja od interesa mladih
- nedostatak neformalne edukacije mladih (na osnovu ispitanih potreba)
- nedovoljna informiranost mladih o postojećim programima neformalnih edukacija.

„Mladima koji se ne žele baviti turizmom, nego na primjer znanostu, u Opatiji nema baš previše mogućnosti.“

(komentar ispitanika online upitnika)

Ispitanici su izražavali nedovoljnu razinu suradnje, nedovoljnu umreženost obrazovnih institucija s poslovnim subjektima i organizacijama civilnog društva te nedovoljno programa neformalnog obrazovanja za mlade (građanski odgoj, zdravstveni odgoj, poduzetništvo...) kao i nedovoljnu razinu informiranosti mladih o postojećim u lokalnoj zajednici.

„...nepovezanost sustavnog obrazovanja s gospodarskim sektorom gledano na regionalnoj i nacionalnoj razini, nedostatak programa neformalne edukacije, nedostatna suradnja s organizacijama civilnog društva, nezainteresiranost za važnost cjeloživotnog učenja, potrebna veća suradnja svih institucija / organizacija.“

„Ne postoji institucija /udruga koja bi povezivala sve (gore) navedene segmente. Smatram da bi trebao postojati neki središnji informativni sistem koji bi, naročito mladim ljudima olakšavao život, da se ne gube bespućima interneta ili guše u birokraciji.“

„... mislim da su interesi razni, ali da im i nedostaje netko tko bi prepoznao u čemu su dobri jer kako premalo rade oni sami teško prepoznaju u čemu su dobri i u čemu bi bilo dobro da se usavršavaju.“

(komentari ispitanika online upitnika)

Neki od izdvojenih prijedloga ispitanika i sudionika fokus grupa:

- „Organiziranje različitih oblika neformalnog obrazovanja i osposobljavanja prema potrebama i interesu mladih.“*
- „Znanja iz multimedije, digitalna znanja, STEM područje.“*
- „...centralno "youth-friendly" mjesto sa stručnjacima u radu s mladima kojima se mladi mogu obratiti (informacija, savjet, podrška, edukacija...), dobiti dugoročno mentorstvo, a koje je umreženo s drugim dionicima.“*
- „...prostor/ klub za mlade za neformalne edukativne aktivnosti, vršnjačku edukaciju..“*
- „...centar za mlade s raspoloživim youth workerima koji pružaju usluge savjetovanja mladih i mentorstva...“*
- „...info i edukativne aktivnosti u sklopu centra za mlade / info-centra za mlade / volonterskog kluba...“*
- „Besplatni tečajevi, edukacije, od start-up ova do banalnih stvari kako uči i snači se u svijetu zaposlenih.“*

(komentari ispitanika online upitnika)

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

S kvalitetnim i uspješnim mjerama i potporama koje Grad kroz redovne programe i proračun osigurava s ciljem osiguravanja kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja te (stručnog) usavršavanja namijenjenog mladima će se nastaviti i dalje za vrijeme Programa.

Kako bi se odgovorilo na ključne prepoznate nedostatke, kroz naredne ciljeve, mjere i aktivnosti u ovom području, postići će se sljedeće:

- podići razina umreženosti obrazovnih institucija s organizacijama civilnog društva s ciljem provedbe i obogaćivanja obrazovnih programa građanskog odgoja i zdravstvenog odgoja te vježbanja poduzetništva,
- potencirati umrežavanje školske prakse, školskih volonterskih klubova / programa te programa stručne prakse u srednjim školama i na fakultetima kao i
- vrednovanje ECTS bodovima volontersko iskustvo kroz pojedine kolegije.

Sve navedeno doprinosi poticanju aktivnosti usmjerenih na stjecanje [8 ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje](#) (pismenost i jezici, matematika, prirodne znanosti i inženjerstvo, digitalna kompetencija, osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja, građanska kompetencija, poduzetništvo i kulturna svijest i izražavanje) koje uključuju znanja, vještine i stavove koji su svima potrebni za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljivost, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo.

Također, potrebno je posebnu pažnju posvetiti jačanju aktivne uloge mladih u osmišljavanju, provedbi i evaluaciji neformalnih edukativnih programa namijenjenih mladima (vršnjačko informiranje i edukacija).

Kako bi se razvio profesionalni rad s mladima, prepoznata je potreba osnaživanja djelatnika u radu s mladima te razvijanja kompetencija odgojno-obrazovnih stručnjaka unutar formalnog sustava

obrazovanja neformalnim metodama rada s mladima i za rad s mladima iz ranjivih skupina. Sve navedeno kako bi se podigla razina svijesti o važnosti profesionalnog rada s mladima („youth-work“), omogućila dugoročna suradnja osoba koji rade s mladima u formalnom i neformalnom obrazovanju te omogućilo razvijanje kontinuiranih programa, projekata, usluga i oblika podrške dostupnih mladima s ciljem njihovog samostalnog djelovanja, (samo)organiziranja u zajednici.

Velika uloga u postizanju navedenog pripada Centru za mlade kao centralnom mjestu okupljanja mladih, provedbe programa i aktivnosti za mlade, ali i mjestu umrežavanja pružatelja usluga i programa vezanih uz formalno i neformalno obrazovanje mladih u zajednici.

CILJ 1. Osigurati uvjete za kvalitetno školovanje mladih u sustavu formalnog obrazovanja (srednjoškolsko i visoko)

MJERA 1.1. Sufinanciranja uvjeta i programa za kvalitetno srednjoškolsko i visoko obrazovanje mladih osoba

AKTIVNOSTI:

- nastaviti sufinanciranje dodatnih programa srednjih škola
- nastaviti stipendiranje učenika i studenata prema kriteriju akademskog / školskog uspjeha, socijalnog statusa; za deficitarna zanimanja; za poslijediplomski sveučilišni studij
- nastaviti sufinanciranje prijevoza studenata s prebivalištem na području Grada Opatije
- nastaviti sufinanciranje nabave udžbenika za učenike srednje škole

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj sufinanciranih dodatnih programa srednjih škola
- broj ugovorenih stipendija učenika i studenata
- broj studenata s prebivalištem na području Grada Opatije kojima je sufinanciran prijevoz
- broj učenika srednje škole kojima je sufinancirana nabava udžbenika

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija

MJERA 1.2. Podrška mladim roditeljima s ciljem lakšeg usklađivanja profesionalnog i obiteljskog života

AKTIVNOSTI:

- nastaviti s provedbom mjera subvencioniranja predškolskog odgoja te odgojno-obrazovnih programa i uvjeta kvalitetnog školovanja
- povećanje smještajnog kapaciteta i kvalitetnog predškolskog obrazovanja izgradnjom nove zgrade vrtića

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj izdanih subvencija za predškolski odgoj te odgojno-obrazovne programe i uvjete kvalitetnog školovanja mladim roditeljima do 30 godina starosti
- povećani ukupni smještajni kapaciteti i kvaliteta predškolskog obrazovanja izgradnjom nove zgrade vrtića

NOSITELJI: Grad Opatija

CILJ 2. Stvoriti uvjete za stjecanje kompetencija mladih tijekom formalnog obrazovanja kroz oblike stručne prakse umrežavanjem formalne i neformalne edukacije

MJERA 2.1. Umrežavanje obrazovnih institucija s poslovnim subjektima s ciljem razvoja obrazovnih programa radi povećanja broja potencijalnih ugostiteljskih i drugih vezanih poslovnih subjekata za obavljanje stručne prakse za učenike srednjih škola i studenata

AKTIVNOSTI:

- stvaranje potencijala za umrežavanje obrazovnih institucija s poslovnim subjektima s ciljem razvoja obrazovnih programa i mogućnosti za obavljanje stručne prakse za učenike srednjih škola i studenata
- izraditi dokument sa smjernicama i preporukama za oblike suradnje obrazovnih institucija s poslovnim subjektima radi razvoja stručne prakse učenika i studenata

ROK PROVEDBE: 2020. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- održan okrugli stol za s ciljem umrežavanja obrazovnih institucija s poslovnim subjektima radi razvoja obrazovnih programa koji imaju za cilj povećanje broja potencijalnih ugostiteljskih i drugih vezanih poslovnih subjekata za obavljanje stručne prakse za učenike srednjih škola i studenata
- izrađen dokument sa zaključcima okruglog stola s ciljem umrežavanja obrazovnih institucija s poslovnim subjektima s ciljem razvoja različitih oblika suradnje (npr. školske prakse, školskih volonterskih klubova/programa, programa stručne prakse u srednjim školama i na fakultetima, vrednovanje ECTS bodovima volonterskog iskustva na volonterskim programima udruga kroz pojedine kolegije i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, srednje škole, FMTU, poslovni sektor, organizacije civilnog društva, nositelj Centra za mlade, nositelj Start up inkubatora, Savjet mladih

CILJ 3. Poticati razvoj neformalnih obrazovnih programa koji odgovaraju na potrebe mladih

MJERA 3.1. Stvaranje mehanizma podrške (savjetovanje, mentorstvo i supervizija) mladih za (profesionalnu) orijentaciju mladih, otkrivanje interesa, sposobnosti (izvan sustava školovanja)

AKTIVNOSTI:

- funkcioniranje Centra za mlade kao centralnog mjesta okupljanja mladih sa stručnjacima u radu s mladima, umreženog s drugim relevantnim dionicima u zajednici iz različitih područja
- pružanje usluga informiranja, savjetovanja, podrške, edukacija i dugoročnog mentorstva, provedbe inicijativa mladih uz podršku od strane stručnjaka iskusnih u radu s mladima
- aktivnosti podizanja razine svijesti, informiranosti, motivacije i iskustva mladih za stjecanje kompetencija izvan sustava formalnog obrazovanja (praktično iskustvo, volontiranje, praksa i dr.)

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj partnera i suradnika Centra za mlade na aktivnostima neformalnog obrazovanja za mlade
- broj i vrsta pruženih usluga informiranja, savjetovanja, podrške, edukacija i dugoročnog mentorstva
- broj i vrsta provedenih inicijativa mladih uz podršku od strane stručnjaka iskusnih u radu s mladima
- broj uključenih mladih u edukativne, informativne i volonterske aktivnosti u sklopu Centra za mlade (korisnika info centra, volonterskog kluba, dnevnog boravka i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: nositelj Centra za mlade, Grad Opatija

MJERA 3.2. Poticanje aktivne uloge mladih u kreiranju, provedbi i evaluaciji neformalnih edukativnih programa iz šireg područja interesa mladih i osiguravanje kontinuiteta provedbe

AKTIVNOSTI:

- osiguravanje korištenja prostora Centra za mlade radi prostornih i materijalno-tehničkih uvjeta za provođenje izvannastavnih aktivnosti i projekata, neformalnih edukativnih programa s ciljem razvijanja osnovnih životnih vještina mladih
- poticanje različitih oblika neformalnog obrazovanja za mlade u skladu s istraženim potrebama mladih od strane stručnjaka u sklopu Centra za mlade (npr. organiziranje ljetnih škola u prirodi, znanstvenih/poduzetničkih kampova za mlade za vrijeme praznika, programa vršnjačke edukacije)

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj provedenih neformalnih edukativnih programa od strane mladih i za mlade u sklopu Centra za mlade (po područjima interesa)
- broj korisnika prostora Centra za mlade
- pružene podrške za provedbu različitih oblika neformalnog obrazovanja za mlade u Centru (npr. organizirane ljetne škole, znanstveni/poduzetnički kampova za mlade za vrijeme praznika i sl.)
- broj i vrsta provedenih programa neformalne edukacije u skladu s istraženim potrebama mladih od strane stručnjaka u sklopu Centra za mlade (u domeni kulture /kulturnih i kreativnih industrija / kulturnog menadžmenta, IT sektora - novih tehnologija, STEM, glazbenih tečajeva, tečajeva stranih jezika i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: nositelj Centra za mlade, organizacije civilnog društva, ustanove, srednje škole, FMTU, Grad Opatija

MJERA 3.3. Podrška nezaposlenim mladima za stjecanje dodatnih/stručnih kompetencija i/ili prekvalifikacije

AKTIVNOST:

- osiguravanje financijske podrške nezaposlenim mladima za sudjelovanje u edukativnim programima za stjecanje dodatnih kompetencije i/ili prekvalifikaciju

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj odobrenih financijskih podrški nezaposlenim mladima za sudjelovanje u edukativnim programima za stjecanje dodatnih kompetencije i/ili prekvalifikaciju

NOSITELJ: Grad Opatija

PODRUČJE DJELOVANJA: KULTURA I STVARALAŠTVO

Glavni problemi u području kulture i stvaralaštva mladih na razini Europske unije tiču se niskog nivoa sudjelovanja mladih u (amaterskim) umjetničkim aktivnostima i drugim aktivnostima u slobodno vrijeme u sklopu klubova i organizacija mladih vezanih uz stvaralaštvo.

| 43

Cilj ovog područja je poticati i davati podršku mladima kroz bolju kvalitetu ulaska i participacije u kulturi, promovirati osobni razvoj, unaprijediti sposobnosti učenja, interkulture vještine, razvijati i poticati fleksibilne vještine za buduće radne mogućnosti.

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

Ulaganjima iz proračuna u ovom području nastoji se poticati mlade na inovativno razmišljanje i djelovanje. Osim što mladima treba olakšati pristup institucionalnoj kulturi, treba poticati stvaralaštvo i nove oblike kulturnog djelovanja.

Javne potrebe u kulturi obuhvaćaju programe koji omogućavaju pristup kulturi i kulturnim dobrima svim građanima, a posebno djeci i mladima, kao i poticanje stvaralaštva kao potencijala za razvoj i blagostanje društva.

Programom javnih potreba u kulturi:

- omogućavaju se redovne aktivnosti ustanova u kulturi,
- podupire kulturni amaterizam i kulturno stvaralaštvo te
- obogaćuje kulturna ponuda kroz razne manifestacije.

Zadovoljavanje kulturnih potreba građana Opatije provodi se kroz:

- dostupnost knjiga i muzejske građe,
- prezentacije likovne i glazbeno-scenske djelatnosti,
- uključivanje građana u kulturno umjetnički amaterizam i
- poticanje izdavačke djelatnosti.

Kapitalnim ulaganjem osigurava se nabava knjižnične i muzejske građe, uređenje prostora i zamjena dotrajale ili nabava nove opreme radi poboljšavanja ili zadržavanja dostignutih standarda.

Grad Opatija je osnivač ustanova u kulturi:

- Gradska knjižnica i čitaonica Viktor Car Emin, koja djeluje na području Grada Opatije, Grada Kastva, Općine Matulji, Općine Lovran i Općine Mošćenička Draga <http://www.gk-opatija.hr/>
- Festival Opatija, ustanova za organizaciju, promidžbu i posredovanje u oblasti kulture <http://www.festivalopatija.hr/>
- Hrvatski muzej turizma čiji je osnivač i Republika Hrvatska (Ministarstvo kulture RH) <http://www.hrmt.hr/>.

Izvaninstitucionalnom potporom u kulturi financiraju se programi, projekti i manifestacije udruga (npr. Udruga za razvoj kulture mladih Kulturni front, Udruga Komitet, Udruga Liburnia Film Festival, Udruga Mažoretkinje Grada Opatovje).

Programom tehničke kulture promiče se tehnički odgoj i obrazovanje, tehničko opismenjivanje građana Opatovje, posebno mladih te potiče stvaralački i znanstveni rad. Kako je to najslabije razvijeno područje društvenih djelatnosti, program je usmjeren na aktivnosti namijenjene djeci i mladima kako bi se potaknuo razvoj inovacija i kreativnosti kod djece i mladih te njihov odabir strukovnih i tehničkih zanimanja. Program tehničke kulture podrazumijeva aktivnosti u području modelarstva, maketarstva, robotike, zrakoplovstva, radioamaterizma, informatike, jedriličarstva, kajakaštva, foto i filmske tehnike s ciljem unaprjeđenja vještina i kompetencija građana u području koje obuhvaća tehnička kultura, a posebice mladih i djece, zatim informatičke pismenosti, praktične vještine koje se odnose na razvijanje motorike, unaprjeđenje prometne kulture te znanja i vještine koje pozitivno utječu na razvoj i unaprjeđenje filmske kulture i novih medija.

U suradnji s MUP-om, Policijskom postajom Opatovje u ljetnim mjesecima organizira se rad prometne jedinice mladeži sukladno zakonskim propisima.

Budući su rad i programi ustanova kao i programi/projekti udruga namijenjeni svojoj populaciji građana, pa tako i mladima, nema konkretnijih podataka o sredstvima namijenjena isključivo populaciji mladih.

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
KULTURA I STVARALAŠTVO	12.420.906	12.592.606	14.406.567	14.418.567	16.995.533	17.025.533
Olakšavanje pristupa kulturi i poticanje stvaralaštva						
- Gradska knjižnica i čitaonica Viktor Car Emin	2.588.113	2.588.113	2.704.416	2.704.416	3.130.380	3.130.380
- Hrvatski muzej turizma	1.242.150	1.242.150	1.311.900	1.311.900	1.429.900	1.429.900
- Festival Opatovje	5.623.115	5.623.115	8.646.036	8.646.036	10.545.653	10.545.653
- programi udruga	427.630	427.630	292.245	292.245	310.000	310.000
- manifestacije i obljetnice	2.392.027	2.392.027	1.268.184	1.268.184	1.270.000	1.270.000
- manifestacije mjesnih odbora	101.145	101.145	100.901	100.901	119.600	119.600
- EPK			28.950	28.950	130.000	130.000
- ostalo		171.700		12.000		30.000
TEHNIČKA KULTURA	46.726	46.726	53.935	53.935	60.000	60.000
- prometna jedinica mladeži	14.726		14.019		15.000	
- potpora udrugama	32.000		39.916		45.000	

Tablica 20. Ulaganja iz proračuna Grada Opatovje za područje Kultura i stvaralaštvo za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

Opatijci su svjesni „nedovoljnog sudjelovanja mladih u aktivnom kreiranju kulturne politike i događanja u zajednici“, manjak podrške mladima za osmišljavanje i provedbu akcija / projekata u području kulture i stvaralaštva kojeg prate nedovoljni kapaciteti mladih, kao i nedostatak neformalnih oblika edukacija potrebnih za osmišljavanje, organizaciju, provedbu i vrednovanje istih, a kako bi bili osnaženi sudjelovati u stvaranju kulturne slike svoga grada.

| 45

„U domeni kulture / kulturnih i kreativnih industrija / kulturnog menadžmenta, mladi u Opatiji ne mogu dobiti obrazovanje i profesionalno osposobljavanje, niti formalno niti neformalno.“

„Nedovoljna moralna i financijska podrška institucija i starijeg stanovništva projektima mladih (npr. Barufe, nedostatak prostora za druženja, izlaske, rock i indie scenu, te ostale vrste kreativnog izražavanja koje proizlaze iz međusobnih druženja mladih).“

„Manjak glazbenih radionica, glumačkih, likovnih, gdje bi se mladi mogli uključiti. Također, mogu biti i razni tečajevi ili predavanja. U Opatiji postoje razne dvorane gdje bi se mogli pozvati ljude iz svijeta i raspravljati o raznim temama.“

„U ovom segmentu su mladi apsolutno prepušteni sami sebi. Lokalnih mladih umjetnika gotovo da i nema, jer ovdje nemaju perspektive pa odlaze "trbuhom za kruhom". Nekoliko je hvalevrijednih festivala aktivno u Opatiji, ali bi se i ovdje puno postiglo formiranjem (formalnog ili neformalnog) tijela koje bi koordiniralo radom i imalo ovlasti stavljanja na raspolaganje objekata poput novog centra Gervais, galerije Juraj Šporer, Ljetne pozornice...“

(komentari ispitanika online upitnika)

Iako su mladi do sada imali prilike ulaziti u prostore javnih ustanova u kulturi, analizom se utvrdilo kako je potrebno unaprijediti i urediti sustav kojim se mladima omogućuje dostupnost infrastrukture za programe u području kulture i stvaralaštva mladih.

Ciljevi koji su se nametnuli obzirom na utvrđene probleme tiču se:

- podizanja razine zainteresiranosti mladih za sudjelovanje u kreiranju i konzumiranje kulturnih programa
- uređivanja i unaprjeđivanja dostupnosti javne infrastrukture (prostora, podrške i financija) za kulturno stvaralaštvo mladih
- jačanja nezavisne kulture mladih
- jačanja uključenosti lokalnih kreativaca u kulturne programe
- povećavanje financijske podrške za kulturnu produkciju od strane privatnog sektora.

„Mladima treba pružiti podršku: dati im prostor, sredstva, priliku za suradnju i sl. Jednom je u Opatiji bila tribina na kojoj su mladi rekli da bi željeli prostor za kulturno stvaralaštvo pa su ih izignorirali.“

„...dostupan prostor za druženje i projektne aktivnosti..“

„Oformiti poseban program javnih potreba u kulturi za mlade do 30 godina s posebnim vijećem mladih koje boduje i raspoređuje sredstva. Opremiti centar/dom/klub mladih pod vodstvom udruga mladih koji im omogućuje platformu da druženje, zabavu i zadovoljavanje kulturnih i društvenih potreba.“

„Kreativne radionice - glazbene, likovne, dramske, financijska podrška umjetničkim projektima mladih, zapošljavanje mladih kreativaca u važnim projektima (idejna rješenja za uređenje okoliša i sl.)“

(komentari ispitanika online upitnika)

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

Kroz ciljeve će se poticati ustanove u kulturi na otvaranje prema mladima kroz osmišljavanje ciljanih programa za mlade te aktivno uključivanje samih mladih. Također, postoji prostor za unaprjeđenje vrednovanja kulturnih i kreativnih projekata mladih od značaja za lokalnu zajednicu. Jedan od bitnijih fokusa je poticanje stvaralaštva i inovacija mladih s ciljem razvoja proizvoda i usluga u kulturi s poduzetničkim potencijalom kroz koje mladi umjetnici i kreativci mogu pronaći svoje mjesto i na tržištu.

U tom smislu, naglasak je na podršci mladim amaterskim i profesionalnim kulturnim radnicima, umjetnicima i kreativcima kako bi ostvarili suradnju s lokalnim poduzetnicima i jedinicom lokalne samouprave kao organizatora manifestacija s ciljem unaprjeđivanja turističke i kulturne ponude Grada. Uloga pokretača i glavnog koordinatora aktivnosti vezanih uz bilo koju vrstu poduzetništva mladih pripada start-up inkubatoru za mlade u sklopu zgrade Centra za mlade.

CILJ 1. Poticati mlade za sudjelovanje u kulturnoj slici grada

MJERA 1.1. Osnaživanje i uključivanje mladih u razvoj, primjenu, praćenje i evaluaciju lokalne kulturne strategije

AKTIVNOSTI:

- predstavnici sektora mladih (Savjet mladih Grada Opatovje, udruga mladih i za mlade, Centra za mlade, Vijeća učenika i dr.) aktivno uključeni u izradu i praćenje provedbe kulturne strategije Grada Opatovje
- stvaranje specifične kulturne strategije za mlade unutar kulturne strategije Grada
- edukacija mladih za strateški pristup kulturi

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj predstavnika sektora mladih uključeni u izradu i praćenje provedbe kulturne strategije Grada Opatovje
- izrađena kulturna strategije za mlade unutar kulturne strategije Grada
- održane edukativne aktivnosti za mlade u području strateškog pristupa kulturi

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj inicijative 27 susjedstava za Opatiju, Festival Opatija, nositelj Centra za mlade, Savjet mladih Grada Opatije (dalje: Savjet mladih i/ili SM), organizacije civilnog društva, ustanove u kulturi

MJERA 1.2. Poticanje mladih na konzumaciju kulturnih sadržaja i programa

AKTIVNOSTI:

- kampanja ustanova i organizacija u kulturi s ciljem informiranja i motiviranja mladih za konzumiranje kulturnih sadržaja
- poticanje ustanova i organizacija u kulturi za omogućavanje kulturnih programa mladima i/ili odobravanje popusta na cijenu ulaznica za kulturne programe
- planiranje suradnje ustanova s odgojno-obrazovnim ustanovama na ponuđenim kulturnim programima u Opatiji u tekućoj sezoni
- radionice i edukativne aktivnosti s ciljem povećanja kompetencija mladih za konzumaciju kulturnih sadržaja (npr. kako gledati predstavu, izložbu, kazališni bonton i sl.)

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- provedena zajednička kampanja ili pojedinačne promotivne aktivnosti ustanova i organizacija u kulturi s ciljem informiranja i motiviranja mladih za konzumiranje kulturnih sadržaja
- poslan poziv / prijedlog ustanovama i organizacijama u kulturi za omogućavanje kulturnih programa mladima i/ili odobravanje popusta na cijenu ulaznica za kulturne programe namijenjene mladima
- planirana i ostvarena suradnja ustanova s odgojno-obrazovnim ustanovama na ponuđenim programima u tekućoj sezoni (uvršavanje u školski kurikulum, suradničke aktivnosti ustanova u kulturi i škola/fakulteta)
- održane radionice i edukativne aktivnosti s ciljem povećanja kompetencija mladih za konzumaciju kulturnih sadržaja (npr. kako gledati predstavu, izložbu, kazališni bonton i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj inicijative 27 susjedstava za Opatiju, Festival Opatija, nositelj Centra za mlade, Savjet mladih, organizacije civilnog društva, ustanove u kulturi, srednje škole, FMTU

CILJ 2. Stvoriti uvjete za promociju i afirmaciju lokalnih mladih umjetnika i kreativaca

MJERA 2.1. Potaknuti mlade na poduzetništvo kroz kreativnost i kulturno stvaralaštvo

AKTIVNOSTI:

- ojačati financijsku podršku mladim lokalnim kreativcima za produkciju autohtone kulture i specifičnih kulturnih proizvoda/usluga od interesa mladih kroz javne pozive
- motivirati mlade na osmišljavanje kulturnih programa, proizvoda i usluga u sklopu kreativno - poduzetničkog centra za mlade
- kontinuirani programi kreativnog stvaralaštva u sklopu kreativno - poduzetničkog centra za mlade (Start up inkubatora)
- podrška za umrežavanje lokalnih mladih kreativaca i umjetnika
- omogućiti prostorne uvjete i savjetodavnu podršku za umrežavanje lokalnih umjetnika i kreativaca za zajednički nastup na tržištu

ROK PROVEDBE: 2020. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj odobrenih financijskih podrški mladim lokalnim kreativcima za produkciju autohtone kulture i specifičnih kulturnih proizvoda/usluga od interesa mladih kroz javne pozive
- provedene aktivnosti i programi s ciljem poticanja mladih na osmišljavanje kulturnih programa, proizvoda i usluga u sklopu kreativno - poduzetničkog centra za mlade

- održani programi kreativnog stvaralaštva u sklopu kreativno - poduzetničkog centra za mlade (Start up inkubatora)
- stvorena baza / klaster / umjetnička zadruga lokalnih umjetnika i kreativaca
- osiguran opremljen i dostupan prostor bez naknade te savjetodavna podrška mladim umjetnicima i kreativcima za lakši nastup na tržištu
- ostvarene suradnje na različitim umjetničkim i kulturnim manifestacijama

NOSITELJI I SURADNICI: nositelj Start up inkubatora, Grad Opatija, Turistička zajednica Grada Opatije, Savjet mladih, Obrtnička komora

CILJ 3. Osigurati uvjete za produkciju kulturnih sadržaja i kreativno stvaralaštvo mladih

MJERA 3.1. Ustupanje na besplatno korištenje kulturnim i kreativnim potrebama mladih prostora javne infrastrukture za kulturne namjene

AKTIVNOSTI:

- izrađivanje kriterija potpore planskim, određenim programskim usmjerenjima umjetničke scene mladih u postojećim javnim prostorima

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- definirani kriteriji potpore planskim, određenim programskim usmjerenjima umjetničke scene mladih u postojećim javnim prostorima (Centar Gervais, Ljetna pozornica, Umjetnički paviljon Juraj Šporer, Kulturni dom Zora i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, ustanove u kulturi, organizacije civilnog društva, Savjet mladih, nositelj Centra za mlade

MJERA 3.2. Jačanje nezavisne kulturne scene za mlade

AKTIVNOSTI:

- prostor za kulturno stvaralaštvo i izražavanje mladih u sklopu Centra za mlade
- ustupanje, prilagodba i namjena javnih prostora na otvorenom namijenjene okupljanju mladih za kulturne potrebe mladih (npr. okoliš Vile Antonio)
- suradnja škola/fakulteta i OCD u kulturi na aktivnostima vezanim uz nezavisnu kulturu mladih
- neformalna edukacija mladih o kulturi /kulturnoj i kreativnoj industriji / kulturnom menadžmentu, pisanju projekata iz područja kulture
- kontinuirana potpora za provedbu umjetničkih akcija, inicijativa i projekata od strane stručnjaka u radu s mladima
- edukacija i informiranje svih dionika povezanih s kulturom o trendovima kulturnih politika i financiranja u okruženju i na razini EU

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- osiguran prostor za kulturno stvaralaštvo i izražavanje mladih u sklopu Centra za mlade (npr. izložbeni prostor, prostor za plesne, pjevačke i glumačke probe, predstave, radionice, projekcije i sl.)
- ustupljen prostor okoliša Vile Antonio (Centra za mlade) kao javnog prostora na otvorenom okupljanju mladih za kulturne potrebe
- ostvarena suradnja škola/fakulteta i OCD u kulturi na aktivnostima vezanim uz nezavisnu kulturu mladih (uređenje e-magazina za mlade, čitateljski klub, volontiranje u kulturi, školske predstave i sl.)
- provedeni oblici neformalne edukacije mladih o kulturi /kulturnoj i kreativnoj industriji / kulturnom menadžmentu te pisanju projekata iz područja kulture

- pružena kontinuirana potpora za provedbu umjetničkih akcija, inicijativa i projekata od strane stručnjaka u radu s mladima (u sklopu Centra za mlade)
- održane aktivnosti edukacije i informiranja svih dionika povezanih s kulturom o trendovima kulturnih politika i financiranja u okruženju i na razini EU

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, ustanove u kulturi, organizacije civilnog društva, Savjet mladih, nositelj Centra za mlade, nositelj Start up inkubator

MJERA 3.3. Financiranje kulturne produkcije i kreativnog stvaralaštva mladih

AKTIVNOSTI:

- popularizacija potpora malih vrijednosti za mlade namijenjenih kulturnim i umjetničkim akcijama / projektima / umrežavanju / edukaciji / promociji

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- aktivnosti informiranja i promoviranja potpora malih vrijednosti za mlade namijenjenih kulturnim i umjetničkim akcijama / projektima / umrežavanju / edukaciji / promociji

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, Savjet mladih

PODRUČJE DJELOVANJA: ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE

Zdravlje mladih danas ugroženo je zbog loše prehrane, manjka kretanja i tjelovježbe, stresa, konzumiranja alkohola, droge i duhana te spolnih odnosa bez zaštite. EU strategija je stoga za cilj postavila „**poticati zdravi život mladih te bavljenje tjelesnim aktivnostima, sportskim aktivnostima i suradnju između onih koji rade s mladima, zdravstvenih stručnjaka i sportskih organizacija usredotočujući se na sprječavanje i rješavanje problema pretilosti, ozljeđivanja, ovisnosti i zlouporabe droga te očuvanje mentalnog i seksualnog zdravlja.**“

| 50

Područje zdravlja i blagostanja podrazumijeva sve one aktivnosti i nastojanja koja se tiču zdravstvene skrbi mladih, ali i svih onih vezanih uz prevenciju i promociju zdravih stilova života. U tom smislu, osim javnih zdravstvenih ustanova, veliku ulogu imaju i organizacije civilnog društva koje u svom djelovanju pružaju različite usluge i provode projekte i programe usmjerene prema brizi o dobrobiti mladih u smislu zdravlja i njihova blagostanja.

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

Cilj javnog djelovanja u ovom području je poboljšanje pristupa i punog sudjelovanja mladih u društvu kako bi se poticalo mlade na zdrav život te bavljenje sportskim aktivnostima i potenciralo suradnju između onih koji rade s mladima. Grad Opatija ostvaruje navedene ciljeve kroz nekoliko programa:

a. Zdravstvena zaštita

Programom se pomaže stvaranje osnovnih preduvjeta za kvalitetan život kako bi se osiguralo ostvarenje osnovnih i posebnih ciljeva (pomoć slabima, nemoćnima i invalidima, viša razina zdravstvenih usluga za domicilno stanovništvo, očuvanje zdravlja djece, skrb za djecu s teškoćama u razvoju, briga za bolesne sugrađane).

Programi u zdravstvu su: prevencija djece predškolske dobi, prevencija rotavirusne bolesti, prevencija pneumokokne bolesti, cijepljenje protiv vodenih kozica, korektivna gimnastika, sufinanciranje rada pedijatrijske ambulante Lovran, besplatna prehrana dojenčadi.

Na području grada Opatije nalaze se: Dom zdravlja Primorsko - goranske županije, Ispostava Opatije (ambulante opće medicine, ginekološka, pedijatrijska i ostale), Thalassotherapy Opatija, Turistička ambulanta, Zavod za hitnu medicinu PGŽ - Hitna medicinska pomoć - Ispostava Opatija, Nastavni zavod za javno zdravstvo.

b. Program Zdravi grad - <http://www.opatija.hr/hr/zdravi-grad/> temelji se na strategiji “Zdravlja za sve” Svjetske zdravstvene organizacije. Afirmira holistički pristup čime se ukazuje na međuzavisnost fizičke, psihičke i socijalne dimenzije zdravlja. Program se provodi kontinuirano, a osim sudjelovanja Grada Opatije u aktivnostima i radu Hrvatske Mreže Zdravih Gradova (HMZG),

provode se akcije koje promiču zdravlje i navike zdravog načina življenja. Daje se i podrška udrugama čija je aktivnost usmjerena na ekologiju ili povećanje kvalitete življenja.

Cilj Programa Opatija - zdravi grad je ostvarivanje ciljeva strategije “Zdravlja za sve u 21.stoljeću” Svjetske zdravstvene organizacije i edukacija građana o zdravim načinima života, kako bi se osiguralo ostvarenje osnovnih (promicanje osnovnih ideja pokreta zdravi grad, održivi razvoj i intersektorska suradnja) i posebnih ciljeva (edukacija građana, razvoj svijesti o odgovornosti građana i institucija za stanje zdravlja na području Grada i suradnja i solidarnost s drugim sredinama).

| 51

U skladu s raspoloživim sredstvima osiguravaju se sredstva za provođenje akcija sakupljanja otpadnog papira u osnovnoj školi R.K. Jeretov, a u sklopu aktivnosti Iz sivog u zeleno, Park prirode Učka provodi program Edukacije u Parku prirode za učenike osnovne škole, a i održava se i tradicionalno događanje Učkarski sajam.

Program Žmergov ekološki centar provodi Udruga Žmergo kontinuirano od 2010. godine (prethodni naziv: **Ekološki centar Opatija - EcO**) a koji kao dugoročni cilj ima usvajanje ekološki prihvatljivih navika i načina zdravog življenja građana, kako u gradskom tako i u ruralnom području te teži k povezanosti istih. Program sadrži info točku, službu Zeleni telefon i edukativni program Zeleni sat u školi te aktivnosti obilježavanja ekoloških datuma poput Svjetskog dana zaštite okoliša, Svjetskog dana oceana, Dana planeta Zemlje, Dana protiv plastičnih vrećica itd.

Program Zdravi grad najvećim dijelom provodi se kroz projekte/programe udruga sufinanciranjem programa i projekata raspoređenih prema pristiglim prijavama na Javni poziv za financiranje javnih potreba te kroz Potpore malih vrijednosti.

c. Javne potrebe u sportu

Javnim potrebama u sportu potiče se amaterski sport te promiče sport kao zdrav i poželjan način života. Sportske aktivnosti provode se u postojećim objektima na području Grada Opatije (sportska dvorana Marino Cvetković, dvorana Doma Liburnija, dvorana OŠ R. K. Jeretova, nogometno igralište, teniski tereni, akvatorij ispred Opatije), a Vaterpolo klub Opatija 1981 treninge u zimskom periodu održava u Rijeci na bazenu Kantrida, a za potrebe sportske škole koriste se bazeni opatijskih hotela.

Cilj Programa je poticanje amaterskog sporta, promicanje sporta kao načina zdravog života, omogućavanje svoj djeci i mladima ulazak u sustav sporta, stimuliranje vrhunskog sporta temeljem postignutih rezultata, a prema kriterijima HOO, kao i osiguravanje prostornih uvjeta za aktivnosti sportskih klubova s područja Grada, rekreacije građana te ponude sportskog turizma. Cilj sportskih manifestacija je sportska i turistička promidžba Opatije.

U realizaciji ovog cilja sudjeluju i organizacije civilnog društva kojima je cilj unaprjeđenje zdravlja i promocija zdravih stilova života, pružajući mogućnosti sportske rekreacije, terapije te promocija zdrave prehrane. Sportski savez Grada Opatije čine 43 sportske udruge koje primarno rade s djecom i mladima a kako bi se omogućilo što većem broju djece bavljenje organiziranim sportskim aktivnostima pod stručnim vodstvom. Jedan od ciljeva zadržati što veći broj djece i mladih u sportskoj djelatnosti, a što će se u narednom periodu pratiti kroz broj sportskih škola i ekipa podmlatka te eventualnim formiranjem novih sportskih udruga koje će ponuditi nove sadržaje.

Rad sportskih klubova uređen je Zakonom o sportu (71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16). Sukladno tom Zakonu, Sportski savez Grada Opatovje (<http://www.ssgo.hr/>) predlaže Program javnih potreba u sportu. Sredstvima za rad sportskih klubova raspolaže Sportski savez Grada Opatovje. Skupština Sportskog saveza Grada Opatovje nakon donošenja Proračuna, a temeljem Programa javnih potreba u sportu donosi detaljan plan raspodjele financijskih sredstava. Sufinanciranjem sportskih manifestacija osigurava se i dodatna promidžba sporta, ali i dodatna turistička promocija Opatovje.

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE (SPORT)	7.552.389	8.130.210	7.323.860	8.121.949	7.552.389	8.130.210
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	222.992	732.442	195.941	877.110	222.992	732.442
- programi u zdravstvu	222.992		195.941		222.992	
PROGRAM ZDRAVI GRAD						
- Ekološki projekti	218.413	286.784	289.920	406.840	218.413	286.784
- Programi i aktivnosti udruga	128.413		133.920		128.413	
- Riječki maraton	49.000		111.000		49.000	
	41.000		45.000		41.000	
JAVNE POTREBE U SPORTU						
- redovan rad sportskih klubova	7.110.984	7.110.984	6.837.999	6.837.999	7.110.984	7.110.984
- osiguravanje prostornih uvjeta	2.734.019		2.633.865		2.734.019	
- manifestacije	2.984.275		3.052.980		2.984.275	
- zdravstvena zaštita sportaša	1.262.690		1.021.154		1.262.690	

Tablica 21. Ulaganja iz proračuna Grada Opatovje za područje Zdravlje i blagostanje (sport) za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

Što se lokalne priče tiče, prepoznati nedostaci u ovom kontekstu su:

- nedostatak infrastrukture za sport i rekreaciju mladih, naročito na otvorenim, javnim površinama
- niska razina informiranosti mladih o prilikama za uključivanje u sport i rekreaciju
- loši / nepostojeći modeli financiranja seniorskog sporta
- neizvjesna budućnost opće medicine te nedostatak medicinskog kadra
- nedovoljna razina prevencije i promocije zdravih stilova života.

Nasljeđe zdravstvenog turizma osiguralo je Opatiji zavidnu razinu zdravstvene usluge. No, svi uključeni sudionici svjesni su da je potrebno već sada brinuti za zadržavanje kvalitetne razine opće zdravstvene skrbi te će se svakako na vrijeme promišljati načini i oblici za stvaranje uvjeta za zapošljavanje liječnika opće medicine kroz npr. stambeno zbrinjavanje i druge pogodnosti s ciljem olakšavanja zapošljavanja liječnika opće prakse u skladu s mogućnostima, kao i stipendiranje / subvencioniranje obrazovanja medicinskog osoblja (opća praksa, ginekologija, pedijatrija).

Veći broj primjedbi tijekom fokus grupa odnosio se na „nepostojanje hitne pomoći“, no utvrđeno je kako je riječ uglavnom o nepoznavanju nove reforme hitne medicine u Domu zdravlja PGŽ - Ispostava Opatija kojom je 2011. godine hitna medicinska pomoć (dalje: HMP) postala jednom od sastavnica novoformirane ustanove - Zavoda za hitnu medicinu PGŽ. Iako ne postoji lokacija na koju povrijeđeni građani mogu doći na lice mjesta, HMP Opatija je dostupna na terenu od 00 - 24 sata po pozivu preusmjerenom kada je riječ o opatijskom području.

U području sporta i rekreacije, najčešće isticani problem je nedostatak omiljenog igrališta Gorovo, čije mjesto neutješno ostaje nepopunjeno čak i izgradnjom nove sportske dvorane Marino Cvetković. Mladi ističu potrebu za multifunkcionalnim igralištem na otvorenom kao i javnim otvorenim prostorom namijenjenom okupljanju mladih.

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

Fokus LPZM u području zdravlja i blagostanja mladih je promocija zdravih stilova života i aktivno uključivanje mladih u aktivnosti ustanova i organizacija civilnog društva u iste s ciljem prevencije.

Na potrebu za multifunkcionalnim igralištem na otvorenom djelomično je moguće odgovoriti prilagodbom pojedinih javnih površina u fitness vježbališta na otvorenom dok je važno promišljati o mogućnosti razvijanja sustava za ustupanje gradske sportske infrastrukture za sportske i rekreativne aktivnosti mladih bez naknade prema unaprijed utvrđenim jasnim kriterijima i planu, omogućavanjem uvjeta za osnivanje rekreativnog sportskog kluba unutar Centra za mlade.

Prostora za unaprjeđenje ima u području financiranja seniorskog sporta mladih u kojem najveću ulogu ima Sportski savez Grada Opatije koji na ovaj nedostatak može odgovoriti raznim aktivnostima. Neki od mogućih su: poticanje sponzorstva privatnog sektora za profesionalni i rekreativni sport mladih kao i raspodjela proračunskih sredstava te prijedlozi Gradskom vijeću za osiguravanje sredstava namijenjenih seniorskom sportu mladih. Puno se može postići i izradom i slanjem prijedloga Gradskom vijeću za osiguravanje sredstava namijenjenih seniorskom sportu kao i promjenom raspodjele proračunskih sredstava u korist financiranja sporta i rekreacije mladih.

CILJ 1. Promocija i usvajanje navika zdravih stilova života među mladima

MJERA 1.1. Umrežavanje i suradnja civilnog sektora i institucija na edukaciji mladih o zdravim životnim stilovima

AKTIVNOSTI:

- neformalna edukacija mladih o zdravim stilovima života
- edukacija i rekreacija za trudnice i mlade roditelje

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj održanih aktivnosti neformalne edukacije mladih o zdravim stilovima života (npr. prva pomoć, darivanje krvi, spolno prenosive bolesti, eko hrana, kompostiranje, „nula otpada“, poremećaji u prehrani, suočavanje sa stresom, nasilje u vršnjačkim vezama, kako se zauzeti za sebe, ovisnosti o internetu i društvenim mrežama, kladenju, nasilje na Internetu..)
- pružene usluge edukacije i rekreacije za trudnice i mlade roditelje (tjelovježba, joga, korištenje platnenih pelena, prehrana dojenčadi i sl.)

NOSITELJI I SURADNICI: javne ustanove u zdravstvu, organizacije civilnog društva (npr. GDCK, Žmergo, DND Opatovje)

MJERA 1.2. Poticanje suradnje OCD i javnih ustanova s odgojno-obrazovnim ustanovama s ciljem uključivanja mladih u aktivnosti vezane uz građanski odgoj

AKTIVNOSTI:

- provođenje školskih preventivnih aktivnosti
- informativne i promotivne javne akcije u području održivog razvoja, ekologije i zdravih stilova života
- savjetovalište za mlade
- druženja / sportska natjecanja mladih i njihovih obitelji međugeneracijskog, interkulturnog učenja, prevencije predrasuda, stereotipa i nasilja

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj provedenih školskih preventivnih aktivnosti i broj učenika sudionika
- provedene informativne i promotivne javne akcije u području održivog razvoja, ekologije i zdravih stilova života (Dan planete Zemlje, Svjetski dan okoliša, Dan protiv plastičnih vrećica, Zelena čistka, Međunarodni sportski dan i sl.)
- pružene usluge u sklopu savjetovališta za mlade
- održana druženja / sportska natjecanja mladih i njihovih obitelji u svrhu međugeneracijskog, interkulturnog učenja, razmjene iskustava i međusobnog upoznavanja s ciljem promocije različitosti, uvažavanja, tolerancije, solidarnosti, međukulturalnosti, suzbijanja predrasuda i stereotipa, prevencije nasilja

NOSITELJI I SURADNICI: NZZJZ, javne ustanove u zdravstvu, organizacije civilnog društva (npr. GDCK, Žmergo, DND Opatovje, Na drugi način), nositelj Centra za mlade, Grad Opatovje

CILJ 2. Osiguravanje uvjeta za uključivanje mladih u sport i rekreaciju

MJERA 2.1. Razvoj infrastrukture za sport i rekreaciju mladih

AKTIVNOSTI:

- omogućiti uvjete za fitness na otvorenom na raspolaganju građanima u funkciji vježbališta na otvorenom

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj fitness vježbališta i osigurane sprave za fitness na javnim površinama Grada na raspolaganju građanima u funkciji vježbališta na otvorenom

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Parkovi, Sportski savez grada Opatije

MJERA 2.2. Osnaživanje kapaciteta organizacija civilnog društva / udruga za razvoj i pružanje rekreativnih sadržaja mladima

AKTIVNOSTI:

- edukacija za rad s mladima (s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina), pisanje projekata, *fundraising*, zapošljavanje, umrežavanje, suradnju i dr. oblike rada s ciljem razvoja rekreativnih sadržaja za mlade
- poticati organiziranje amaterskih rekreativnih natjecanja za mlade (s naglaskom na ljetne morske aktivnosti i vježbanje na otvorenom)
- kampanje za poticanje rekreativnih, izvannastavnih sportskih natjecanja za učenike i studente

ROK PROVEDBE: 2019. - 2020.

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj organiziranih amaterskih rekreativnih natjecanja za mlade (s naglaskom na ljetne morske aktivnosti i vježbanje na otvorenom)
- provedena kampanja za poticanje rekreativnih, izvannastavnih sportskih natjecanja za učenike i studente
- provedena edukacija za rad s mladima (s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina), pisanje projekata, *fundraising*, umrežavanje, suradnju i dr. oblike rada s ciljem razvoja rekreativnih sadržaja za mlade

NOSITELJI I SURADNICI: Sportski savez grada Opatije, KŠR Gorovo, nositelj Centra za mlade, Savjet mladih

MJERA 2.3. Razvoj rekreativnog, amaterskog te naročito profesionalnog sporta mladih i rekreativnog bavljenja sportom

AKTIVNOSTI:

- promocija sportske rekreacije, amaterskog i profesionalnog sporta među mladima, s naglaskom na srednjoškolsku i studentsku populaciju
- predstavljanje sportskih i rekreativnih programa u srednjim školama i na fakultetu
- jačanje sportskih aktivnosti za vrijeme formalnog obrazovanja (školski sportski klubovi)
- umrežavanje svih dionika u sportu, naročito potaknuti uključivanje odgojno-obrazovnih ustanova u organizaciju i realizaciju sportskih i rekreativnih aktivnosti/programa

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj održanih sportskih promotivnih aktivnosti za mlade (npr. aktivnost u okviru manifestacije Opatijski sportski dan)
- održano predstavljanje sportskih i rekreativnih programa u srednjim školama
- provedene aktivnosti zagovaranja i jačanja sportskih aktivnosti za vrijeme formalnog obrazovanja
- osnivanje / aktivacija školskih sportskih klubova i njihovo sudjelovanje u sportskim i rekreativnim aktivnostima
- aktivnosti umrežavanja svih dionika u sportu s naglaskom na aktivno uključivanje srednjih škola u organizaciju sportskih i aktivnosti sportske rekreacije

NOSITELJI I SURADNICI: Sportski savez grada Opatije, Savjet mladih, Grad Opatija

PODRUČJE DJELOVANJA: **DRUŠTVENA IS/UKLJUČENOST MLADIH**

Trendovi sve kasnijeg osamostaljivanja mladih zbog otežanih uvjeta zapošljavanja i samostalnog stanovanja te naročito problema iseljavanja, stavljaju mlade u rizik od siromaštva, a samim time i isključivanja iz društva.

| 56

Cilj ovoga područja djelovanja za mlade je promicanje međusobne solidarnosti između društva i mladih te spriječiti siromaštvo i društvenu isključenost među grupama, posebno mladih s teškoćama. Ostvarenje ovoga cilja je uključivanje svih dionika koji su uključeni u život mladih, od obitelji, socijalnih radnika, humanitarnih organizacija, zdravstvenih radnika i sl. Osim institucionalne brige, skrbi i potpore mladima s manje mogućnosti, potpora se pruža i izvaninstitucionalno, suradnjom s organizacijama civilnog društva.

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

Socijalni program namijenjen je svim građanima Opatije kojima je u datom trenutku potrebna dodatna socijalna skrb, posebno djeci, mladima i starijim osobama. Svrha programa je osigurati građanima viši standard socijalne zaštite od onog koji svojim programom osigurava država. Osnovni ciljevi programa jesu osiguranje pomoći kako bi korisnici mogli ostvariti osnovne životne potrebe, pomoć slabima, nemoćnima i invalidima kroz realizaciju:

- socijalnih prava (besplatni boravak u dječjem vrtiću, besplatna marenda u osnovnoj školi, besplatni produženi boravak u osnovnoj školi, besplatni javni prijevoz učenika srednjih škola, pomoć za novorođenu djecu, pomoć za obitelji s četvero i više djece, pomoć za djecu s teškoćama u razvoju)
- programa za povećanje društvene uključenosti djece i mladih s teškoćama (Društvo Naša djeca Opatija - radionica Kolibrići, Udruga osoba s invaliditetom grada Opatije - Smajlići)
- raznih oblika savjetovališta koja promiču zdrave načine života i daju potporu mladima i njihovim obiteljima poput Savjetovališta za obitelj, djecu i mladež.

Socijalno vijeće, kao savjetodavno tijelo gradonačelnika, osigurava pojedinačna prava za svaki zasebni slučaj čime se povećava društvena osjetljivost i društvena uključenost osoba s manje mogućnosti

Javne ustanove socijalne skrbi

Centar za socijalnu skrb Opatija (<http://www.czssopatija.hr/>)

Centar za socijalnu skrb Opatija je ustanova socijalne skrbi s javnim ovlastima. Osnivačka prava nad Centrom ima Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo socijalne politike i mladih. Centar je osnovan za područje Grada Opatije, Općine Matulji, Lovran i Mošćenička Draga, odnosno područje Liburnijskog kraja, koje se prostire na 314 kvadratnih kilometara, te obuhvaća 30 000 tisuća stanovnika.

Misija Centra je kvalitetno, djelotvorno, cjelovito, primjereno, odgovorno i pristupačno pružanje pomoći i usluga svim osobama i obiteljima koje su se našle u teškoj životnoj situaciji u kojoj im je potrebna pomoć, pri tome vodeći računa o dostojanstvu i jednakostima osoba i njihovim ljudskim

pravima, te uz zajedničko pronalaženje rješenja krizne situacije, kao i poticanje i stvaranje uvjeta za osobni napredak i razvoj osobe.

Sufinanciranje humanitarnih i sličnih organizacija

Iz proračuna se izdvajaju sredstava za provedbu:

- redovnih programa i javnih ovlasti Gradskog društva Crvenog križa Opatija (dalje: GDCK) sukladno zakonskim odredbama (<http://www.hck-opatija.hr/>). Osim redovne humanitarne, zdravstvene i socijalne djelatnosti, GDCK poklanja puno pažnje radu s mladima. Svrha programa **rada s mladeži** je osposobljavanje djece i mladeži za odrastanje u odgovornu, zdravu i zadovoljnu osobu, koja će znati pomoći i sebi i zajednici. Kroz Klub mladih Crvenog križa mladi aktivno sudjeluju u mnogim akcijama Crvenog križa tijekom godine.
- programa Savjetovališta Grada Opatije za djecu, mladež, brak i obitelj te osobe treće životne dobi (Udruga za unapređenje kvalitete života "Na drugi način")
- grupne obiteljske terapije liječenih ovisnika o alkoholu (Udruga liječenih alkoholičara Opatija)
- psihijatrijskih pregleda (Dom za starije osobe Volosko)
- programa za osobe s 100% invaliditeta (Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije) i brojni drugi.

| 57

Poticaji za zapošljavanje OSI

U ovom području od iznimne su važnosti poticaji za zapošljavanje OSI u sklopu [Programa poticanja zapošljavanja i razvoja poduzetništva](#). Riječ je jednokratnom poticaju u iznosu od 10.000,00 kuna i 12 mjesečnih poticaja u visini do 30% bruto plaće, a najviše do 2.500,00 kuna mjesečno za svaku novozaposlenu osobu sa invaliditetom.

Gradska stambena politika prema mladima

Grad je prepoznao stambeno pitanje mladih kao jedno od ključnih kada je u pitanju zadržavanje mladih u Opatiji. Riječ je o [Programu potpora za rješavanje stambenog pitanja mladih](#). Cilj Programa je da se mladim osobama s prebivalištem na području Grada Opatije financijski pomogne kod rješavanja vlastitog stambenog pitanja izgradnjom, dogradnjom ili rekonstrukcijom objekata uz subvenciju komunalnog doprinosa od strane Grada. Svrha programa je da se potakne mlade da ostanu živjeti u Opatiji izgradnjom novih stambenih jedinica, odnosno obnovom postojećih kuća i tako doprinesu demografskoj obnovi Opatije. Javno savjetovanje oko Prijedloga trajalo je od 26. srpnja do 26. kolovoza 2018.godine, a Program je usvojen na sjednici Gradskog vijeća 02. listopada 2018. godine.

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
DRUŠTVENA IS/UKLJUČENOST	1.036.181	2.764.333	953.896	2.530.679	1.517.300	6.292.300
SOCIJALNA SKRB	1.036.181	2.764.333	953.896	2.530.679	1.517.300	6.292.300
- prava iz socijalne skrbi	881.181		800.559		1.352.000	
- Savjetovalište za brak, obitelj i mladež	90.000		78.432		57.000	
- Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije	65.000		74.905		108.300	

Tablica 22. Ulaganja iz proračuna Grada Opatije za područje Društvena is / uključenost za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

U ovom području analiza stanja u lokalnoj zajednici pokazala je:

- nedovoljnu uključenost mladih u život zajednice, naročito mladih iz ranjivih skupina
- problem stanovanja zbog visokih cijena najma i kupnje nekretnine nedostupne mladima zbog čega duže ostaju živjeti s roditeljima i članovima obitelji ili se sele u okolna mjesta s pristupačnijom cijenom stanovanja
- poljuljane društvene vrijednosti u kontekstu manjka međugeneracijske solidarnosti, uvažavanja različitosti

„Kako bi sebi osigurali imalo pristojan život, dio mladih naslijeđene nekretnine u Opatiji prodaje i odlazi živjeti u zaleđe (na područje druge JLS) čime se konstantno smanjuje broj stanovnika u Opatiji. Oni koji, nažalost, nemaju nekretninu odlaze u inozemstvo i svoju budućnost ne vide ne samo u Opatiji nego ni u RH.“

„Preskupo stanovanje, nedostatak kvalitetnih i cjenovno pristupačnih stanova.“

„Mladi u opatijskom zaleđu imaju manje mogućnosti s obzirom na lošu prometnu povezanost s centrom Opatije. Mladi lošijeg socio-ekonomskog statusa imaju manje mogućnosti uključenja u različite društvene, kulturne i zabavne aktivnosti. Postoji potreba za prostorom i subjektom koji će nuditi kvalitetne i svima dostupne inkluzivne aktivnosti.“

„Međugeneracijska solidarnost, uključivanje mladih u programe i aktivnosti rada sa starijima, ranjivom populacijom i ostalima s posebnim potrebama na području Liburnije u smislu usvajanja vrijednosti solidarnosti, empatije, pomaganja, tolerancije i slično.“

„Na području grada Opatije djeluju brojne udruge koje se bave solidarnošću, ljudskim pravima, za većinu mladi niti ne znaju da postoji, stoga treba povećati vidljivost tih udruuga putem društvenih mreža, informiranja u školama općenito promovirati ih.“

„Mladi definitivno nisu dovoljno uključeni i zainteresirani za navedeno, a upravo bi oni trebali biti. Ne uključuju se niti u postojeće akcije jer nisu informirani.“

(komentari ispitanika online upitnika)

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

Obzirom na detektirane probleme i potrebe, postavljeni su ciljevi i mjere usmjerene prema unaprjeđenju programa društvene uključenosti mladih, adresiranju stambene politike olakšavanjem stjecanja prve nekretnine za mlade s područja Opatije te uključivanja mladih u projekte i programe udruuga i ustanova povezanih s tematikom građanskog odgoja i obrazovanja kao i globalnog obrazovanja te generalno informiranju mladih, a naročito mladih iz ranjivih skupina o njihovim mogućnostima i prilikama. Unutar Centra za mlade predviđa se tako prostor i program

namijenjen mladima koji će potencirati umrežavanje svih skupina mladih na različitim programima koji promoviraju toleranciju, međugeneracijsku solidarnost (poput npr. pružanja usluga mladima u obliku besplatnih instrukcija iz različitih predmeta tijekom nastavne godine za učenike srednjih škola te pomoć u pripremi mature od strane studenata, mladih (vršnjačka pomoć) i umirovljenih nastavnika s područja Opatije.

„Mladi žele biti aktivni i ravnopravni članovi zajednice. Treba im dati prostora i povjerenja. Društveno ih uključiti u procese donošenja odluka u lokalnoj zajednici u kojoj žive. Zapošljavanje i stambeni prostor su preduvjeti za ispunjavanje i viših psiholoških potreba.“

„Mladi žele da se njihov glas čuje te da imaju priliku konkretno pridonijeti dobrobiti svoji sugrađana kroz svoj rad.“

„Imati relativno fer šansu za uspjeh u vlastitom gradu u kojem je život sve skuplji.“

(komentari ispitanika online upitnika)

CILJ 1. Unaprijediti program društvene uključenosti prilagođen mladima

MJERA 1.1. Podizanje svijesti mladih o mogućnostima s ciljem smanjivanja rizika od siromaštva i isključenosti

AKTIVNOSTI:

- informativna kampanja o pravima, mogućnostima i mjerama za mlade (besplatno obrazovanje, stipendije, socijalne mjere, mjere za (samo)zapošljavanje, kvalitetno slobodno vrijeme I dr.)
- mrežna podstranica info centra o pravima i mogućnostima za mlade
- besplatne neformalne edukativne aktivnosti za mlade unutar Centra za mlade dostupne svim mladima

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- provedena informativna kampanja o pravima, mogućnostima i mjerama za mlade (besplatno obrazovanje, stipendije, socijalne mjere, mjere za (samo)zapošljavanje, kvalitetno slobodno vrijeme I dr.)
- kontinuirano administrirana mrežna podstranica info centra o pravima i mogućnostima za mlade
- provedene besplatne neformalne edukativne aktivnosti za mlade unutar Centra za mlade dostupne svim mladima

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelji Centra za mlade, organizacije civilnog društva (Gradsko društvo Crvenog križa Opatija), NZZJZ

MJERA 1.2. Osiguravanje cjelovite podrške mladima za aktivno sudjelovanje u društvu i zapošljavanje, s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina

AKTIVNOSTI:

- program podrške mladima od strane multidisciplinarnog tima
- besplatan lokalni prijevoz autobusom za mlade osobe s invaliditetom s ciljem uključivanja u aktivnosti za mlade od njihova interesa
- program vršnjačke podrške mladim osobama s teškoćama / invaliditetom od strane osobnih asistenata za usvajanje društvenih vještina (volonterski program)

- olakšice za poslodavce / koncesionare za zapošljavanje stručnjaka na korist mladih / dobiti lokalne zajednice
- mjere / potpore / subvencije Grada Opatije za zapošljavanje mladih osoba s invaliditetom

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- proveden program podrške mladima od strane multidisciplinarnog tima
- osiguran besplatan lokalni prijevoz autobusom za mlade OSI s ciljem uključivanja u aktivnosti za mlade od njihova interesa
- razvijen i proveden (volonterski) program vršnjačke podrške mladim osobama s teškoćama u razvoju / invaliditetom od strane osobnih asistenata za usvajanje društvenih vještina
- broj zatraženih i broj dodijeljenih potpora / subvencija za poslodavce / koncesionare za zapošljavanje stručnjaka na korist mladih / dobiti lokalne zajednice
- broj zatraženih i broj dodijeljenih potpora / subvencija za zapošljavanje mladih osoba s teškoćama u razvoju / invaliditetom

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelji Centra za mlade, organizacije civilnog društva (Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije), ustanove

CILJ 2. Osigurati mjere podrške za rješavanje stambenog pitanja mladih s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina

MJERA 2.1. Osiguravanje najma gradskih stanova mladima

AKTIVNOSTI:

- izraditi kriterije za dugoročni najam gradskih stanova namijenjen mladima

ROK PROVEDBE: 2021.

INDIKATOR PROVEDBE:

- definirani kriteriji za dugoročni najam gradskih stanova namijenjen mladima

NOSITELJ: Grad Opatija

MJERA 2.2. Stvaranje uvjeta za osnivanje dnevnog boravka za mlade osobe s teškoćama u razvoju / invaliditetom

AKTIVNOSTI:

- analiziranje potreba i mogućnosti za osiguravanje dnevnog boravka za mlade osobe s teškoćama u razvoju / invaliditetom
- ispitivanje mogućnosti osnivanja stambene zajednice za mlade osobe s invaliditetom

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- provedena analiza potreba i mogućnosti za osiguravanje dnevnog boravka za mlade osobe s teškoćama u razvoju / invaliditetom
- ispitane mogućnosti osnivanja stambene zajednice za mlade osobe s teškoćama u razvoju / invaliditetom

NOSITELJ: Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije

MJERA 2.3. Osiguravanje pristupačnosti prostorima namijenjenim mladima osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

AKTIVNOSTI:

- rampa za invalidska kolica / prilaz invalidskim kolicima na frekventnim mjestima za mlade (ulaz u Centar za mlade, prostora dvorane Centra za mlade)
- osiguravanje parkirališnog mjesta za osobno vozilo namijenjen osobama s invaliditetom u neposrednoj blizini Centra za mlade
- adaptacija WC-a Centra za mlade

ROK PROVEDBE: 2020.

INDIKATOR PROVEDBE:

- ugrađena rampa za invalidska kolica / prilaz invalidskim kolicima na frekventnim mjestima za mlade (ulaz u Centar za mlade, prostora dvorane Centra za mlade)
- osigurano parkirališno mjesto za automobil namijenjen osobama s invaliditetom u neposrednoj blizini Centra za mlade
- adaptiran WC-a Centra za mlade za osobe s invaliditetom / smanjenom pokretljivošću

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije

CILJ 3. Omogućiti formalne i neformalne programe za socijalno uključivanje mladih kroz različite oblike djelovanja

MJERA 3.1. Uključivanje mladih (učenika i studenata) u projekte udruga i ustanova vezanih uz područje građanskog odgoja

AKTIVNOSTI:

- aktivnosti udruga vezanih uz građanski odgoj u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama
- (volonterske) akcije međugeneracijske solidarnosti
- učenički projekti vezani uz održivi razvoj / globalno obrazovanje u lokalnoj zajednici

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATOR PROVEDBE:

- broj provedenih aktivnosti vezanih uz građanski odgoj u suradnji odgojno-obrazovnih ustanova i udruga usmjerene na solidarnost, toleranciju i prevenciju predrasuda, nasilja
- broj realiziranih (volonterskih) akcija / aktivnosti međugeneracijske solidarnosti
- broj učeničkih projekata vezanih uz održivi razvoj / globalno obrazovanje u lokalnoj zajednici

NOSITELJI I SURADNICI: nositelj Centra za mlade, organizacije civilnog društva, srednje škole

PODRUČJE DJELOVANJA: (SAMO)ZAPOŠLJAVANJE I PODUZETNIŠTVO

(Dugotrajna) nezaposlenost mladih, ali i nezaposlenost u populaciji općenito, manjak kompetencija za (samo)zapošljavanje mladih, otežano snalaženje u birokraciji za otvaranje i održavanje obrta ili tvrtke, mladi s privremenim ugovorima o radu i nemogućnost ostvarivanja sigurnog, stabilnog i trajnog radnog odnosa u zadovoljavajućim uvjetima rada nisu samo problemi mladih u Europi, već ih dijele i mladi iz Opatije. Pogotovo ako se tom problemu pridoda kontekst turističkog grada usmjerenog na uslužne djelatnosti, dolazimo do situacije u kojima mladi s drugačijim poslovnim interesima i ambicijama imaju smanjene mogućnosti i prilike za (samo)zapošljavanje.

| 62

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

S ciljem stvaranja više mogućnosti za mlade, a ne bi li se olakšao prijelaz između školovanja i zapošljavanja, Grad osigurava različite oblike podrške mladima kako bi se mladima otvorile mogućnosti za napredovanje, stjecanje odgovarajućih vještina za one poslove koji su traženi na tržištu rada, zatim omogućilo razvijanje talenata, kreativnih vještina, poduzetničkog načina razmišljanja te poticalo samozapošljavanje kao i novi oblici zapošljavanja.

U nastojanju da se potakne i omogući stjecanje kompetencija za povećavanje konkurentnosti mladih na tržištu rada ulaže se u:

- **stručno osposobljavanje mladih (HZZ)** unutar gradske uprave i gradskih ustanova
- **mogućnost stručne prakse** u gradskoj ustanovi
- **potpore mladima**

odnose se na programe osposobljavanja i stručnog usavršavanja (cjeloživotno obrazovanje) namijenjene mladim nezaposlenim osobama prema njihovim potrebama.

- **program poticanja zapošljavanja i razvoja poduzetništva**

odnosi se na poticanje zapošljavanja i razvoja poduzetništva prema posebnom [Programu](#) poticanja zapošljavanja i poduzetništva te razvoja zaleđa u 2018. godini (SN PGŽ 3/18). Mjere poticanja poduzetništva usmjerene su na razvoj poduzetništva putem subvencija za zapošljavanje nezaposlenih osoba te samozapošljavanje kroz otvaranje novih obrta i OPG-a kao i drugi oblici potpora poduzetništvu. Mjere se utvrđuju svake godine temeljem programa kojeg donosi Gradsko vijeće.

Cilj Programa poticanja poduzetništva je omogućiti malim i mikro poduzetnicima zapošljavanje nezaposlenih osoba s prebivalištem na području Grada, potaknuti građane na započinjanje obavljanja gospodarske djelatnosti kroz otvaranje novih obrta, OPG-a i slobodnih zanimanja, te drugi oblici stvaranja povoljnog poduzetničkog okruženja.

Riječ je o poticajima za:

- a) zapošljavanje nezaposlenih osoba do 30 godina,
- b) zapošljavanje osoba s invaliditetom,
- c) početak obavljanja registrirane djelatnosti,
- d) obavljanje djelatnosti u zaleđu

- pilot program “Creative Tourism Lab - Opatija” - Start up inkubator za kreativni turizam

Cilj ovog projekta je stvaranje uvjeta za povoljno poduzetničko okruženje kroz prostornu i mentorsku podršku novim poduzetnicima radi razvoja svojih proizvoda i usluga te plasiranja istih na tržište.

U 2018. godini očekuje se prijava projekta Start up inkubatora za kreativni turizam čiji se troškovi do 85% financiraju iz sredstava EU putem Urbane aglomeracije Rijeka kroz tri godine.

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
PODUZETNIŠTVO I (SAMO)ZAPOŠLJAVANJE	130.698	450.537	128.263	440.732	989.000	1.669.000
Start up inkubator za kreativni turizam	0	0	0	0	849.000	849.000
Poticanje poduzetništva	123.578	450.537	104.727	417.196	120.000	800.000
Potpore mladima	7.120		23.536	23.536	20.000	20.000

Tablica 23. Ulaganja iz proračuna Grada Opatije za područje Poduzetništvo i (samo)zapošljavanje za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

„Nedovoljno umrežavanje mladih s mogućim poslodavcima s lokalnog područja, nedovoljna usklađenost kompetencija mladih s tržištem rada, nedovoljno znanje i infrastruktura za poduzetništvo mladih.“

„Potreba za većim i raznovrsnijim poslovima za mlade; uglavnom se sve bazira na ugostiteljstvu i turizmu.“

„Kao i svugdje, poduzetništvo je veliki rizik. Posla ima, ali mislim da za poduzetništvo sami nismo dovoljno hrabri. Možda bi Grad nekako trebao motivirati buduće mlade poduzetnike i osigurati im početak. Nisam dovoljno informirana.“

„Nedostaje mogućnost zapošljavanja za manje poslove kao npr. raznošenje novina i sl.“

„Zapošljavanje moguće jedino u turizmu i trgovinu, jedina opcija je samozapošljavanje.“

„Teško je pronaći ne sezonski posao.“

„Preskup najam prostora u Opatiji onemogućava ljudima iz Opatije da započnu i ostvare poduzetničke ideje u svom gradu.“

(komentari ispitanika online upitnika)

- U kontekstu (samo)zapošljavanja i poduzetništva mladih općenito, prepoznaje se:
- nedostatak poduzetničkog duha i predznanja za pokretanje samostalnih poduzetničkih inicijativa
  - otežano pozicioniranje na tržištu rada zbog nedostatka znanja, vještina, kompetencija te iskustva
  - slaba povezanost odgojno - obrazovnih struktura, JLP(R)S i tržišta rada te poduzetnika.

„Bilo bi dobro da napokon postoji radionica koja govori o tome kako sve funkcionira, tipa porezi, plaćanja i to. Da barem znamo što se plaća.“

„Bolja komunikacija između poslodavca i potencijalnih radnika. Kvalitetniji pristup informacijama.“

„Cjelogodišnja kreativna industrija. Tu konkretno mislim na mogućnost proizvodnje i plasiranja na tržište.“

(komentari ispitanika online upitnika)

Veliki korak učinjen je provedbom pilot projekta vezanog uz osnivanje start-up inkubatora koji je proveden u 2018. godini, a čijim će se osnivanjem u 2019. godini bitno unaprijediti infrastruktura namijenjena mladim poduzetnicima koji žele sudjelovati na tržištu u području turizma, donoseći dozu kreativnosti i inovativnosti.

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

Narednim ciljevima i mjerama u ovom području nastoji se osigurati mehanizme i cjelovit sustav podrške mladima za zapošljavanje, bilo kao zaposlenicima, bilo kao poduzetnicima. Također, nastoji se poticati umrežavanje obrazovnog, poslovnog i civilnog sektora kako bi se unaprijedile mogućnosti i kompetencije mladih za ulazak u svijet rada, ali i na tržište, počevši još za vrijeme formalnog obrazovanja. Sve navedeno kako bi se čim lakše i brže premostio prelazak iz sustava obrazovanja u sustav rada, uvažavajući pritom širok spektar interesa mladih u različitim područjima.

Značajna uloga u postizanju narednih ciljeva tijekom provedbe Programa je na start-up centru / poduzetničkom inkubatoru u sklopu Centra za mlade kao centralnom mjestu za osnaživanje mladih za poduzetništvo i svijet rada, ali i mjestu za umrežavanje cjelokupnog sektora poduzetništva radi dobrobiti mladih.

Naročito je važno provedbom mjera i aktivnosti utjecati na poduzetnike da sudjeluju u pružanju prilika za mlade tijekom školovanja te raditi na razvijanju sustava podrške "učenik - iskusni poduzetnik" / "iskusni poduzetnik - mladi poduzetnik početnik".

CILJ 1. Podizati poduzetničku kulturu, svijest i kapacitete mladih za poduzetništvo

MJERA 1.1. Osnaživanje poslovnih kompetencija mladih kroz stvaranje infrastrukture i stručne podrške

AKTIVNOSTI:

- edukacije o inovacijama, poduzetništvu i vještinama vezanih uz poslovnost za mlade
- svjedočanstva uspješnih poduzetnika
- osigurati prostor za zajedničko korištenje opreme i razmjenu poslovnih ideja mladih
- kontinuirano provođenje programa profesionalne orijentacije i podrške mladim poduzetnicima kroz savjetovanje i dugoročno mentorstvo
- provođenje programa savjetovanja i dugoročnog mentorstva mladim poduzetnicima na početku poslovanja (0-6 mj.), podrška u rješavanju birokratskih zapreka
- nadogradnja postojećih potpora mladim poduzetnicima

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- održane edukacije o inovacijama, poduzetništvu i vještinama vezanih uz poslovnost za mlade
- održana svjedočanstva uspješnih poduzetnika
- osiguran *co-working space* za mlade bez uredskog prostora (opremljen i dostupan prostor mladima za zajedničko korištenje opreme i razmjenu poslovnih ideja)
- broj pruženih usluga profesionalne orijentacije i podrške mladim poduzetnicima kroz savjetovanje i dugoročno mentorstvo
- broj pruženih usluga savjetovanja, mentorstva novim mladim poduzetnicima od strane iskusnih poduzetnika, poslovnih subjekata, rješavanju birokratskih zapreka za mlade poduzetnike
- osmišljeni i osigurani novi modeli / kriteriji u okviru postojećih potpora mladim poduzetnicima za programe prekvalifikacije, dodatne edukacije, *job shadowinga* I sl.

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Start up inkubatora

MJERA 1.2. Podizanje svijesti o mladim poduzetnicima

AKTIVNOSTI:

- promotivni i informativni događaji predstavljanja mladih poduzetnika, njihovih usluga i proizvoda
- povezivanje i suradnja s obrtničkom i gospodarskom komorom

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj održanih promotivnih i informativnih događaja predstavljanja mladih poduzetnika, njihovih usluga i proizvoda
- broj održanih sastanaka / kontakata povezivanja i ostvarenih oblika suradnje s obrtničkom i gospodarskom komorom

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Start up inkubatora

CILJ 2. Stvoriti uvjete za olakšavanje pozicioniranja mladih na tržištu rada

MJERA 2.1. Stjecanje poduzetničkih vještina mladih kroz sudjelovanje u volonterskim projektima i inovativnim projektnim aktivnostima na dobrobit zajednice

AKTIVNOSTI:

- umrežavanje volonterskih i poduzetničkih aktivnosti / programa za mlade
- pokretanje mini poduzetničkih inicijativa tijekom školovanja uz mentorstvo
- podrška u svrhu pronalaska afiniteta i usmjeravanje mladih na početku izlaska na tržište rada

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj osmišljenih i provedenih volonterskih programa/aktivnosti za mlade s poduzetničkim potencijalom
- broj pokrenutih mini poduzetničkih inicijativa tijekom školovanja uz mentorstvo
- broj pruženih podrški pronalaska afiniteta i usmjeravanje mladih na početku izlaska na tržište rada

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Start up inkubatora, organizatori volontiranja (OCD, ustanove)

MJERA 2.2. Olakšavanje zapošljavanja mladih iz ranjivih skupinama (OSI, NEET) u skladu s mogućnostima i interesima

AKTIVNOSTI:

- nastavak provođenja postojećih mjera potpore zapošljavanja mladih iz ranjivih skupina

ROK PROVEDBE: 2018. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj pruženih financijskih potpora zapošljavanja mladih iz ranjivih skupina

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Start up inkubatora, Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije, HZZ

MJERA 2.3. Stvaranje okolnosti za infrastrukturu namijenjenu poticanju poduzetništva mladih

AKTIVNOSTI:

- ispitati mogućnosti i izraditi plan za povoljnije uvjete najma gradskog poslovnog prostora za mlade poduzetnike

ROK PROVEDBE: 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- ispitane mogućnosti za povoljnije uvjete najma gradskog poslovnog prostora, za mlade poduzetnike i na osnovu rezultata ispitivanja izrađen plan

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Start up inkubatora

CILJ 3. Poticati umrežavanje dionika relevantnih za područje poduzetništva mladih

MJERA 3.1. Ispitivanje potreba tržišta i obrazovnog sustava na lokalnoj razini

AKTIVNOSTI:

- istraživanje među učenicima i studentima o poduzetništvu i (samo)zapošljavanju

ROK PROVEDBE: 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- provedeno istraživanje o poduzetništvu i (samo)zapošljavanju među učenicima i studentima s područja Grada Opatije

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Savjet mladih, nositelj Start up inkubatora, FMTU

MJERA 3.2. Povezivanje odgojno-obrazovnih ustanova, poslovnog sektora i civilnog sektora s ciljem povećanja zapošljivosti mladih

AKTIVNOSTI:

- poticati poduzetnike da zaposle mlade praktikante nakon završenog školovanja kroz program zapošljavanja mladih
- sajam poslova - promovirati mogućnosti prakse i zapošljavanja u različitim poslovnim subjektima od interesa i afiniteta mladih
- unutar sektorska radna skupina za razvoj poduzetništva mladih (JLS, HZZ, predstavnici obrtničke i gospodarske komore, udruge poslodavaca, srednje škole i sl.)

ROK PROVEDBE: 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj i vrsta ostvarenih aktivnosti / podrški / kontakta s ciljem poticanja poduzetnika koji sudjeluju u pružanju prilika za mlade tijekom školovanja
- nadograđeni kriteriji za potporu poslodavcima koji zaposle mlade praktikante nakon završenog školovanja
- broj zaposlenih praktikanata nakon završenog školovanja kroz program zapošljavanja mladih
- održan godišnji sajam poslova
- osnovana unutar sektorska radna skupina za razvoj poduzetništva mladih JLS, HZZ, predstavnici obrtničke i gospodarske komore, udruge poslodavaca, srednjih škola i sl.
- broj održanih sastanaka osnovane unutar sektorske radne skupina za razvoj poduzetništva mladih

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Savjet mladih, nositelj Start up inkubatora, Udruženje obrtnika, TZ, srednje škole, poslovni sektor

PODRUČJE DJELOVANJA: SUDJELOVANJE MLADIH, VOLONTIRANJE (MOBILNOST), MLADI I SVIJET (DRUŠTVENA POKRETLJIVOST, GLOBALNI IZAZOVI)

Cilj područja sudjelovanja mladih, odnosno participacije je poboljšanje pristupa i punog sudjelovanja mladih u društvu kojim se nastoji povećati sudjelovanje mladih u civilnom životu lokalnih zajednica, podržavati organizacije koje se bave mladima kao i različite oblike „učenja sudjelovanja“, poticati sudjelovanje mladih koji nisu članovi organizacija te pružati im usluge davanja kvalitetnih informacija.

| 68

a) Dostupni resursi od interesa za mlade na području Grada Opatije i ulaganja javnih prihoda Grada u mlade

Savjet mladih (<http://www.mladi-opatija.com/>) je savjetodavno tijelo Gradskog vijeća Grada Opatije koje se osniva s ciljem sudjelovanja mladih u odlučivanju o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade, aktivnog uključivanja mladih u javni život te informiranja i savjetovanja mladih. Savjet mladih čini 7 članova i 7 zamjenika članova, osoba s prebivalištem ili boravištem na području Grada Opatije od 15 do 30 godina, a koji su predloženi od strane udruga koje su sukladno statutu ciljno i prema djelatnostima opredijeljene za rad s mladima i za mlade s područjem djelovanja u Gradu Opatiji, učeničkih vijeća srednjih škola s područja Grada Opatije, studentskih zborova Sveučilišta i Veleučilišta u Rijeci, pomladaka političkih stranaka, sindikalnih ili strukovnih organizacija u Republici Hrvatskoj i neformalnih skupina mladih.

Vijeće učenika

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama propisao je osnivanje vijeća učenika kao oblika demokratskog djelovanja mladih i sudjelovanja učenika u procesima odlučivanja. No, u praksi je riječ o konzultativnom modelu sudjelovanja bez prava glasa zbog čega se ostavlja široki prostor odgojno - obrazovnim institucijama da odlučuju o načinu rada samog vijeća učenika. Informirajući i konzultativni karakter djelovanja vijeća učenika bez „težine“ odlučivanja, ograničava te na svojevrsan način demotivira učenika da aktivno i predano sudjeluju u ovom tijelu, čemu se pridodaje i trend pukog zadovoljavanja forme i zakonske obveze. Sve navedeno nije recept za uspješno sudjelovanje mladih i „vježbanje demokracije“. U tom smislu potrebno je jačati razinu svijesti svih uključenih dionika o važnosti i ove razine odlučivanja mladih, preko ravnatelja, profesora, a naročito svih učenika srednje škole te sustavno razvijati suradnju sa Savjetom mladih i ostalim oblicima djelovanja mladih u zajednici kako bi se održavao kontinuitet u njihovom osnaživanju za aktivno sudjelovanje u civilnom i političkom životu zajednice.

Dječje gradsko vijeće (<http://www.opatija.hr/hr/grad-prijatelj-djece/djecje-gradsko-vijece1/>) je aktivnost koja omogućava djeci i mladima ostvarivanje dječjih prava te ih potiče na aktivno sudjelovanje u životu Grada Opatije. Ono omogućava djeci slobodno izražavanje mišljenja, iznošenje prijedloga i sudjelovanje u procesu donošenja odluka kojima se podiže kvaliteta života djece u gradu. Projekt se uspješno provodi od 2001. godine i to suradnjom između Grada Opatije, Društva Naša djeca Opatija, Osnovne škole Rikard Katalinić Jeretov Opatija i Osnovne škole Viktora Cara Emina Lovran. Izbori za 11. saziv Dječjeg gradskog vijeća Grada Opatije održani su 20. ožujka

2017. godine u OŠ R. K. Jeretov Opatija i OŠ V. C. Emina Lovran. Izbori su provedeni u osam razrednih odjela od 4. do 7. razreda u opatijskoj školi, dok su u lovranskoj školi sudjelovali svi učenici s prebivalištem na područja Grada Opatije. Za vijećnike ovog saziva, na mandat od dvije godine, izabrano je ukupno 14 vijećnika, a edukativnu podršku osigurava DND Opatija. **Konstituirajuća sjednica** održana je 10. travnja 2017. godine, a na sjednici je izabrana nova dječja gradonačelnica. Na sjednici je odabran i projekt kojim će se vijećnici baviti u svom mandatu, a to je projekt „Dječje organizacije i njihova misija kod nas i u svijetu“.

Dječje gradsko vijeće Grada Opatije predstavlja primjer dobre prakse platforme za sudjelovanje djece kao izvrsna priprema za njihovo daljnje uključivanje u procese donošenja odluka, a postalo je uzor mnogim dječjim vijećima u Hrvatskoj, ali i u Europi.

Volontiranje je područje kojim se snažno doprinosi u promicanju međusobne solidarnosti između društva i mladih, a promatra ga se kao „sredstvo osobnog razvoja, za učenje društvene pokretljivosti, konkurentnosti, društvene kohezije i građanstva.“ Od iznimnog je značaja podržati volontiranje mladih razvijajući volonterske programe namijenjene mladima kako bi se omogućilo čim više mogućnosti za volonterski angažman mladih.

Volontiranje je u Opatiji uglavnom u domeni organizacija civilnog društva. Izuzetan doprinos u području volontiranja, ali i volontiranja mladih pripada Društvu Naša djeca Opatija te Udruzi Žmergo (<http://zmergo.hr/>), koja osim lokalnog i nacionalnog volontiranja, osigurava i međunarodne volonterske prilike za mlade kroz program Erasmus+. Sporadične volonterske aktivnosti i one neformalne moguće su u pojedinim javnim ustanovama i organizacijama te u gospodarskim organizacijama.

„Mladi i svijet“

Društvena pokretljivost se odnosi na uključivanje mladih u procese koji se odnose na šire područje od lokalnog, kako bi učili o temeljnim pravima i UN milenijskim ciljevima razvoja, od otvorenog društva do globalnih ekoloških problema te je općenito usmjerena na promicanje međusobne solidarnosti između društva i mladih.

Mobilnost mladih, naročito ona međunarodna, prilika je za stjecanje najrazličitijih kompetencija mladih. Od onih „bazičnih“ koje se tiču stjecanja iskustva putovanja u inozemstvu, samopouzdanja preko upoznavanja drugih kultura, naroda, običaja kroz koje se preveniraju predrasude i stereotipi te šire vidici.

Međunarodnom mobilnosti mladih uglavnom se bave organizacije civilnog društva namijenjene mladima. U Opatiji riječ je o Udruzi Žmergo koja je 2011. godine prva u Opatiji akreditirana za Europsku volontersku službu u sklopu programa Erasmus+ putem koje otvara mogućnosti mladima iz Opatije, ali i šire zajednice da sudjeluju u različitim projektima međunarodne mobilnosti mladih, kao i ugošćavanju mladih volontera diljem Europe na službu u lokalnoj zajednici. Osim kratkoročne i dugoročne volonterske službe, Žmergo nudi mladima mogućnosti sudjelovanja u različitim međunarodnim treninzima, razmjenama mladih te usluge informiranja, savjetovanja, traženja najprikladnijeg programa i organizacije domaćina te pripreme mladih osoba za odlazak na iskustvo međunarodne mobilnosti. Krajem 2017. godine i DND također je uspješno steklo akreditaciju za primanje i koordinaciju međunarodnih volontera u sklopu programa Erasmus+.

Međunarodna mobilnost studenata

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu prepoznao je važnost internacionalizacije institucija visokoga obrazovanja zbog čega svojim studentima nudi mogućnosti međunarodne mobilnosti. Stoga Ured za međunarodnu suradnju provodi niz aktivnosti putem kojih razvija međunarodne odnose s partnerskim institucijama u Europi i svijetu, potiče mobilnost studenata, nastavnika i nenastavnoga osoblja (ERASMUS+ i CEEPUS programi), potiče sudjelovanje u međunarodnim projektima kao i razvijanje međunarodnih obrazovnih programa. **Trajanje mobilnosti** studenta može biti minimalno 3 mjeseca, a maksimalno 12 mjeseci vezano uz studijski posjet ili stručnu praksu koja je dostupna svim redovnim i izvanrednim studentima. Više na (<https://www.fmtu.uniri.hr/ms-studenti-obraci>, <http://mobilnost.hr/>)

| 70

	Izvršenje 2016.		Izvršenje 2017.		Plan 2018.	
	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO	MLADI	UKUPNO
SUDJELOVANJE MLADIH, VOLONTIRANJE (MOBILNOST), MLADI I SVIJET (DRUŠTVENA POKRETLJIVOST, GLOBALNI IZAZOVI)	38.625	38.625	84.488	84.488	140.000	140.000
Savjet mladih*	3.625		36.488		35.000	
izrada LPZM					50.000	
Udruga Žmergo	35.000		38.000		55.000	
promocija volonterstva i samoorganiziranja mladih			10.000			

* 2017 - inicijativa za uvođenje noćne linije br. 32

Tablica 24. Ulaganja iz proračuna Grada Opatovje za područje Sudjelovanje mladih, volontiranje (mobilnost), mladi i svijet (društvena pokretljivost, globalni izazovi) za 2016., 2017. i 2018. godinu

b) Analiza potreba i interesa mladih

Sudjelovanje (participacija) mladih

Niska razina sudjelovanja (participacije) mladih u političkim ili organizacijama civilnog društva, kao i u lokalnim, regionalnim, nacionalnim izborima, zatim niska razina izabranih mladih i onih koji koriste internet za interakciju s lokalnim vlastima, utjecale su na postavljanje cilja EU strategije za mlade usmjerenog na poticanje sudjelovanja mladih u svim oblicima reprezentativne demokracije i civilnog društva uz pružanje podrške na svim razinama.

Drugačija situacija nije ni u Opatovji. Naročito u prilog tome govori činjenica da je Savjet mladih Grada Opatovje u 2017. godini uspješno konstituiran tek iz trećeg pokušaja, a zbog premalog broja kandidatura. Dugotrajan proces formiranja Savjeta ipak se uspješno okončao na samom kraju 2017. Činjenica je to koja ukazuje na nisku razinu motiviranosti mladih za aktivno

sudjelovanje u procesima donošenja odluka, razvoj lokalnih politika za mlade, ali i predrasude prema istom, mišljenje kako pojedinci sami ne mogu puno promijeniti u zajednici.

Također, potrebno je ulagati u osnaživanje mladih i vraćanje njihova povjerenja u procesima aktivnog sudjelovanja mladih u oblikovanju zajednice kroz različite oblike predstavničke demokracije, počevši od Vijeća učenika te naročito unaprjeđenju civilnog sektora mladih kako bi se stvorila kritična masa mladih aktivnih u zajednici.

| 71

„„Pojačati vidljivost savjeta mladih, uključiti udruge mladih u procese donošenja odluka koje se tiču mladih..“

„...potrebno je veće uključivanje mladih u politiku.“

„...mogućnost korištenja programa mobilnosti i volontiranja u inozemstvu, podrška projektima udruga mladih i za mlade, pružanje informacija mladima o svim važnim pitanjima za mlade na jednom mjestu.“

(komentari ispitanika online upitnika)

Upravo je stoga jedan od ciljeva u ovom području usmjeren na osvještavanje mladih o politikama za mlade, strukturiranom dijalogu, ulozi i oblicima demokratskog odlučivanja mladih na svim razinama, osiguravanje platformi za aktivno sudjelovanje mladih u procesima donošenja odluka na svim razinama, a naročito onima koji se tiču dobrobiti mladih.

Volonterske aktivnosti (mobilnost)

Volontiranje je puno više od posvećivanja vremena, truda, znanja dobrobiti drugima, zajednici, onima u potrebi. To je ujedno angažman kojim se razvijaju najrazličitije kompetencije korisne u privatnom, ali i poslovnom životu, širenje društvene mreže kao i lijepog osjećaja da činimo nešto dobro i plemenito.

Mladi Opatijci ili volontiraju ili nisu uopće uključeni u volonterske aktivnosti. Nadalje, ili imaju informacije o mogućnostima za volonterski angažman ili uopće nemaju dostupne informacije. Iako je situacija u području volontiranja mladih podvojena, činjenica jest da volontiranje općenito nije dovoljno prepoznato u Opatiji te da organizatori volontiranja, kao i njihovi volonterski programi nisu dovoljno vidljivi, pa samim time ni dostupni mladima. U slučajevima kada se volonterstvu i pridaje dovoljno pažnje, postoji prostor za vrednovanje volonterskog angažmana mladih, unaprjeđenja kompetencija za rad s volonterima te promoviranje volonterstva među mladima.

Velika se pažnja poklanja međunarodnoj mobilnosti mladih u kontekstu volontiranja kroz koje mladih stječu cijeli niz različitih kompetencija koje su im od koristi u privatnom, ali i profesionalnom životu, u cjelokupnom razvoju aktivnog i odgovornog građana koji prepoznaje i (su)osjeća svijet oko sebe, razvija svijest o drugima, solidarnost te otklanja predrasude šireći svoju društvenu mrežu kao i vidike.

Međunarodne mogućnosti mladima iz Opatije dostupne su u sustavu visokog školstva kroz programe studentske mobilnosti te u Udruzi Žmergo kroz projekte unutar programa Erasmus+. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu bilježi visoku razinu dolazaka stranih studenata i odlazaka iz institucije na strana sveučilišta (Erasmus Mundus, CEEPUS ..), dok postoji prostor za povećanje broja mladih iz Opatije koji sudjeluju u kratkoročnim i dugoročnim programima međunarodne mobilnosti.

„Mislim da jako mali dio mladih u Opatiji sudjeluje u ovakvim aktivnostima. Vjerojatno im nedostaje informacija o mogućnosti za sudjelovanjem u istima, možda nema dovoljno organizacija koje im to mogu pružiti, a možda ih ne zanimaju. Svakako prvotno treba osvijestiti postojanje i dobrobit od sudjelovanja u navedenim aktivnostima.“

„Nedovoljna informiranost i zainteresiranost mladih o volontiranju i općenito organizacijama civilnog društva u zajednici.“

„...nedostatak objedinjenog vođenja volonterskih aktivnosti - kako informacija o mogućnosti informiranja tako i evidencije volontiranja, nedostatak informacija o mogućnostima mobilnosti mladih osoba.“

„...premalno (prilika za volontiranje) - samo DND, Žmergo i CK, a nema ništa u IT sektoru, kulturi, glazbi, sportu...“

„Nedovoljna vidljivost mladih volontera.“

(komentari ispitanika online upitnika)

Stoga su čak dva cilja u ovom području prožeta volontiranjem, kako onim lokalnim tako i međunarodnim, prvenstveno zbog unaprjeđenja i razvoja volonterskih programa za mlade i promoviranja istih kako bi se povećao broj mladih koji kroz volontiranje doprinose zajednici, ali i unaprjeđuju svoje kompetencije.

„Tko želi, uvijek će naći priliku za volontiranje i doprinos zajednici. Tu su DND Opatija, Žmergo.“

„Mladi moraju biti bolje informirani o organizacijama civilnog društva i njihovom radu, mogućnostima za razmjene i volontiranje.“

„...imati informacije o mogućnostima volontiranja u raznim udrugama i organizacijama, valoriziranje volontiranja, povezivanje volontiranja sa stručnim praksama i dobivanje stručnih kompetencija prilikom volontiranja.“

(komentari ispitanika online upitnika)

Mladi i svijet (društvena pokretljivost, globalni izazovi)

Iako se s godinama povećava broj mladih koji sudjeluju u različitim programima mobilnosti, a zbog Interneta imaju razvijen osjećaj povezanosti s globalnim svijetom, potrebno je i dalje osiguravati prilike i pružati podršku mladima za stjecanje različitih kompetencija kroz iskustvo međunarodne mobilnosti. Ujedno, pokazalo se korisnim razvijati povoljne uvjete i kapacitete u lokalnoj zajednici za organizaciju i provedbu takvih međunarodnih programa za mlade u Opatiji.

| 73

Osim mobilnosti, izuzetno je mlade uključivati u globalne akcije provedbom različitih aktivnosti u lokalnoj zajednici te na taj način jačati pripadnost globalnim i međunarodnim kretanjima, odnosno organizacijama i aktivnostima koje promoviraju ljudska prava, održivi razvoj (klimatske promjene i sl.).

„Sustavnim i polaganim motiviranjem i suradnjom ustanova, škola i udruga mislim da bi se puno više dalo napraviti - kroz dugoročne programe. Erasmus+, s programima razmjene samo je jedan od načina da ih se motivira. Drugi je prije gore spomenuti dom za mlade kao okupljalište ali i "inkubator ideja i motivacije".“

„Unijeti više međunarodnih susreta mladih iz raznolikih aktivnosti.“

„... treba sklopiti partnerske ugovore s organizacijama za unapređenje kvalitete života mladih u drugim zemljama EU te poticati razmjenu kako bi se stekla nova iskustva.“

(komentari ispitanika online upitnika)

c) Ciljevi, mjere, aktivnosti

Obzirom na navedeno, u ovom području ciljevi su usmjereni na mijenjanje trenutačne nepovoljne situacije koju obilježava:

- nedovoljna i/ili pogrešna percepcija o volontiranju i aktivnom sudjelovanju mladih
- nedostatak informacija o volonterskim prilikama za mlade
- niska stopa mladih koji sudjeluju u donošenju odluka i onih koji volontiraju te mladih koji sudjeluju u programima/projektima međunarodne mobilnosti.

Provedbom postavljenih ciljeva unaprijedit će se osnovni uvjeti za sudjelovanje mladih vezani uz razinu njihove informiranosti i osviještenosti o mogućnostima za mlade, kako u lokalnoj zajednici tako i na razini Europe, a vezane uz neformalno obrazovanje, stjecanje kompetencija kroz volontiranje i sudjelovanje u međunarodnim programima mobilnosti. Naročito će se poticati ostvarivanje strukturiranog dijaloga, prvenstveno kroz djelovanje Savjeta mladih i kontinuiranu suradnju s predstavnicima Centra za mlade.

Kako bi se povećao broj provedenih međunarodnih programa mobilnosti mladih i na taj način povećale mogućnosti za sudjelovanje mladih Opatijaca u njima, ali i povećao postotak mladih turista, prepoznata je potreba za stvaranjem uvjeta za njihovu provedbu u Opatiji. Primarno je riječ o osmišljavanju održivog oblika pružanja usluga prehrane i smještaja za veću grupu mladih

sudionika projekata međunarodne mobilnosti mladih i stručnjaka u radu s mladima (cca 20 sudionika).

Potrebno je do kraja provedbe Programa razmišljati i po mogućnosti ispitati potencijal za održivi oblik osiguravanja smještaja i pružanja usluga prehrane kako bi se na temelju istog izradio nacrt idejnog prijedloga za ostvarenje uvjeta za prijavu i provedbu različitih oblika rada s mladima poput projekata međunarodne mobilnosti mladih (dalje MMM), ljetnih kampova, studijskih posjeta i sl.

CILJ 1. Osigurati kvalitetan sustav informiranja, savjetovanja i edukacije mladih s ciljem njihova osnaživanja za aktivno sudjelovanje u lokalnoj zajednici

MJERA 1.1. Osigurati održive oblike kvalitetnog informiranja i savjetovanja mladih o mogućnostima za mlade iz različitih područja interesa mladih

AKTIVNOSTI:

- osnovati multifunkcionalni centar za mlade s elementima info centra, volonterskog centra / kluba, dnevnog boravka za druženje, umrežavanje, edukaciju s kontinuiranom podrškom od strane stručnjaka u radu s mladima
- izraditi specijaliziranu mrežnu stranicu za mlade i izraditi povezane društvene mreže s objedinjenim informacijama od interesa mladih u svim područjima, prilikama i mogućnostima
- kontinuirano administrirati kanale online i offline informiranja mladih
-

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- osnovan i pokrenut centar za mlade s popratnim uslugama online i offline informiranja i savjetovanja mladih iz različitih područja interesa mladih (aktivno sudjelovanje, volontiranje, mobilnost, obrazovanje i dr.),
- izrađena specijalizirana mrežna stranica za mlade i izrađeni povezani kanali komuniciranja s mladima (društvene mreže s objedinjenim informacijama od interesa mladih u svim područjima, prilikama i mogućnostima, newsletter i dr.)
- kontinuirano administrirani kanali online i offline informiranja mladih (mrežna stranica namijenjena mladima, vezane društvene mreže, online upiti, newsletter, potpisne liste korisnika info-centra i dr.)

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, organizacije civilnog društva (mladih i za mlade)

MJERA 1.2. Omogućiti mladima objedinjene informacije o organizatorima volontiranja, volonterskim programima i volonterskim aktivnostima / prilikama

AKTIVNOSTI:

- provesti istraživanje o organizatorima volontiranja
- izraditi bazu organizatora volontiranja s programima volontiranja, kompetencijama za rad s volonterima, izdavanje volonterskih knjižica i potvrda o stečenim kompetencijama (baza za bodovanje kandidata za stipendije, upis u diploma supplement na FMTU)
- omogućiti bazu organizatora volontiranja javno dostupnom na mrežnoj stranici namijenjenoj mladima i vezanim društvenim mrežama
- održavati redovan kontakt s organizatorima volontiranja s ciljem umrežavanja, osnaživanja i razvoja volonterskih programa

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- provedeno istraživanje o organizatorima volontiranja
- izrađena baza organizatora volontiranja s programima volontiranja, kompetencijama za rad s volonterima, izdavanje volonterskih knjižica i potvrda o stečenim kompetencijama (baza za bodovanje kandidata za stipendije, upis u diploma suplement na FTMU)
- izrađena specijalizirana podstranica na mrežnoj stranici za mlade s javno dostupnom bazom organizatora volontiranja, objedinjenim informacijama o organizatorima volontiranja, volonterskim programima i volonterskim aktivnostima / prilikama (uključujući objave o istima na vezanim društvenim mrežama)
- održani redovni sastanci s organizatorima volontiranja radi umrežavanja, osnaživanja i razvoja volonterskih programa

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, javne ustanove, OCD, organizatori volontiranja

MJERA 1.3. Unaprijediti kompetencije za rad s mladima osoba koji direktno rade s mladima

AKTIVNOSTI:

- omogućiti osnaživanje stručnjaka za rad s mladima (s naglaskom na područje informiranja i savjetovanja mladih)

ROK PROVEDBE: 2019. i kontinuirano

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj održanih edukacija za stručnjake u radu s mladima
- broj sudionika edukacija za stručnjake u radu s mladima

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, OCD, pružatelji usluga edukacije stručnjaka za rad s mladima

CILJ 2. Omogućiti doprinos mladih oblikovanju zajednice kroz aktivno sudjelovanje

MJERA 2.1. Osnaživanje mladih i donositelja odluka za aktivno sudjelovanje mladih u procesima donošenja odluka (u kreiranju, praćenju provedbe i evaluaciji lokalnih politika za mlade)

AKTIVNOSTI:

- provesti edukacije o politikama za mlade/donošenju odluka/strukturiranom dijalogu za mlade okupljene oko organiziranih oblika djelovanja mladih (npr. OCD, Vijeće učenika, Savjet mladih, Studentski zbor), ali i mlade općenito
- provesti kampanju programa Savjeta mladih u srednjim školama
- provesti promotivnu kampanju za izbor Savjeta mladih s ciljem informiranja mladih i njihova motiviranja za kandidiranje
- sastanci radne skupine za praćenje provedbe LPZM (Grad Opatija, SM, udruge mladih/za mlade, predstavnik Centra za mlade)
- sudjelovanje predstavnika mladih u radnim skupinama za razvoj, provedbu i praćenje razvojne strategije Grada Opatije i drugih strateških dokumenata Grada od interesa za mlade

ROK PROVEDBE: 2018. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- provedene edukacije (predavanja, tribine, radionice, konferencije) na temu politika za mlade

- provedena kampanja za mlade s ciljem predstavljanja programa Savjeta mladih u srednjim školama
- provedena promotivna kampanja za izbor Savjeta mladih
- održani sastanci radne skupine za praćenje provedbe LPZM
- broj mladih sudionika radnih skupina za razvoj, provedbu i praćenje razvojne strategije Grada Opatije i drugih strateških dokumenata Grada od interesa mladih

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Savjet mladih, pružatelji usluga edukacije u području politika za mlade i strukturirani dijalog, nositelj Centra za mlade

MJERA 2.2. Poticanje organiziranih oblika sudjelovanja mladih (Vijeća učenika, Savjeta mladih, OCD mladih / za mlade, inicijativa / kampanja / prosvjeda mladih)

AKTIVNOSTI:

- financijski poduprijeti projekte / inicijative mladih kroz natječaje Grada Opatije (Javni poziv, potpore malih vrijednosti)
- pružiti podršku Vijeća učenika za projekte na dobrobit zajednice kroz djelovanje Savjeta mladih

ROK PROVEDBE: 2018. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- financijske podrške projektima mladih kroz natječaja Grada
- financijske podrške, umrežavanje i suradnja ostvareni na projektima mladih kroz Vijeća mladih i Savjet mladih

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, Savjet mladih, Vijeća učenika (u srednjim školama)

CILJ 3. Podići razinu volontiranja mladih i međunarodne mobilnost mladih

MJERA 3.1. Osnaživanje organizatora volontiranja za razvoj i provedbu volonterskih programa te vrednovanje volontiranja mladih

AKTIVNOSTI:

- umrežavanje organizatora volontiranja i kontinuirana komunikacija
- edukacija za organizatore volontiranja
- priznavanje stečenih kompetencija mladih kroz volontiranje izdavanjem Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje
- osmišljavanje volonterskih programa za mlade iz različitih područja djelovanja i interesa mladih
- provedba volonterskih projekata za mlade
- sufinanciranje nacionalnih i EU volonterskih projekata namijenjenih mladima

ROK PROVEDBE: 2018. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- koordinatorski sastanci organizatora volontiranja i kontinuirana komunikacija
- provedena edukacija za organizatore volontiranja
- broj izdanih Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje
- broj volonterskih programa za mlade iz različitih područja djelovanja i interesa mladih
- broj provedenih volonterskih projekata za mlade
- broj sufinanciranih nacionalnih i EU volonterskih projekata namijenjenih mladima

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, organizatori volontiranja (OCD, javne ustanove)

MJERA 3.2. Podrška populariziranju i valoriziranju volontiranja mladih

AKTIVNOSTI:

- godišnji sajam volontiranja
- godišnja nagrada volonteru i organizatoru volontiranja
- osnivanje školskih volonterskih klubova / suradnja škola s organizatorima volontiranja (planiranje školskih volonterskih aktivnosti u šk. kurikulumu u suradnji s lokalnim organizatorima volontiranja / volonterskim klubom za mlade u centru za mlade

ROK PROVEDBE: 2019. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- održan godišnji sajam volontiranja
- uručene godišnje nagrade volonteru i organizatoru volontiranja
- broj osnovanih školskih volonterskih klubova / broj ostvarenih suradnji škola s organizatorima volontiranja (održane školske volonterske aktivnosti dijelom školskog kurikuluma u suradnji s lokalnim organizatorima volontiranja / volonterskim klubom u sklopu centra za mlade)

NOSITELJI I SURADNICI: Grad Opatija, nositelj Centra za mlade, Gradsko društvo Crvenog križa Opatija, organizatori volontiranja (OCD, javne ustanove), srednje škole

MJERA 3.3. Poticanje mladih na sudjelovanje u projektima međunarodne mobilnosti mladih - npr. razmjene mladih, međunarodne prakse, stažiranja, volontiranja..)

AKTIVNOSTI:

- osmišljavanje, prijava i provedba projekata MMM
- osmišljavanje i provedba info kampanje o mobilnosti za mlade
- sufinanciranje projekata međunarodne mobilnosti mladih (MMM) s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina kroz javne pozive
- pružanje usluga pripreme mladih za sudjelovanje u projektima MMM

ROK PROVEDBE: 2019. - 2021.

INDIKATORI PROVEDBE:

- broj provedenih projekata MMM
- provedena info kampanja o mobilnosti za mlade
- broj sufinanciranih projekata međunarodne mobilnosti mladih (MMM) s naglaskom na mlade iz ranjivih skupina kroz javne pozive
- broj pruženih usluga pripreme mladih za sudjelovanje u projektima MMM

NOSITELJI I SURADNICI: nositelj Centra za mlade, FMTU, organizatori volontiranja (OCD, ustanove)

Imamo Lokalni program za mlade. Što i kako dalje?

Kako bi se osiguralo aktivno sudjelovanje mladih u provedbi, praćenju, ali i evaluaciji usvojenog LPZM, važno je realizirati sljedeće korake:

| 78

1. Osnivanje radne skupine za izradu i koordinaciju akcijskog/provedbenog plana

Radna skupina trebala bi se sastojati od predstavnika različitih dionika - organizacija civilnog društva, ustanova, mladih i JLS te drugih stručnjaka.

Prijedlog članova radne skupine:

- 1 predstavnik / ca - koordinator / ca javne uprave koji u opisu posla obavlja poslove vezane uz interese mladih
- 1 predstavnik / ca - koordinator/ica ustanova koji obavljaju djelatnost za i s mladima
- 1 predstavnik / ci - koordinatori organizacija mladih i za mlade
- 1 predstavnik /ca - koordinator savjeta mladih
- 1 predstavnik / ca - koordinatorica članova predstavničkog/izvršnog tijela

2. Izrada akcijskog plana

Članovi radne skupine predlažu akcijski plan koji treba pratiti provedbu i vremensku realizaciju mjera i aktivnosti LPZM.

U ovoj fazi od iznimnog će značaja biti obrazac godišnjeg izvještaja o provedbi LPZM koji će biti poslan svim nositeljima i suradnicima u provedbi kako bi se pratila i evaluirala provedba i razina uspješnosti Programa. Obrazac bi trebao biti sukladan akcijskim planom provedbe.

3. Usvajanje financiranja u proračunu Grada

Za potrebe osiguravanja financijske konstrukcije potrebne za provedbu Programa, važno je izraditi i troškovnik (po godinama provedbe) koji se predlaže Gradskom vijeću koje njegovim odobravanjem osigurava uvjete za njegovu kvalitetnu provedbu sukladno postavljenim ciljevima i akcijskom planu.

4. Kontinuirano praćenje provedbe LPZM

U kontinuirano praćenje provedbe Programa trebaju biti uključeni različiti dionici poput Savjeta mladih, osnovana radna skupina za praćenje LPZM, organizacija / udruga mladih i za mlade, Vijeća učenika.

5. Evaluacija

Već u drugoj polovici 2021., kao zadnjoj godini provedbe LPZM potrebno je krenuti s izradom konačne evaluacije, a koja će prikazati rezultate utjecaja programa na sektor mladih u Opatiji i analizu stanja mladih. Sve navedeno poslužit će kao temelj za izradu novog programa za naredno četverogodišnje razdoblje.

| 79

U fazi i aktivnostima evaluacije potrebno je u čim većoj mjeri uključiti mlade Opatijce koji su sudjelovali ili na bilo koji način bili uključeni u njegovu provedbu, ali i opću populaciju mladih s prebivalištem u Opatiji.

Program izradili

Tim izrade Programa ispred Udruge Žmergo zadužen za koordinaciju i provedbu procesa izrade Lokalnog programa za mlade Grada Opatije 2018.-2021.:

Diana Kovačić je 36-ogodišnja diplomirana učiteljica s višegodišnjim iskustvom rada u nekoliko osnovnih škola u Rijeci, a zatim u Forumu za slobodu odgoja kao voditeljica Medijacijskog centra Rijeka i trenerica medijacije u radu s mladima. Rad nastavlja u Regionalnom info centru za mlade Rijeka gdje se specijalizira za rad s mladima u području informiranja i savjetovanja te politikama za mlade kao članica Nacionalne radne skupine za strukturirani dijalog. Karijeru nastavlja u opatijskoj udruzi Žmergo gdje volontira od svoje 15. godine te sredinom 2015. volonterski rad zamjenjuje profesionalnim kao voditeljica edukativnih programa te na nacionalnim i EU projektima globalnog obrazovanja. Paralelno radi kao trenerica u radu s mladima i facilitatorica na međunarodnim edukativnim događanjima u području rada s mladima, informiranja, mobilnosti i politika za mlade. Od 2013. godine radi kao stručna suradnica europske mreže Eurodesk te je trenerica nacionalne mreže.

Pasionirana je internetska pretraživačica, prekaljena twitterašica, ponosna nositeljica titule prve tipkačice na Typewriter Borosana Competition-u i ovisnica o stručnom usavršavanju u potrazi za kojim je proputovala puno svijeta. Voli kritički promatrati svijet oko sebe, voditi se intuicijom i boriti protiv nepravde i suvišnosti. Članica je grupe solidarne razmjene i jedna od inicijatorica riječke kvartovske tržnice poznate kao Eko Cvetko. Nastupila na prvom i za sada jedinom opatijskom TEDx događaju u organizaciji mladih 2015. godine.

„Kvalitetna i provjerena informacija, pružena u pravo vrijeme, na prilagođeni način, a oblikovana na temelju prepoznatih stvarnih potreba koje se kriju iza upita, može toj mladoj osobi promijeniti život.“

Helena Traub je mag. oec. u ulozi izvršne direktorice i voditeljice projekata s bogatim iskustvom u neprofitnom sektoru. Inicijatorica je i voditeljica nacionalne kampanje Zelena čistka zadužena za koordinaciju kampanje, prikupljanje sredstava, rad s volonterima, komunikaciju s medijima i partnerima. Tijekom 20-godišnjeg angažmana u civilnom sektoru stekla je iskustvo rada s mladima tijekom provedbe projekata, programa i kampanjama na nacionalnoj, ali i globalnoj razini, često sudjelujući u pripremi edukativnih materijala. Dugogodišnja trenerica, mentorica i supervizorica provodi projekte u sklopu programa Erasmus+ te potiče i potpomaže mlade u usavršavanju i razvijanju vlastitih kompetencija. Kao vanjska suradnica Centra za mlade na Gazi u Karlovcu radila na programu informiranja mladih gdje stječe uvid u potrebe mladih. Kroz dugogodišnji rad s mladim volonterima iz Hrvatske, ali i svijeta, te nakon završene edukacije za management volontera, postaje stručnjakinja u radu s mladima kroz volonterske programe.

Sudjelovala i sudjeluje u radnim skupinama u različitim područjima i nivoima (od kulture do razvijanja strategije grada), odborima i fokus grupama koje pridonose povezivanju civilnog i javnog sektora u svrhu razvoja zajednice, pa tako i uključivanja djece i mladih u procese donošenja odluka.

Od mladih dana sudjeluje u sportskom, kulturnom, humanitarnom i društvenom životu ovoga kraja, pa i šire. Zaljubljena u more i jedrenje.

"Djelujemo zajedno sada, jer sutra je prekasno, a jučer je odavno prošlo."

Marin Sušanj mladi je Opatijac rođen 1990. godine. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje "odradio" je u Opatiji, a Filozofski fakultet završio u Rijeci čime je postao magistrinom kulturalnih studija. Od tinejdžerskih dana zanima ga domena kulture, odnosno mogućnosti manifestacija društvenog života u svome gradu. Volonterskim je doprinosom, između ostalog, pomogao opatijski festival alternativne glazbe "Barufe", a bio je i članom glazbenog sastava "Tandemi prošlog sjećanja". Preko opisanih sfera života, uvijek se trudio poboljšavati kulturnu "krvnu sliku" svoga grada, stoga je s oduševljenjem nakon diplome prihvatio pripravništvo u ustanovi Festival Opatija u kojoj je i prije radio preko studentskog angažmana. Po završetku pripravničkog angažmana, zapošljava se u Udruzi Žmergo u kojoj pronalazi platformu za ponovo promišljanje kulturnih strategija u Opatiji, ali i za stvaranje alternativnih programa namijenjenih mladima. Radi kao koordinator inicijative pri programskom pravcu "27 susjedstava", s obzirom da je Žmergo nositelj opatijske inicijative "Ni stara dama, nego živahna divojka". Također, shodno kompetencijama, Marin je bio na čelu Žmergov tima koji je za naručitelja Općinu Lokve temeljem projekta "REFREsh" napravio SWOT i narativnu analizu kreativnih industrija u Primorsko - goranskoj županiji. Kao aktivan sportaš vitalan je igrač Odbojkaškog kluba Opatija s kojim je izborio i ulazak u prvu hrvatsku ligu. I na kraju, pored svega, Marin je i mladi otac koji svoje dijete želi odgajati u Opatiji.

„Imam veliku želju ojačati poziciju ugrožene kategorije mladih u svome gradu, pogotovo u kontekstu kulture i sporta, odnosno zdravlja i socijalne uključenosti, a Lokalni program za mlade ono je što pruža nadu za bolje sutra mladih u ovom prekrasnom gradu.“

Volonteri:

Sara Penić
Antonija Mandekić
Cesar Andres Ruiz
Edo Van Baars
Jorge Coloma Puga
Lina Krivickaite
Santa Aleinikova
Mathilde Morgat

Izniman doprinos izradi LPZM dale su Zlata Torbarina, Andrea Arbanasić i Andrea Brumnjak, djelatnice Upravnog odjela za financije i društvene djelatnosti Grada Opatije uz podršku članova Savjeta mladih Grada Opatije

Članovi radnog tima za praćenje izrade LPZM: Emil Priskiće, Robert Kurelić, Andrea Brumnjak, Sara Sušanj, Maša Dunatov.

Popis ustanova i organizacija civilnog društva te tvrtki koje su sudjelovale u procesu izrade LPZ kroz ispunjavanje online upitnika, sudjelovanjem na konferenciji, sastancima radnih skupina za izradu LPZM:

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija

Hrvatski muzej turizma

Grad Opatija

Gimnazija Eugena Kumičića Opatija

Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin" Opatija

Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ Ispostava OPATIJA

Festival Opatija

Obrtnička škola

Glazbena škola "Mirković"

Dom zdravlja PGŽ Ispostava OPATIJA

Ugostiteljska škola Opatija

Udruga Liburnia film festival

Udruga osoba s invaliditetom Grada Opatije

Gradsko društvo Crvenog križa Opatije

Udruga za razvoj kulture mladih "Kulturni front"

Društvo Naša djeca Opatija

Udruga Festival Kvarner

Udruga Komitet

Udrugu Obala naših unuka

Udruga Žmergo

Sportski savez Grada Opatije

Savjet mladih Grada Opatije

UFONEUNO

Umjetnička organizacija PAL

List Opatija

Korisni izvori

[Europska strategija za mlade - ulaganje i osnaživanje](#)
[Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine](#)

[Strukturirani dijalog i mladi](#)
[Strukturirani dijalog s mladima u Hrvatskoj](#)
[IZVJEŠTAJ O UČINKU IV. CIKLUSA STRUKTURIRANOG DIJALOGA S MLADIMA](#)
[Ciljevi za mlade \(6. ciklus SD\)](#)

[Strategija razvoja Grada Opatije 2014. -2020.](#)

[Ključne kompetencije \(Europska komisija\)](#)

Prilozi

Primjer vizuala letka i Facebook naslovne fotografije kampanje za #lpzmGOPT

#lpzmGOPT

KTC GERVAIS
7. SVIBNJA 2018.

*Bit će ti žal
ako ne prideš*

**KONFERENCIJA ZA MLADE,
O MLADIMA**

- 10.30 - REGISTRACIJA SUDIONIKA
- 11.30 - 13.30 - TEMATSKE FOKUS GRUPE
1. DIO (OBRAZOVANJE, ZDRAVLJE (SPORT), DRUŠTVENA IS/UKLJUČENOST)
- 14.30 - 16.30 - TEMATSKE FOKUS GRUPE
2. DIO (KULTURA, PODUZETNIŠTVO, VOLONTIRANJE)
- 18 - 20 - JAVNA TRIBINA O MLADIMA

...A IMAMO I KEKSE... ☺

žmergo

Plakat konferencije za mlade i o mladima